I. B. PORTÆ
NEAPOLITANI
PHYSIOGNOMONIÆ
COELESTIS
LIBRI SEX.

ROTHOMAGI,
Sumptibus IOANNIS BERTHELIN
Bibliopolæ.

M. DC. L.

PROOEMIVM.

QVantum apud omnes gentes, omnibuſque temporibus diuinationum artes ſemper præſtiterint; argumento ſunt tot libri à præſtantiſſimis vndequáque viris, tum antiquis, tum recentioribus, Græcis, Latinis, & Arabibus deſcripti: Inter quas ars, quæ ex ſyderum natura, poſitúque futurarum præſcientiam rerum ſortitur, præfulſit, vtpote, quæ certioribus demonſtrationibus præ omnibus ſubnixa videretur. Ipſe ab ineunte pueritia adeo feruenti deſiderio ad eam perdiſcendam ferebar, ſatis enixe curioſeque eius ſecreta perueſtigando, vt huic ſcientiæ me totum emanciparem. At poſtquam ſummorum procerum juſſu è catholicorum ſcientiis ſublata eſt, quanto eam prius ardore conquiſiceram, tanto poſtea toto animo exhorrui, & ex mente eliminaui. Cúmque alio iudicio examinarem, quam prius didiceram, tandem comperi Aſtrologiam non niſi fictam & imaginariam eſſe ſcientiam, & quicquid veri in ea eſſet, non niſi ex ſola & mera Phyſiognomonia eſſet, ſed ab eius ſcriptoribus, vt eam magnifacerent, & hominibus gratificarentur, inter ſydera centuriata eſt, vtpote ad cæleſtes influxus, & nobiliores cauſas ſublata, cæleſtior, & diuinior

ſcientia cenſeretur. Contra hanc Aſtrologiam multi non dilutæ, aut vulgaris authoritatis viri inceſſerunt; ſuáſque ingenij vires exacuerunt; ſed meo quidem judicio ſupiniori diligentiâ & perſpicacitate; quippe minime ſcopum attigerunt: nam dum cælorum influxus auellere conantur, non diuinationis cauſas, ſed cæleſtium orbium motus, & ſyderum progreſſus ignorantiam aſtruunt, ob id à præſtantiſſimis Mathematicis, & Philoſophis ſatis euigilate reſponſum eſt. Nos vero Aſtrologiæ inanitatem alio modo deſtruere conati ſumus: nam quod ipſi nil eſſe dicant, quod planetariæ non ſubjicerent poteſtati, nos elementariis qualitatibus, quibus hominis corpus conſtituitur, famulari dicimus. Aiunt enim, qui Iouiam præfecturam ſortiti ſunt; ſunt albi cum quadam coloris commendatione, capillitij mediocris, nigris oculis, ac bene magnis ac venerabilis formæ, moribus decorati, magno animo, magnáque appetentes, & qui ad magnos actus ſemper inſlentur, nobilis, glorioſus, & in geſtis imperioſus, lætus, & ſimilia. Sed quæ ipſi ſyderibus, quibus vnumquemque noſtrum emancipari dicunt, & inde formæ, morum, & fortunæ benignitatem, nos è qualitatibus euenire dicimus: nam imperat ei qualitas calida & humida, veluti aërea & ſanguinea, & qui huiuſmodi temperaturam ſortiuntur, & ſimilem formam & mores conſequuntur, vt in noſtra humana Phyſiognomonia ſatis dilucide diſputatum eſt. Mitto quod ſi hominum mores, & formas veſtigentur, ex quibus formentur, clariſſime eorum coarguitur fallacia: nam ex paren-

tum ſanguinis qualitate , quæ ſeminio præeſt , concipitur fœtus in materno aluô , & poſt quadraginta dies aduenit ſpiritus , taléſque mores ſortietur homo, quales embryonis temperies largitur. Quid igitur genitalis hora cum fœtu , ſi mores octo fere menſibus prius contracti erant ? Et quia id tempus ignotum, neſcio quid de analogia & conuenientia blaterant inter ſeminis caſum, & è materna aluo egreſſum, cum nulla inter hæc tempora intercedat ſymboleitas. Addidimus præterea non inutilem doctrinam , quomodo Aſtrologi id , quod longis temporum curriculis , variiſque experimentis didicerint , vnico intuitu oculos in cœlum ſuſtollendo, ſyderáque contemplando addiſcere potuerant : quippe ex eorum Phyſiognomonia, colore , motu, quantitate , pulchritudine & deformitate dilucide cognoſcuntur. Iouium , ac Venereum ſydus peramœno, ac iucundo fulgore coruſcans , cœleſti claritate adeo præcellit , vt naturæ majeſtatem quandam præſignet ; perſimiles effectus ſpondet , venuſtos & auguſtos homines reddit , vitamglorioſam, ſplendorem , & perennes opes largitur , & ob id ſalutare ſydus dictum. Contra Saturnium , quia fœdo , luridoque pallore liueſcit , qui oculos lancinans, melancholicos , eiuſque morbi alumnos obnoxios viros reddit. Martium , horrificum ſydus & minax, rubentes homines , iracundos , ſanguinarios , prælia , lepram , & feros lichenes pollicetur , aduerſa infœliciáque dicta , quæ omnia latius vniuerſo opere demonſtrabuntur : Nós primo hoc libro planetarum

phyſiognomoniam deſcribemus, & quos mores, morbos, magiſtratus, & fortunas præſtent: & quomodo ex eorum aſpectibus cognoſci poſsint, & hæc omnia non ſyderum influxu, ſed ex ipſis elementorum qualitatibus manare.

INDEX CAPITVM.

LIBRI I.

Cap. j. QVid indoles vel Aſpectus dignitas ſit. pag. 1.
ij. Sacrorum Scriptorum ſententia de eiuſmodi charactere. 3
iij. Philoſophorum de charactere opiniones. 5
iv. Medicorum de Indole opiniones. 6
v. Aſtrologorum de Indole opinio. 8
vj. Medicorum, Philoſophorum & Aſtrologorum opiniones reſelluntur, & Authoris ponitur de Indole ſententia. 9
vij. Aſtrologorum opinio de Orientali & Occidentali charactere. 10
viij. Quod non ex Orientalibus Occidentalibuſque Planetis, ſed ex puriſſimis, fæculentiſque humoribus proſpera & aduerſa proueniant. 11
ix. Quatuordecim eſſe ſimplices hominum Indoles & de his Aſtrologorum ſententiæ. 13

LIBRI II.

Cap. j. QVam formam Saturnus largiatur ex Genethliacis. 15
ij. Quod rectius hominum formas ex Planetarum aſpectibus inueſtigare potuiſſent. 16
iij. Quod hominum formæ ex Temperamentis, non ex ſtellis eueniãt. 17
iv. De moribus quos felici Saturno aſcripſerunt Aſtrologi. 18
v. Saturniorũ mores aptius, ex temperamenti proprietate prouenire. 19
vj. De infelici Saturniorum indole. 20
vij. De Saturninis moribus & eorum naturalibus cauſis. 21
viij. De forma, quam felix Iuppiter ſuis tribuit. 23
ix. Quomodo ex ipſius Iouis in cælo aſpectu formáue, rectius de natis iudicare potuiſſent. 24
x. Formam, quam Ioui dant Aſtrologi, ipſam ex calido & humido temperamento prouenire. ibid.
xj. De moribus, qui ex Iouia forma proueniunt. 25

INDEX CAPITVM.

xij. *Ex calido & humido optimo temperamento optimos mores prouenire, non ex Iouis ſtella.* 27
xiij. *De moribus quos dat Iuppiter, eosque non à ſtella, ſed ab ipſo temperamento prouenire.* 28
xiv. *De infortunata Iouis Indole, morbis & moribus.* 29
xv. *De forma, quam Martis ſtella natis largitur.* 30
xvj. *Martij formam ex ipſo ſyderis aſpectu dignoſci poſſe.* 31
xvij. *Martis formam ab ipſo temperamento prouenire.* 32
xviij. *Martis ſtella quos mores largiatur.* ibid.
xix. *Ex calido & ſicco temperamento Martis mores, non ex ſydere prouenire.* 34
xx. *Morbi, quos Aſtrologi à Marte prouenire dicunt, non à ſtella, ſed ab ipſa flaua bile proueniunt.* 35
xxj. *Forma, mores & morbi, qui ex infœlici Marte proueniunt.* 36
xxij. *De Solari forma ab Aſtrologis deſcripta.* 39
xxiij. *Quomodo rectius ex ipſo Solari globo potuiſſent eadem inueſtigare.* 40
xxiv. *Solis formam, ab ipſo prouenire temperamento probatur.* 41
xxv. *Mores quos Sol largitur.* 42
xxvj. *Ex calido & ſicco temperamento, humidoque eius mores, non à ſolari ſtella prouenire.* ibid.
xxvij. *De Solaribus morbis qui non à ſtella, ſed à temperamento proueniunt.* 43
xxviij. *De infœlici Solari forma, moribus & morbis.* ibid.
xxix. *De Veneris forma ab Aſtrologis deſcripta.* 44
xxx. *Quod ex ipſo ſyderis aſpectu, citius omnia poterāt præſagire.* 45
xxxj. *Veneris formam ab ipſo prouenire temperamento non à ſydere.* 46
xxxij. *Mores, quos Venus largiatur.* 47
xxxiij. *Quod eius mores ex calida & humida temperatura proueniant.* 49
xxxiv. *De morbis, quos dat Venus, nō ex ſtella, ſed è qualitatibus.* 50
xxxv. *De infœlici Veneris forma, moribus, & morbis.* ibid.
xxxvj. *De forma, quam Mercurio Aſtrologi adſcribunt.* ibid.
xxxvij. *Quod rectius ex ipſo ſtellæ aſpectu Aſtrologi Mercuriales poſſent indicare.* 51

xxxviij. *Quod Mercurij forma ex ipſo proueniat temperamento.* 52
xxxix. *Mores quos Mercurius largitur.* ibid.
xl. *Eiuſmodi mores à temperamento, non à ſydere prouenire.* 54
xlj. *De morbis, quos dat Mercurius, & de Phyſicis rationibus.* 55
xlij. *Infœlicis Mercurij forma, mores & morbi.* ibid.
xliij. *De corporis forma, quam Genethliaci Lunam præbere dicunt.* 57
xliv. *Quod rectius Genethliaci cœlum aſpicientes de Lunari forma ex ipſius ſyderis aſpectu decernere potuiſſent.* ibid.
xlv. *Quod humani corporis diſpoſitio non à Luna, ſed ab ipſo proueniat temperamento.* 58
xlvj. *De moribus, quos dat Luna.* 59
xlvij. *Quod eiuſmodi mores non ex Luna, ſed ex humido frigidoque temperamento.* 60
xlviij. *Morbi Lunares qui.* 61
xlix. *Quod hi morbi non à Luna, ſed ab humiditate & phlegmate redundent.* ibid.

LIBRI III.

Cap. j. DE *Mixtione Saturni cum aliis Planetis.* 62
ij. *Quod ex humorum mixtione eiuſmodi mores & formæ proueniant.* 67
iij. *De participatione Iouis cum aliis Planetis.* 71
iv. *Quod ex copulatis qualitatibus formæ & mores eueniant, non ex influxibus.* 74
v. *De participatione Martis cum aliis Planetis.* 76
vj. *Quod ex miſcella qualitatum calidi & ſicci cum reliquis, proueniant formæ & hominum mores, non è ſyderibus.* 79
vij. *De forma & moribus, quos Aſtrologi Solem dare dicunt, cum inferiorum Planetarum participatione.* 80
viij. *Formas & mores, quos Aſtrologi ex Sole & Planetis donant, non ex eis, ſed ex qualitatum participatione prouenire.* 81
ix. *De formis & moribus, quos Aſtrologi dicunt Venerem dare, cum inferiorum Planetarum admixtione* 83
x. *Formas non ex participatione Veneris cum reliquis Planetis, ſed ex*

qualitatum mixtione prouenire 84
xj. *Quid Aſtrologi dicant de Mercurij forma cum Lunæ participatione.* 85
xij. *Quod iſti dixerunt de forma Mercurij & Lunæ, ex qualitatibus prouenire.* ibid.

LIBRI IV.

Cap. j. *Aſtrologi cœleſtes Imagines magna, parua, pulcra & deformia hominum corpora producere dicunt.* 86
ij. *Qualiter ex ſola cœli inſpectione, ex ſignorum & ſtellarum phyſiognomonia poterant Aſtrologi hominum formas coniectare.* 87
iij. *De forma & moribus, quos dat Aries & eorum phyſicæ rationes.* 89
iv. *De Tauri formæ conſtitutione, moribus & phyſicis rationibus.* 90
v. *De Geminorum forma & moribus, & de eorum venis rationes phyſicæ.* 91
vj. *De Cancri ſimulacro & moribus; & de eiſdem rationibus phyſicis.* 92
vij. *De Leonis forma & moribus, quos dat natis, & rationibus ex natura productis.* 94
viij. *De Virginis corporatura & moribus & rationibus phyſicis contra aſtrologos.* 95
ix. *De Libræ corporis conſtitutione & moribus.* 96
x. *Scorpio quas dat formas & mores.* 97
xj. *De Sagitarij forma, moribus, & eorum phyſicis rationibus.* 98
xij. *De Capricorni corporatura & moribus.* 99
xiij. *De Aquarij corporatura, moribus & naturalibus cauſis.* 100
xiv. *De Piſcium imagine & moribus.* 101
xv. *De ſignis mobilibus, fixis & communibus.* 102
xvj. *De variis hominum corporaturis & moribus qui in quatuor anni quartis naſcuntur, & primum de Vernali.* 104
xvij. *De hominum figura & moribus, qui in Aeſtiua anni quarta naſcuntur.* 105
xviij. *De hominum forma & moribus qui ſub Autumnale quarta naſcuntur.* 106

xix. *De Natorum forma & moribus eorum, qui ſub Hyemali quarta Zodiaci naſcuntur.* ibid.
xx. *De aliis Imaginibus, quæ extra Zodiacum reperiuntur.* 107
xxj. *Phyſicæ rationes de reliquis Imaginibus.* 111
xxij. *Sol per duodecim Zodiaci ſigna quos mores & formam largiatur.* 112
xxiij. *Luna per Zodiaci ſigna quos mores & formas largiatur.* 116
xxiv. *Saturnus per Zodiaci ſigna quam formã & mores largiatur.* 118
xxv. *Iuppiter per Zodiaci ſigna quos mores & formas det.* 119
xxvj. *Mars in Zodiaci ſignis quos mores & formas largiatur.* 120
xxvij. *De forma & viribus Veneris in ſignis Zodiaci.* 122
xxviij. *De forma & moribus Mercurij per aliqua Zodiaci ſigna.* 123

LIBRI V.

Cap. i. *DE Maculis Aſtrologorum & Philoſophorũ ſententiæ.* 125
ii. *Medicorum opiniones de prægnantium maculis.* 126
iii. *Cur ſiniſtræ partes, dextris infeliciores.* 127
iv. *Quid ſignificet næuus in fronte.* 129
v. *De næuis in aure & fœmoribus, & quid portendant.* ibid.
vi. *De næuo in ſupercilio, & in pectine, & extra ſupercilia.* 130
vii. *Quid næui in naſo recti & obliqui, & abditi, & quid demonſtrent.* 131
viii. *Næui in labiis quid portendant.* 132
ix. *Maculæ in dentibus quid ſignificent.* ibid.
x. *De iis, qui in mento & liene næuum habuerint.* 133
xi. *Næuus in maxilla inferiori & hypogaſtrio quid ſignificet.* ibid.
xii. *Næuus in collo & ventre quid portendat.* 134
xiii. *Næuus in humeris & aliis quid portendat.* 135
xiv. *Maculæ in Vnguibus quid præiudicent.* ibid.
xv. *Maculæ in oculis quid.* 137
xvi. *De næuis in manibus pedibus & virga quid portendant.* ibid.
xvii. *Næuus in lumbis quid portendat.* 138
xviii. *Næui in pectore quid notent.* ibid.
xix. *Si næuus ſupra cor apparuerit, quid ſperandum.* ibid.
xx. *De iis, qui habent næuum in ventre, quid præſagiendum.* 139

xxj. *De næuo in genubus.* ibid.
xxij. *De næuis qui in talis quid.* ibid.

LIBRI VI.

Cap.i. F*Acie pulcherrimi quid portendant.* 140
ii. *Facie & corpore deformes quid præſtent.* 143
iii. *Vtrum corpore vitiati, ſint moribus vitiati.* 145
iv. *Monſtruoſos corporibus eſſe & moribus & fortunis monſtruoſos.* 147
v. *De longioribus & breuioribus viris.* 148
vi. *De corporibus magnis & paruis.* 149
vii. *De Eunuchis, & quid portendant.* 150
viii. *De cæcis, & quid portendant.* 151

FINIS.

IOAN. BAPTISTÆ PORTÆ NEAPOLITANI COELESTIS PHYSIOGNOMONIÆ

LIBER I.

CAPVT PRIMVM.

Quid indoles, vel aſpectus dignitas ſit.

DICABIMVS hunc librum hominum indoli, ſiue characteri vel aſpectus dignitati, vulgus (*ariam*) vocat, quam è materna ſecum deuehunt aluo, vt auguſta, ſpectatæque maieſtatis, ſic ſeruilis, abiecta, anguſtaque: ex his enim velut è fonte quodam cœleſtis noſtræ Phyſiognomoniæ præſagia pendent: vnde lectores rogatos velim, vt toto ingenij conatu, quæ ſcribimus animaduertant; nam potius mentis acie, obtutuque compræhenduntur, quam verbis deſcribi queant. Multi ſunt, qui hæc nulla arte didicerunt, ſed ab incunabulis ſecum attulerunt, vt in euentibus præſagiendis, ex aſpectu, hominum mentes in admirationem conuerterint. Ex his vnum noſtro æuo cognouimus Matthæum Taſurium de Soleto, virum in omni doctrinarum genere extra aleam poſitum, qui inter alias, adeo in hac arte celebriter eminebat, vt ſolo aſpectu, mortes, vitæ diſcrimina, & euentuum tempora, extemplo tam veraciter pronunciaret, vt in ſtuporem potius, quam in

ſuæ portentoſæ artis æmulationem mortales conuerſerit. Et quia multa, & propemodum infinita adhuc ſuperſunt teſtimonia, ideo huic ſermoni ſuperſedimus. Dicimus igitur formam hanc, characterem. animi indolem, aſpectus dignitatẽ, eſſe lumen, vel ſplendorem admirabilem, regia quadam maieſtate, delectatione prçfulgentem, qui primo intuitu ita oculos ferit, vt aſpicientes tanta vi trahat, alliciat, & delectet, vt eos in ſui amorem & reuerentiam conciliet, quanquam eos, qui fuerint, ignorent. Dinocrates Architectus, vt à Vitruuio traditur, vt ad Alexandrum Magnum faciliores aditus haberet, ſuæ formæ confiſus cum ampla ſtatura, facie grata, forma, dignitateque ſumma contra Alexandrum inceſſit: is ſuæ formæ delectatus, juſſit ei locum dari, vt accederet: ſic à facie & corporis dignitate ſui voti compos factus eſt. Verſatur ea dignitas circa faciem, veluti inſignis naturæ pictura, vt altera facies videatur, aut tranſparens perſona à vera facie inſeparabilis, præcipue in oculis latet, quorum radiorum viuacitas, imperio & tyrannide plena eſt, diuinitatem ſpirans, vt homines in ſeruitutem cogat, vt ipſi quaſi exuta humanitate ad ſupra mortalem gloriam anhelent. Sunt duo ludentes, vel aliud quidpiam facientes, nobis natura comparatũ eſt, vt, quos videamus eiuſmodi indole præditos, victores exoptemus, noſtriſque viribus auxiliari nitemur, ac ſi ſecus eueniat, contriſtemur, vt nobiſmet, non illis contraria ſors obuenerit: contra ſi qui deſpicabili indole, contemptui nobis ſint, victos & infœlicia deprecemur. Huic contraria altera eſt indoles ſeruilis, tetrica, lugubris, &, neſcio quid ſecum noxij, miſerabilis, & horrifici afferens, vt qui in eos conuerterint oculos, alıorſum vertant, aſpectum horreant, tanquam aliquod malum, & infauſtum aſpexerint, vnde odio habeant, mala, infœlicitatem & mortem imprecentur. Hi omnes miſeriarum, & infœlicitatum pleni, nil eorum, quæ concupierint, adipiſcentes, ſed ærumnarum & paupertatum hæredes. Hac arte quamplurimos noſtros familiares iuuimus, vt pericula diuerterent & ad dignitates aſcenderent. Paulo antequam hæc ſcriberem, amicum admonui, vt infœlicis cuiuſdam, &

tetrici hominis ſocietatem vitaret, renuit ipſe, cum ſe ab eo ditari promiſſum eſſet, accidit, vt cum in ſpelunca à Gubernatore pecuniam adulterare reperti eſſent, paulo poſt ambo è cruce laqueo pependerint.

CAPVT II.

Sacrorum ſcriptorum ſententia de eiuſmodi charactere.

OPeræpretium nobis videtur, antequam noſtram ſententiam de eiuſmodi charactere proferamus, ita cognitu, relatuque difficili, antiquorum opiniones veſtigemus, quid de eo ſenſerint, & initium à ſacris ſcriptoribus, & vetuſtioribus, vt decet, auſpicemur. Inquiunt, nimirum hanc formam eſſe munus cœlitus datum, non cœlitus, quaſi ab abſis planetis, fixis ſtellis, aut eorum aſpectibus, ſed ab ipſo creatore Deo, qui hoc charactere quoſdam præſignat, & decorat. Eſt enim hic character pulchritudo, ſplendor, maieſtas paradiſi, angelorum, ac denique ipſius Dei ſimulacrum, in quo pulchritudinis, ſplendoris, & maieſtatis ſumma eſt. Boëtius Romanæ eloquentiæ lumen, de eo ſic cecinit.

Pulchrum, pulcherrimus ipſe
Mundum mente gerens.

Et ob id retinet, moraturque aſpicientium oculos: quia pulchritudo eſt viſiuæ obiectam conueniens potentiæ, & oculi, pulchritudine delectantur. Sic contra alio conuertantur, & rem viſam horrent, vbi Naturæ defectum, & male concinnatam proportionem aſpiciunt. Et turpitudo eſt inferni, vel potius ipſorum Dæmonum imago, in quibus omnium turpitudinum & miſeriarum ſummo eſt. Nam & Porphyrius Dæmones, quorum animi iniqui ſunt, corpora item deformia habere dicit. Fuitque veterum Philoſophorum vulgatum elogium, quod Deus animam in corpus miſſurus, tanquam in ſuum hoſpitium, primo & dignum præparat, & animæ, quam ornandam virtutibus prouidet, ſpecioſiſſimum corpus ſæpius concinnat, quaſi exuta humanitate penitus ad diuinam gloriam anhelet, veluti à Deo data. Legimus in epiſtola

Lentuli ad populum Romanum de Chriſto Seruatore noſtro, ſerenam frontem habuiſſe, diuina quadam maieſtate plenam, vultum venerabilem, quem intuentes poſſent & diligere, & formidare. Et tradit Nicephorus in hiſtoria Eccleſiaſtica, quod Agabarus eximium pictorem ad Ieſum miſerit, vt accurate eius faciem delinearet quam cum pingere multum ille conaretur, voto fruſtratus eſt, diuinitus quippe ſplendor, & gratia in eius vultu commorans, erant impedimento. Idem de ſanctiſſima Maria virgine ejus matre ſcribit: nam eam in ſuo oratorio Dionyſius Areopagita, gratia videndi nactus, contuens oculorum ſuorum ſplendorem, & ſui vultus maieſtatem dixit. Si ignorarem Deum eſſe purum ſpiritum, non alium, quam hanc Virginem Deum eſſe prædicarem, & niſi fide roborarer, non putarem Deum eſſe formoſiorem. Tantamque inſuper puritatem, & caſtitatem ſuo vultu, & oculis demonſtrabat, vt quicunque eam aſpexerint, carnis deſideria illico in illis retunderet. Et Ioſephus libro De antiquitatibus, ſcripſit, quod Deus tanto fauore Moſem proſecutus eſt, quod puer viſus à Thermute Pharaonis filia, non minus pulchritudine, quam diuina forma excellentem, vt ſcirpeo lectulo è fluente rapto, eum exceperit, & per adoptionem, ſuum filium fecerit. Dauidem multa per Deum facturum decoraſſe, legitur primo Regum, decora facie, & omnibus virtutum ornamentis. Ecce vidi filium Iſai Bethlehemitem, bellicoſum, prudentem verbis, aſpectu pulchrum, decoraque facie. Et Ioſeph ea corporis pulchritudine, & decoro aſpectu fuit, vt mulier ad inſaniam eum videns peruenerit. Ipſe etiam Deus Diuo Bernardo Abbati peculiari gratia corpus aptauerat, vt in eius carne ſpiritalis quædam maieſtas videretur, & in eius vultu claritas quædam non vtiq; terrena, ſed cœleſtis præfulgebat, in oculis quædam angelica puritas & columbina ſimplicitas radiabat, tantaque erat interioris hominis pulchritudo, vt quibuſdam inditiis foras erumperet, & de cumulo interræ puritas, & gratiæ copioſe perfuſus homo quoque exterior videretur: Et ne longius euagemur, poterit quiſque ex ſacris libris quāplurima de ſanctis viris teſtimonia cōſpicari,

CAPVT III.

Philoſophorum de Charactere opiniones.

NVnc videamus, ecquid Philoſophi Medicique de eiuſmodi referant indole. Inquiunt enim; formam hanc nobilitate, & decore plenam à puriſſimo & ſubtiliſſimo nobilium ſanguine pronenire: ſcilicet Regum, Procerumque, adeo vt, ſi aliquem inſigni hoc charactere indicare vellent inſignitum, regia forma præditum dicant. Themiſtius Euphrada in oratione de clementia Theodoſij Imperatoris inquit: Naſcitur Rex inter homines, ſed tam raro, & poſt longa annorum interualla, tunc ſcilicet, cum animi pulchritudo cum corporis excellentia conjungitur, & commiſcetur: atque is certe magnus eſt Rex, cuius eſt forma & ſpecies integra, omnique ex parte abſoluta, & perfecta. Priamus apud Homerū Agamemnonis formam & maieſtatem contemplans, & ſi quis eſſet, ignoraret, ſimilem regi confitetur. Hector, vt à Darete memoratur, regis filius dicitur vultu fuiſſe venerabili, & animo magnus, ciuibus clemens, & dignus. Sed argumenta, quæ ad hoc confirmandum afferunt, ſunt. Quod Principes & Reges è materna aluo educti, in cunis, & militum brachiis jacentes, nobiliſſima ſanguinis inſignia præferunt, vt ſi qui fuerint, ignorarentur, vultus decor, & præſtantiſſimi ſplendoris imago, ſe è magnatibus natos confitebuntur. Argumenta ex hiſtoriis petunt. Demetrius, referente Plutarcho in eius vita forma fuit oris adeo egregia, adeoque præſtanti, vt pictorum, aut ſculptorum nemo ſimilem vnquam potuerit effingere: nam gratiam ſimul & terrorem, tum grauitatem & manſuetudinem quandam præ ſe ferre videretur. Aſpectus admirabilis ſplendor, regia quadam maieſtate coniunctus, vt ad ſtuporem ſimul & gratiam hominum concitandam natus eſſe videretur. Scribit Ioſephus libro De bello Iudaico; Iudæus quidam formæ ſimilitudinē ſe Alexandrum eſſe mentiebatur, ſic multos fefellit, multiſque muneribus à Iudæis donatus, tantaque erat aſpectus ſimilitudo, vt, qui eum puerum viderant, illum eſſe

iurarent. Sed Cæſar, qui eum prius viderat, & ſi is plane ſine dubio videretur, ex corporis duritia, & ſeruili forma commentum deprehendit. Romulus & Remus in Tyberim proiecti, à lupa, & demum à paſtoribus educati, vti ad viriles annos peruenerunt, non ſubulcis, bubulciſue ſimiles erant, cum quibus educati erant, ſed (vt par erat) formæ dignitate, & animi magnitudine viros Regum, & numinum ſatu æditos referebant. Æneam formæ dignitate & pulchritudine commendat Virgilius.

Ipſe ante alios pulcherrimos omnes
Infert ſe ſociis Aeneas.

Alexander Magnus ſuam imaginem ab aliis contaminari noluit, ſed vniuerſo orbi edixit, ne quis ſuam effigiem temere effigiaret ære, colore, aut celamine, quippe tantum Polycletus ære duceret, ſolus Apelles coloribus delinearet, ſolus Pyrgoteles celamine excluderet, vt in toreumatis, ſtatuis & tabulis idem vigor animi bellatoris, & immenſa ſui excelſi animi indoles, idem ingenium maximi honoris, eadem gloria relicinæ frontis videretur. Idem eueniſſe memini in Aloyſij Eſtenſis Cardinalis vultu, oberrabat enim circa eius vultum regalis indoles, & maieſtatis plena, fortaſſe à Regio ſanguine Ludouici vndecimi aui ſui Gallorum regis.

CAPVT IV.

Medicorum de indole opiniones.

AT Medici penitius rem inſpicientes, in aduerſum clamitant, inquientes. Si ex natalibus, & cunis hanc indolem Magnates præ ſe ferunt, non ex hoc cauſas exponunt: debent enim cauſam veſtigare, vnde id eueniat. Sed Medici cauſam explicantes, dicunt id ex cibis, quibus veſcuntur, euenire; quippe delicati, & facile coctioni parentes, optime digerunt, ſanguinemque gignunt clarum, purum, & ſubtiliſſimum, qui per venas dilabens, mollem carnem, delicatulam & coloratam creant. Præterea otio indulgentes, ac

domi viuentes, ægerrimeque labores ſubeuntes, ſpectatæ pulchritudinis facies, ac roſeo decore renitentes habent. Contra vero ſubulci, ruſtici, & paſtores, continuo porris, cæpis, alliis, & radiculis veſcentes, aliiſque craſſioribus eduliis, quæ duræ coctionis, craſſæque compactionis, humores craſſos, ac fæculentum gignunt ſanguinem. His additur, quod ſunt montium accolæ, ſub dio degentes, aſperis in cœli regionibus, & temporibus, frigoris & caloris contrarias tempeſtates tolerantes, ſic etiam vigilias & ſummos labores, tetrici, ſeuerique vultus, & horridi euadunt, dura, ſicca, & ferina cute obducuntur, hiſpidaque, ſicut agreſti foris indole, ſic intus rudibus moribus contaminantur. His cauſis ſuperadditur, quod qui tenui, & delicato victu vtuntur, ac otio indulgent, temperie calida, humidaque mediocri conſtant, & hoc temperamentum eſt illud, quod ſpectatæ pulchritudinis formas creat, in quibus hæc indoles nidulatur: contra qui agreſti cibo, vigiliis & laboribus ſtudioſius ſe dedunt, ſicca ſunt cute, deformes, & horrido ſunt oris ductu. Calidum enim ſiccum, innata reluctante duritia, ac naturæ inobediens, obſtat. Natura enim omnia numero, proportione, & ordine abſoluit, & ſi ipſa ad abſolutam formam & dignitatis ſpeciem anhelet, à duritie prohibetur. Contra humor, & calor à duritia alieni, Naturæ ſuæ molliciei obedientes; egregiam formam, & auguſta indole renidentem largiuntur, vt ipſa ſuum opus abſoluat. Vnde liquido deprehendi poteſt, nullam fere, aut raram in calido, & ſicco decoram, & conſpicuam faciem poſſe conſpici. Arridet ad hanc doctrinam inſigne Ariſtotelis problema. Cur efferis moribus ſint, qui nimio vel æſtu, vel frigore colunt? optima enim temperies non modo corpori, ſed intelligentiæ homini prodeſt, exceſſus autem omnes diuertunt, vt corporis & mentis temperamentum peruertant.

CAPVT V.

Aſtrologorum de indole opinio.

SEd formam, vel indolem à cœlo fixis ſcilicet, vagiſque ſtellis ma iare, inter Genethliacorum placita ſancitum eſt, ac eorum facies maiori decore, & maieſtate coruſcare, quorum in ortu per eorum curſus, recurſuſque beneficarum ſtellarum fuerit interuentus: imo ab omnium principe Ptolemæo teſtatum eſt; Munus eſſe Iouis venerabilem formam largiri, ac maieſtate plenam. Eandemque ſortiri poteſtatem Venerem, niſi quod fœmineæ molliciei, & pulchritudini accommodatior eſſet. Iulius vero Maternus à Sole, quod luminum prærogatiua cæteris, præcedat, quaſi luminis fonte, formam ſplendore plenam donari. Hali vero ſplendidiorem, & quod ſint Planetæ, qui corpora diſtorta, vilia, & miſerrima forment. Et Auguſtum Cæſarem ſcribunt, non quod Accia noctu Apollinis templum ingreſſam, ac ſomno ſopitam draco compreſſerit, ac decimo menſe natum peperiſſe, & Apollinis filium vocatum, ſed quia in eius natalitio Solis aſtrum maxime præſtiterit. Vnde oculos habuit claros, & nitidos, quibus exiſtimari volebat ineſſe aliquid diuini ſplendoris: gaudebatque ſi quis acrius contuenti, quaſi ad Solis fulgorem vultum ſubmitteret, vt ſcripſit Suetonius. Et Alexādrum Macedonem, quod Sole Leonem ingrediente, & Saturno Taurum conceptus eſſet, capillorum criſpitudinem, citrinum colorem, & oculos claros retinuiſſe, & vt Sol præ cæteris clarus in Leone, ſic vniuerſo dominatus eſt. Ex Tauro frontem, & ferociam, toruum aſpectum, & multam iram, & robur habuiſſe. Itemque ex horum benignitate proſpera, & ſalutaria præſagiri dicunt, veluti ad ſublimia magiſteria, ad magnos honoris gradus, diuitias, famam, & ingentem gloriam euehi. Contra autem deformis, mœſta & infœlix indoles, ex maleficis ſtellis euenit, veluti Saturno, & Marte, & ex eiſdem aduerſa, & terribilia minantur, & qui tales ſortiti fuerint ortus, ad miſerabilem ſortem peruenturos.

CAPVT VI.

Medicorum, Philoſophorum, & Aſtrologorum opiniones reſelluntur, & Authoris ponitur de indole.

SEd quod Philoſophi & Medici dicunt ex nobiliſſimo Magnatum ſanguine eiuſmodi indolem prouenire, clariſſime redarguitur. Nam pleroſque legimus ex infima hominum plebe, veluti rusticorum, & paſtorum, & tandem indolem hanc, decore, & dignitate plenam ſecum è materna aluo detuliſſe, ac denique ad ſummos apices, ac rerum faſtigia decurriſſe.

Tamerlanus ex humili loco natus, humillimis parentibus, regiam tamen indolem præ ſe ferebat, adeo fuit ingentibus præliis, & victoriis fortunatus, vt maximus Scytharum Imperator euaſerit. Carmagnola agreſtis viri filius, & ſubulcus adhuc puer, in eo viuacis ingenij & bellici Ducis indoles præfulgebat, qua à prætereunte milite animaduerſa, pro armigero puero ſecum adduxit, per varias victorias ad claros militæ gradus euectus eſt, & eiuſmodi exemplis iam hiſtoriæ plenæ ſunt. Sed quam Aſtrologi dicunt ex ſtellis euenire formam, nos ab ipſo temperamento, ac characterem illum, regiamque indolem non alio euenire, quam ex elementorum temperata qualitate, & optima earum proportione, & potiſſimum in ſanguinis temperamento, quaſi naturæ aſpirantis donum, vt quibus eam dederit, cumulate bona multa contulerit. Plotinus id videtur ſenſiſſe. Eſſe naturaliter intus bona, quæcunque ſic extrinſecus vere pulchra, quippe quod ex interioris formæ perfectione, atque ſeminariæ rationis victoria ſuper miſeriam proueniat externa formoſitas. Contra ſeruilis, abjecta, & miſerabilis, in phlegmatica, & melancholica ſæpiſſime viſitur. Dixi indolem illam imperio dignam, qua quicunque caruerit, neque regendis populis, neque ducendis exercitibus valet. Eſt enim illa maximum animorum conciliabulum, vt facile à ciuibus & aduenis obediatur, ſuoque pareant imperio. Contra, illa ſeruilis indoles ope-

ratur, vt dedignetur homo, animal ſuperbum, deformi, ac ſeruilis vultus homini ſeruire & vti à natura male formato, ita à ſubditis ſpreto. Alexander magnus faciem maieſtatis plenam & diuinitatis à cœlo ſortitus, in Indiæ vrbem è muro ſe dejecit, ſolus in medio inimicorum perſiſtit, Barbari territi à bellatoris vultus majeſtate, non propius pedem ferre audebant, ſed circumfuſum telis eminus petebant. Sed quod eius formæ decor ex optimo prouenerit temperamento, inditio erant eius membra & os, ita ſuauiſſimum odorem exhalaſſe, vt interiores tunicæ mirabili fragrantia complere[..]tur. Theophraſtus plantarum libro, optimum odorem ex temperata ſiccitate prouenire ſentiebat. Non igitur faciei decor ex cœlo, ſed ex ipſo prouenit temperamento.

CAPVT VII.

Aſtrologorum Opinio, De Orientali, & Occidentali charactere.

SEd vt Aſtrologorum commenta redeamus, inquiunt: Regias Stellas cœlo fixas, regium majeſtatis fulgorem præſtare, & ſingulares planetas & ſimul commixtos, ſigna Zodiaci, imagines & fortunata genituræ loca regium characterem largiri poſſe. Sed Orientales planetas, & ſydera dubia, & fortunas dixere, contra autem Occidentales infortunas, & inſalubres, ac Orientales formam dare claram, coruſcam, ſcintillantem, coloratiorèm, maiorem, & tandem pulchriorem, & exinde fortunatos, & virtuoſos dici. Contra Occidentales, obſcuram, excoloratam, fuſcam, minorem, & tandem turpiorem, & exinde infortunatos & inſignis gloriæ expertes, & non virtutes, ſed vitia virtutibus proximiora ſortiri. Vt ſi ſolaris indoles Orientalis liberalem hominem faciebat, eadem Occidentalis faciat prodigum, vitium liberalitati proximum. Orientalis & fortunatus Saturnus parcum facit natum, Occidentalis, infortunatuſque auariſſimum & ſordidum. Idem quoque diſpoſitor Orientalis hominem mellini coloris reddit, id eſt aurei, clari, mediocris craſſitiei,

& aptæ corporis conſtitutionis, at Occidentalis obſcurioris, vel nigri coloris, corporis macilentioris, ac denique turpioris, idque longa obſeruatione, multorumque curriculis annorum obſeruaſſe, & poſteritati mandaſſe tradiderunt. Eſt enim Oriens dextera, ideo ſigna in dextra corporis parte fœliciora, in ſiniſtra prodigioſa: vt latius in ſequentibus. Quod & ſi oculos in cœlum ſuſtuliſſent, ex planetarum ipſorum aſpectibus cognoſcere potuiſſent citius, rectiuſque quod longa, & diuturna obſeruatione didicerunt: nam ſi quis diluculo ante Solis jubar exortum, aſcendentes ſupra horizontem planetas contemplabitur, eos ipſos longe maiores, coloratiores, luminis maieſtate præcellentes, ſplendorem vndique jaculantes, veluti ſcintillantes, & tandem omnino pulchriores: quorum rationes in noſtra perſpectiua adduximus. In crepuſculo enim aer, ex præcedentis noctis humiditate vaporibus plenus, & adhuc roſcidus, aſpicientium acies deducit, vt qui per interpoſitos vapores inſpiciantur, vnde maiores, fulgidioreſque comprehenduntur. Contra autem cum occidunt, quia omnes vapores amoti, ac diurni caloris vi, in tenues auras deducti, planetæ ſine vlla ſplendoris prærogatiua, omni prorſus ornamento carentes conuiſuntur. Vnde ex eorum fulgore, ex quo videntur luminum majeſtate præcellere, porſpera, & ſalutaria ſpundere videantur. Sic Occidentalis ex eorum excoloratis aſpectibus, languidiſque aduerſa, mœſta, & terribilia præſagire.

CAPVT VIII.

Quod non ex Orientalibus, Occidentalibuſque planetis, ſed ex puriſſimis fæculantiſque humoribus, proſpera & aduerſa proueniant.

SEd, vt veritatis ratio liquere poſſit, commentũ aperiamus. Res enim ſe aliter habet, quam iſti putant, & id non à ſyderibus, ſed è naturæ humoribus, & purioribus eueniũt. Sunt enim in aliquibus viris humores adeo tenues, lucidi, deſęcati, delicati, & clari, vt faciem candidam reddant, roſeo colore coruſcam, viuidam, venuſtamq;, vt maxima jucunditate aſpi-

cientium oculos alliciant, & in ſui contemplationem remorentur; & hi ſunt, qui honoribus elati, magiſtratus, principum familiaritates, & imperium voluntatum conſequantur, cum quibus familiaritates inierint. Ex optimis enim humorum qualitatibus, optimi plerumque proueniunt mores, vt ab omnibus amentur, deſiderenturque. Sunt enim honeſti, fideles, beneuoli, amici, obſequentes, prudentes, animi regalis, periculorum contemptores, ſecreti, & tandem quicquid ex heroïcis moribus poteſt prouenire: ob in Principibus & Regibus & chari, à quibus quæcunque poſcunt, obtinent, honores, magiſtratus, & his inſtrumentis omnes infortunas euadunt. Sed cur id eueniat, ratio in promptu eſt. Prudentia, & animi virtute pericula euitant; magnanimitate & liberalitate ſubditorum animos deuinciunt; honeſtate, fide, & obſequio à proceribus amore proſequuntur; ſedulitate acquirunt diuitias, parcitate conſeruant; nullis obnoxij, ob id iis nullæ parantur inſidiæ. Vnde mores potius à temperamento, quam à ſtellis eueniunt. Contra autem ſunt homines adeo fæculentis, impuris, atris, turbulentis, noxiis, putridis, & atrabile combuſtis humoribus; vt eorum aſpectus reddant obſoleti coloris, ſqualidos, tetros, horribiles, deformatos, lugentes, mœrentes & melancholicos, vt tacita, & noxia quadam triſtitia horribilitateque aſpicientium oculos sauciet, & conturbet, vt aliorſum vertant. Hiſque humoribus ſubſequuntur ferini, barbari, ſylueſtres, ſtolidi, & macilenti mores, fraudulenti, vt eorum peſſimis moribus odio habeantur & inſidientur, in bonis damna patiuntur, infortunati, infœlices & miſerabiles, continuo infirmitates perpetiantur inſanabiles & pernitioſas, quia corruptis & noxiis humoribus ſcatent. Vnde non à ſtellis, ſed à peſſimis humoribus euenire nullo dubio opinantur. Socrates Alcibiadem Phædrum, & poſt Phædrum Carmidem adamauit, quos comæ decor, carnium læuitas, & formæ venuſtas exornabat. Theætetum non amauit, quod ſimo naſo, & turpis eſſet. Cherephontem etiam ſpreuit, quod pallidus, & fuſcus eſſet. Vt ex Maximo Tyrio habetur, alij autem, quia ſeruili & abjecta

indole dehoneſtabantur, nil fere boni ex eis ſperabat, illos autem ſanguinis nitore, carnium ſplendore puriſſimis humoribus conſtare coniiciebat, & ob id optime moratos, vt cum illis conuerſans, optimo eorum genio frueretur. Thætetus & Cherephon, quia diro pallore ſqualidi, veluti fæculentis humoribus, & intemperata temperie conſtantes, eos non niſi doloſos, inuidos, veneficos, homicidas futuros iudicabat, & ex eorum familiaritate non niſi exilia, peregrinationes, paupertates, & diros ſortiri exitus, & id optimo conſilio factum putatur. Nec opinionem ſuam fruſtrauit euentus: nam Alcibiades ad ſummum Reipublicæ gradum peruenit, & ſuæ patriæ tyrannus euaſit. Si Cæſaris indolem cognouiſſet Cicero, ei potius, quam ſuis inimicis hæſiſſet, nec capite & manu pœnas dediſſet. Habebam amicum, cui mœſta, lugubris, & mœrens facies erat, in riſu eam ita contorquebat, & oculos deformabat, vt potius lugere, quam ridere videretur: communibus amicis prædixi, fore eum infœlicem: cumque ex agnatorum morte, hæreditatibus cumulatus diues euaſiſſet, irridētes familiares meum vaticinium, mihi conuitiabantur, quod homini contraria prædixiſſem, reſpondi, ſuæ fortunæ incapacem futurum, nam aut bona amiſſurum, aut breui interiturum, quod paucis poſt diebus euenit, vix enim elapſo menſe interiit, quod ſi talem fortunam nactus non eſſet, fortaſſe diutius ſuperuixiſſet.

CAPVT IX.

Quatuordecim eſſe ſimplices hominum indoles, & Aſtrologorum ſententia.

SEd vt videre videtur penitius Aſtrologorum placita perſpicienti, non ſolum Iouem vidimus venerabilem formam largiri, ſed vnumquemque planetarum duplicem largiri, fortunatam vnam, infortunatam alteram. Fortunatam ſcilicet Orientalis, diurnus, lumine auctus, & tandem bene diſpoſitus: infortunatam Occidentalis, nocturnus, lumine diminutus, retrogradus, dejectus, maleque locatus: vnde fœ-

licem planetam fœlicem dare & conſpiciendam, ſic infœlicem horribilem, ſpernibilemque, vnde cum ſeptem errores ab eis numerentur, quatuordecim dari characteres pronunciamus. Vt Iupiter bene diſpoſitus, imperio dignam faciem condonare, maieſtate plenam, & conſpicuam, ſic male locatus, dejectam, & ſine decore, ſic mores, euenta, magiſteria, & morbos. Saturnns fœlix fuſcam, ſed conſpicuam indolem; infortunatus, nigram, & ſqualidam, mœrentem, & miſerabilem: fœlix contemplationem, religionem, doctrinam, & prouidentiam; infœlix melancholiam, inſaniam, auaritiam, & peruerſam ſententiam de cæteris ſcientiis. Mars fœlix præclaram Ducis, & Imperatoris dat indolem, ſed deiectus, temerarium, præcipitoſum, iracundum, ac violenta morte moriturum facit. Idem de reliquis ſentiendum. Nos autem hæc non planetis, ſed qualitatibus aſſcribimus, & Saturnium dicimus frigidum & ſiccum intenſe, cum remiſſius agitur, Mercurialem, & quem illi Martium, nos intenſe calidum & ſiccum, ſed calidum ſiccumque remiſſe Solarem: Eodemque modo Iouium calidum; & humidum intenſe, remiſſe vero Venerium, & ob id magis ad fœmineam mollitiem accedentem: nam pulchritudinem diximus in humido potius, quam in ſicco reperiri. Nos totidem indoles confirmamus ex calidi, ſicci, humidi, & frigidi combinationibus, & aliquando intentius, aliquando remiſſius agi, & quam ipſi fortunam dicunt, nos puris humoribus; infortunam illi, nos fœculentis & impuris damus.

LIBER SECVNDVS.

PROOEMIVM.

NVNC formas conſcribemus, quas Aſtrologi dicunt à planetis ſimplicibus, & mixtis euenire fortunatas, & infælices, poſtea de reliquis. Veteres Philoſophi has ſecundas ſtellas vocabant, noſtris corporibus à ſuperioribus impreſſas: quorum opiniones paſſim coarguemus, ac noſtras ſemper aſſignabimus. Conabimur in ſequentibus, fixarum ſtellarum tradere, & quæ in Zodiaco, & quæ extra fuerint, ac ſignorum, & planetarum mixturas.

CAPVT I.

Quam formam Saturnus largiatur, ex Genethliacis.

VT à Saturno incipiamus, Ptolomæus de eius forma loquitur hoc modo. Quando Saturnus ſolus fuerit diſpoſitor Orientalis, hominem facit mellei coloris, mediocris craſſitiei, pulchrorum, & nigrorum capillorum, & in pectore ſpiſſorum, mediocrium oculorum, & aptæ corporis magnitudinis. Sed poſtquam à Ptolomæo facile Aſtrologorum principe initium duximus, pergamus & breuiter cæterorum ſcita percurrere. Iulius Maternus. Hominem facit extenuati corporis, pallidi, languidique coloris. Meſſahala hominem formare dicit coloris inter nigrum & croceum, qui ambulando terram aſpiciat, tardus & ponderoſus, paruis oculis, & curuis pedibus præditus, neruoſa, & ſicca cute obductus, raram in maxillis barbam habens, & labia craſſa, & depreſſis naribus. Leupoldus. Huc afferre licet Caſſandræ formam, quæ ex Darete Phrygio candida fuit, & rufa, ore rotundo, mediocri ſtatura, oculis micantibus, futurorum præſcia.

Non membris egreſſa modum, non cæca futuri
Fulta gena tereti, ſuſpecto crine cruorem
Mentitur, flagratque acie Caſſandra micanti.

Saturnus ſi fuerit Orientalis, & ſolus diſpoſitor, natus, erit coloris mellei, mediocriter craſſus, pili in capite nigri erunt, & criſpi, in pectore ſpiſſi, oculi mediocres, corpus temperate magnum.

CAPVT II.

Quod Rectius hominum formas ex planetarum aſpectibus inueſtigare potuiſſent.

SEd id aptius inueſtigare potuiſſent, oculos in cœlum vtique ſurrigendo, nam planetas ipſos contemplando, voci compotes redderentur. Maximus ille rerum conditor, rerum conditarum formas, veluti oculata pictura, occultas vires, & proprietates effigiauit, vt vnaquæque ſuas vires, & proprietates aptiſſime indigitaret, ſolus; idemque conditor in omnibus fere ſuis operibus eundem ordinem ſeruauit. Sed quia de his latius in noſtris Phyſiognomonicis tractauimus, illuc lectorem remittimus. Contuendo igitur, cunctatiuſque contemplando planetarum, aliarumque ſtellarum aſpectus, figuras, magnitudines, colores, motus, aliaque accidentia, poterit verius, & conuenientius hominum figuras, magnitudines, colores, motus, & alia coniectari. Si igitur in Saturni ſydus aciem dirigent, illud luridi paloris, vel cuiuſdam fuſcedinis coloratum videbunt, quaſi terreſtrem proprietatem indicantis, vel plumbei coloris, languidi, vel potius obtuſioris luminis inter errones, veluti atræ bili valde congruentis: vnde homines colore fuſcos & pallidos procreat, nigrorum pilorum, veluti atræ bili obnoxios. Et fuſcedo in ſtella demonſtrat eos nigris indumentis, & nigris cubiculorum ornamentis delectari. Sic pilorum, oculorum, & cutis color, ſtellæ colorem imitatur: deiectiones alui ſubatræ, ſomnia terribilia, obſcura, cadauera, ſepulchra, tenebras, cruciatus dæmonum, & res nigras. Eius magnitudo medio-

cris,

tris, vel à planetis minor, præter Mercurium, ob id paruæ magnitudinis natos procreat, & paruorum oculorum. In tantæ ſuæ ſphæræ vaſtitate tardiſſimus, triginta enim annis ſuum motum abſoluit, ob id inceſſu tardos, & cunctabundos producit, nec leniter ſurſum aſcendentes, pulſum dat tardum, ſudorem acidum, & grauem. Eius magiſteria ſunt tardarum, grauiumque rerum, ob id non nare, non ſaltare, non currere diſcent, nec vbi leuitas, & corporis agilitas requiritur, ſed res tardas & ſtabiles, vti ædificia conſtruere, agros plantare, & his ſimilia. Et quia motus velocitas ſonum ſequitur, tarditas, ſilentium, erunt homines paucorum verborum, patientes in operibus, & laboribus. Sphæra eius proxima primo motui rapidiſſimo, qui ab Oriente in Occidentem rapitur, ipſa in aduerſum nititur, & contrariatur, quippe ex Occidente in Orientem voluitur, ideo amatores rixarum, diſcordiarumque, rebellionum, & contrarietatum, & cum magis propinquus ſit contrarietati; præ cæteris planetis magis id ſignificabit, & quanto magis quis ab eo remotus fuerit, eo magis quietus & pacificus. Et tandem quod eius aſpectus teter, & fædus ſit, ideo infortuna dictus, & nobis aduerſus.

CAPVT III.

Quod Hominum formæ ex temperamentis, non ex ſtellis eueniant.

NOs eorum placita recenſuimus, non quod ea probemus, ſed tanquam aniles fabellas rejiciamus: nam ipſi eorum fallaciam cohoneſtantes, & res magnificas & prodigioſas tanquam è cœlo & ſyderibus prouenire confirmantes, tanquam numina, hominum mentibus infigunt, quæ è Naturæ fontibus eueniunt. Diximus Saturnios melancholicos, frigidos, & ſiccos dici, & ſi Medicorum placita recenſemus, Galenus frigidis & ſiccis & melancholicis, corpus durum & fragile tribuit: capillos aſpectos, humidum, vel liuidum colorem, melancholicis nigros & hirſutos capillos, hirſuta & coniuncta ſupercilia, craſſa labia, & compreſſas nares. Alij tribuunt eis dentes male ordinatos, & pectus anguſtum: vnde

hæc nón ex ſtellis, ſed ex ipſa proueniunt temperie, vt dogmata Medicorum ſanciunt.

CAPVT IV.

De moribus, quos fœlici Saturno aſcripſerunt Aſtrologi.

ASſcribens Saturniis ſuos mores Ptolomæus, ait. Saturnus Orientalis frigidam & ſiccam largitur complexionem. Maternus frigidæ naturæ dicit. At ſi geniture dominus opportune locatus ſit, & ei dominium creſcens Luna decreuerit, facit homines inflatos, ſpiritu, ſublatos honoribus, bonos, boniq; conſilij, & quorum fides bono ſemper conſilio cõprobetur, & qui negotia omnia recti judicij rationibus compleat, ab vxoribus & filiis alienos, ſed ſibi ſolum vacantes, circa aquas, vel in aquoſis locis habentes vitæ ſubſidia, modicum ſumentes cibum, & potione nulla gaudentes. Vita eorũ erit laborioſa, ſollicita, & aſſiduis animi doloribus implicata. Et alibi. Iſte, qui naſcitur, erit prior omnibus fratribus, aut, ſi quis ante eum natus fuerit, à parentibus ſeparabitur. Stabilis amicitia, longa prouidentia, regale conſilium, longas in homine cogitationes ſecretarum, altum intellectum, ac profundam rerum ſcientiam. Hali dicit. Si Orientalis fuerit, vincet in eius complexione frigiditas, & humiditas. Abdila. Saturnus, ſi erit optime conſtitutus, largitur ſcientiæ profunditatem & conſilium adeo perfectum, vt meliorari non poſſit. Eorum magiſteria erunt laborioſa, & aquoſa, vt pontes, piſcinæ, & emiſſaria. Alchabitius. Quem amare cœperint, perfecta, & vera dilectione amabunt; & quem odiſſe cœperint, quod ſæpius contingit, maxime, & diu odio habebunt. Hali. Si Saturnus fuerit dominus ſignificationis ſpiritus, per ſe, & ſeparatim, & in bono cœli ſtatu, ſicut in angulis; producit morigeratum natum, boni conſilij, profundi intellectus, vt, qui à ſe ipſo ſuis in rebus conſilium inierit, diuitem, Regibus charum, & claris hominibus, theſaurorum dominus, compoſitus, non ridens, non triſtis, nec inuidus. Meſſahala. Callidus, ingenioſus, occiſor clandeſtinus.

CAPVT V.

Saturniorum Mores aptius ex temperamenti proprietate prouenire.

AT ſi nobis libeat Medicorum dogmata conſulere, demonſtrationibus ſancitum videbimus, huiuſmodi qualitates ex temperamentis potius prouenire: nam qui ſicca, frigidaque conſtant temperie, vel melăcholico humore, mœrentes ſemper ſunt, imbecilles, & timidi. Melancholiæ comes ſemper timor. Hippocrates Melancholicorum ſymptomata in duo collegit, metum & mœſtitiam: mœſtitiâ proſecuntur omnes quotquot viderint, & timidi, quia, ſicut externæ tenebræ omnibus pauorem inducunt, ſic atræ bilis color, mentis ſedem inuadens, tenebris opplet, ac timore afficit. Ex melancholico ſanguine fumi, & vapores cerebrum petunt, ſpiritumque animalem ibi remiſſum obturbant; ideo varias imaginationes, apprehenſiones, cogitationes, ſtudia, & phantaſmata cient. Vnde ex atra bile, velut ex quodam ſeminario pullulant ſimulachrorum, & cogitationum germina. Nigris indumentis veſtiuntur, non, vt Meſſahala dicit, propter religionem (quia tunc temporis ſacerdotes nigris veſtibus induebantur,) ſed quia atro humore referti, non niſi atra, & obſcura videre ſemper concupiſcunt, & læta & ſplendida odio habent, ideo obſcura, & ſubterranea loca proſequuntur, & libenter in eis verſantur. Sunt prudentes, optimique conſilij: nam atra bilis naturalis, judicium confouet, prudentiamque largitur, vnde, qui ingenio, ſapientia, & conſilio claruerunt, melancholicos fuiſſe tradit Ariſtoteles Problematum libro. Et quia minime iracundi, & voluptatibus ſe abſtinentes, etiam prudentes habiti ſunt. Et quia deliberando tardi, & ſegnes in omnibus actibus, optimi conſilij exiſtimantur, quia frigidi & ſicci, inepti ſunt circa Veneris cõmercia, ob id moroſi, cœlibes; alicui ab amoribus filiorum, & ſine filiis. Erunt diuites, quia parci & auari; auaritia enim in ſenibus ex ſiccitate prouenit, & maiores noſtri Saturnũ impium, auarum, oſorem vxoris & filiorum finxerunt, vt ex Diodoro

Siculo habetur. Sunt laborioſi, quia non gaudent voluptatibus, ſunt conſtantes & patientis animi, quia tardi motus corporis & animi. Sunt agricolæ & ædificantes, quia his artibus, quibus ſe exercent, labor & tarditas requiritur. Aquoſa, & paludoſa diligunt, & ſatis bibunt, quia ſicci.

CAPVT VI.

De infœlici Saturniorum indole.

DIximus de iis, qui ſub Saturno imperitãtem geneſin habuerint, nunc ſub ægreſcenti planeta. At Saturnus, ſi Occidentalis fuerit, inquit Ptolomæus, natum ſubnigri coloris facit, macilenti, parui corporis, planorum, rarorumque capillorum, & magnorum oculorum. Hali autem, Saturnus ſi male fuerit affectus, facit natum turpem, & infirmum, erit incuruus: magnorum oculorum, habebitque in altero maculam, & alter altero minor videbitur, criſpus, magnæ faciei, fœdi aſpectus: dentium diuerſorum: Pectus ſubtile, vilia veſtimenta & nigra habebit, erit grauis, piger, & nunquam ridet. Abdila. Criſporum capillorum, & multorum, anguſti pectoris, & fuſci aſpectus. Dorotheus. Homo valde piloſus in corpore, & ſuperciliis apprime ſimul conjunctis. Leupoldus. Si Saturnus fuerit Occidentalis, erit natus ſubniger, macilentus, parui corporis, planis & raris capillis, aptæ coadunationis, & vincet in eo ſiccitas. Si infœlicem Saturni figuram antiquorum cuipiam conferre licuerit, apte Ajaci Telamonio quadrabit, fuit nimirum ex Darete Phrygio.

Ajacem Telamone ſatum coma pulla venuſtat.
In torquem collecta leuem modulata ſerenis,
Lingua ſonis, mens fraudis hebes, ſed ſtrenua bellis.

Dares vero criſpa coma dixit, qui ex nimia melancholia in maniam deuentus, ſe ipſum trucidauit. Ptolomæus aſcribẽs ei qualitatem, dicit occidentalem Saturnum eſſe frigidum, ſiccioremque, Alchabitius frigidum & humidum, diſtemperatum ex humoris melancholici cum phlegmatis aduſtione, Hali, ſi fuerit occidentalis, vincet in eius complexione frigi-

ditas & ſiccitas: nam Orientalis humidus erat. Homines facit paruæ exiſtimationis, ſeſe abjicientes, incognitos, conſulentes ſibi ipſis per ſe ipſos, inuidos: timidos, ſoliuagos, deceptores, mœſtà loca habitantes, laborioſos, inuerecundos, mendicos, amicorum proditores, moroſos, auſteros, ſodalium amicorumque conſpectum ſubtrahentes. Abdila. At ſi erit male affectus, vilia proſequetur loca, cloacarum foſſiones, ſubterranea, fœtida, & paludoſa, vitam ducentes in anguſtiis, paupertatibus, & laboribus, atratis veſtimentis induentes, comedentes cibaria mala, vt carnes, & piſces fœtidos, erunt dejecti, ſqualore & ſitu oppleti, luctuoſi, afflicti, mœrentes, ſuſpicioſi malorum, inertes, & imbecilles. Maternus. Aſper, fœtidus, vorax, tenax. In eis ſemper egeſtas, exilium, nequitiæ, ſolitudo, captiuitas, damnatio, pertinacia, perfidia, anguſtia, dolor, funera, luctus, orbitas, malefici, fures, veſpillones, & tragici. Alij. Facit inuidos, pauci ſermonis, infidos, querulos, odioſos, infœlices, deiectos, & mala audientes. Naturalis harum inclinationum ratio, atra bilis eſt. Sunt infidi & ſuſpicioſi, quia timidi, & cauti, quia decipi timent, inuidi & malitioſi. Galeno aſcriptus liber De ordine vtriuſque ordinis. Nigræ choleræ, ait, mores eſſe furibundos cum iracundia, auaros, timidos, triſtes, ſeditioſos, inuidos, habentes ſæpius cicatrices nigras in pedibus, vel aliis membris. Sunt doloſi, humor enim melancholicus facit, vt his impenſius, quam par ſit, delectentur.

CAPVT VII.

De Saturninis morbis, & eorum naturalibus cauſis.

Maternus ſcribit; Saturninos ſemper malignus humor impugnat, eoſque intrinſecus dolor collectus, aſſidua eructatione diſcutit. Hali, pedum rupturis & fiſſuris obnoxios fore; id tamen habet in ſe boni, quod longæ vitæ largitor eſt, polliceturque diuitias in ſenectute ex cognatorum hæreditate. Sed quod hi morbi non ex Saturni ſtella, ſed ex melancholica complexione eueniāt, teſtes ſunt Medici, quod

BIBLIOTECA NAZ. F. • MA VITTORIO EMANUELE

hircino, & fœdo odore vitientur. Galenus, vel potius Aëtij liber De dynamidiis ex abundantia caloris, vel frigoris malus odor in corpore generati dixit. Pueri non male olent, quia calor eorum, humorem & ſudorem concoquere poteſt, virorum minime, proindè ſunt iis humiditates crudæ & indigeſtæ, & ad corruptionem procliues, ideoque ſudores eorum, & reſoluti illinc fumi grauiter olent, neque enim calor latenter conſumit, vt in pueris, ſed extrudit potius, & vapores concitat. Sextus Pompeius, & Cenſorinus putant pueros hirquitallos dici, vbi ad virilitatem accedunt ex hircorum libidine, aut odoris inſuauitate. Quia duri & ſicci corpore, longæui ſunt, & qui longæui ſunt, ſæpius ex cognatorum hæreditate ditãtur. Quis nimirum tàm ſolus, qui cognatis careat? Fiſſuras habebit in calcaneis. Laborabit phlegmaticis morbis, & melancholicis, congelatis, duris, compactis, & qui non curantur, vt ſquama, epilepſia, elephantiaſi, morphea, cancro, ſcyrro, hydropiſi, paralyſi, hæmorrhoïdibus, dyſenteria, coli & renum doloribus, & huiuſmodi notæ reliquis. Infirmitates etiam longas, malitioſas, laborioſas, & ſollicitas patietur. Horum rationes indicat Galenus libro De tumoribus præter naturam, qui ait, lepram, ſcabiem, elephantiaſin, eſſe melancholicas affectiones. Idemque libro de bonitate & vitio ſuccorum ſcribit, ex melancholicis ſuccis lepras, pſoras, quartanas, ſcabies, & decolorationes nigras cum lienis tumore, nigras varices, & hæmorrhoidas. Et in Prognoſticis Hippocratis, atrabilarij morbi, elephas, cancer, lepra, melancholia, & febris quartana. Præterea melancholici magna ex parte comitiali morbo laborantes, efficiuntur melancholici. Et Ariſtoteles Problematum libro, claros homines atrabile laborare dixit, & epilepſię eſſe obnoxios. Herculem ab eo morbo vexatum fuiſſe, ob id epilepſiam herculeum morbum dixerint, ita Lyſandrum Lacedæmonicum, Ajacem, & Bellorophontem: hic enim ſolitarius auia proſequebatur loca, ille inſania correptus ſeipſum interemit. Quod melancholia diuturnos morbos largiatur, libro Dogmatum Hippocrates non reticuit, & multis in locis in aphoriſmis.

CAPVT VIII.

De forma, quam fœlix Iuppiter ſuis tribuit.

QVando Iuppiter vtique peculiarem habet dominatum, abſolutamque nactus poteſtatem, ſcilicet, quando locorum diſpoſitionis dominus fuerit, & Orientalis, facit natos albos cum quadam coloris commendatione, capillitio mediocri, nigris oculis, & magnis, forma venerabili. Hali. Qui patitur Iouis influxum, eſt albus, ad flauitiem tendens, magnorum oculorum, paruæ pupillæ, mediocrium capillorum & criſporum, non extenſorum, barbæ criſpæ, & magnæ authoritatis, eminentium faciei pomorum, narium craſſarum, boni ſtatus, carne nec pinguis, nec macer, & longitudinis ſimiliter conuenientis. Maternus. Corpus media moderatione componitur, & erit ipſius corporis forma munda & formoſa, ipſi vero candidi, pulchris oculis, & capite, & ſpiſſis capillis ornati, fixo gradu veſtigia ponentes. Meſſahala dicit facere hominem album, habentem oculos non prorſus magnos, pulchræ ſtaturæ, pulchrique corporis. Dorotheus. Nigros habebit oculos, pupillam latam, barbam criſpam. Abdila. Honeſtum hominem, barbam rotundam, pulchros oculos, duos dentes anteriores cæteris majores, atque aliquando aliquantiſper diuerſos, in cuius facie color aureus, albo admixtus, incedens terram ſpectabit. Leupoldus. Iuppiter ſi dictorum locorum diſpoſitor fuerit, & Orientalis, erit natus albus, mediæ capillaturæ, & ſimiliter oculi, aptæ ſtaturæ, & medianæ qualitatis. Dicunt alij pulchris vti indumentis. Regiam Iouis formam & mores prætulit Troianorum Rex Priamus. Vt enim ex Nepote habetur.

Celſo duci Priamo læ.e ſurgentibus armis,
Effulſit roſeum ceruix caput ardua, ſcribunt
Membra virum, blandoque genas terrore minacet
Regius ornet honos, placidæ vox nuncia mentis
Nil tumidum, nil triſte ſonat, propriorque precanti
Mollibus imperiis famulantes inſtruit aures.

Fuit ſuauis, moratus, & omnibus prǽditus virtutibus. Non abſimilem ſortitus eſt formam Magnus Carolus Rex Francorum, albo enim & roſeo vultu, fuluis, magniſque oculis, ſuccincta coma, fronte & ore adeo generoſo & venerabili, vt vere auguſtæ maieſtatis ſpecimen præ ſe ferret, vt, qui illud contemplarentur, quaſi diuinum, venerarentur. Hic bellica virtute illuſtri iuſtitia, veraque religione, liberalitate maiores omnes ſuperauit.

CAPVT IX.

Quomodo ex ipſius Iouis in cœlo aſpectu formaue, rectius de natis iudicare potuiſſent.

SEd, ſi ipſi cœlum circumſpectaſſent, vidiſſentq; vtiq; Iouem nitidum, lumiñoſum, pulchrum, gratioſum, atq; adeo Veneri ſimilem, vt non niſi peritiſſimus Aſtrologus internoſcat, aſpectu etiam jucundum & amicabilem, ob id fortunam vocitatum, & hominibus ſalutarem conclamatum. Eſt enim forma venerabili, & dignitate pleniſſima, ob id homines reddit formoſæ apparentiæ, compoſitæ perſonę, compoſitos corpore & membris, dignitate plenos, maieſtate decoros, & ab omnibus veneratione habitos. Ejus lumen ex auro, & croceo candicat, & venuſtum eſt, ob id ſuos facit natos ex croceo, & auro candicantes, formoſos & maxime venuſtos. Eius magnitulo grandiuſcula, præter luminaria, & Venerem, Ideo corpore non prorſus mediocres, ſed majuſculos, perpulchros, & apta modulatione compoſitos. Oculi ad eius menſuram mediocres, eius motus à Saturno tardus, ob id veſtigia tarde figentes, & incedendo terram ſpectantes, lente incedentes, patientes, atque in eorum moribus moderatos.

CAPVT X.

Formam, quam Ioui dant Aſtrologi, ipſam ex calido & humido temperamento prouenire.

SEd quam dederunt Iouiis formam Aſtrologi, non vi planetarum, ſed ex ipſa temperamenti vi demonſtrabimus

prouenire. Ptolomæus Iouis ſtellam temperatæ naturæ dicit, & magis ad calorem, & humorem declinare. Qui namque humidi, & calidi ſunt, quales ſe eſſe ipſi Iouij profitentur, hi namque huiuſmodi formam nanciſcentur. Galenus libro de temperamentis ait, calidos & humidos multos ſortiri capillos, robuſtos, modice nigros, nec criſpos, nec omnino rectos. Et quia calidi & humidi, ideo recaluaſtres, fit enim caluities ex ſiccitate. Præterea pinguedo fit ex humiditate, gracilitas ex caliditate, modo ex his duobus ſimul contrariis qualitatibus fit euſarchia, ſcilicet medietas inter pinguem habitum & macilentum. Oculos magnos Democritus. Abderita ex ſuperflua humiditate prouenire dixit, Herophilus vero ex calido, ex vtraque igitur ſimul commixta magnos oriri oculos par erit. Sic pupillæ laxitatem ex humiditate prouenire autumamus: humida namque animalia: vt oues & capræ, laxas habent pupillas, ichineumones vero, ſerpentes, & eiuſmodi pernitioſa animalia paruas habent, quia ſicca. Vel pupillarum laxitas oculorum magnitudinem ſequitur. Porro calidi & humidi ſanguinei ſunt, & qui ſanguinei, optime colorati, formoſi, venuſti, nitidi, hilares, læti & jocabundi.

CAPVT. XI.

De moribus, qui ex Iouia forma proueniunt.

IN Iouiis Ptolomæus calidum & humidum præualere temperamentum confeſſus eſt, ſi Orientalis fuerit; at ſi Occidentalis, humidum. Alchabitius calidum & humidum, & eſſe aëreum & ſanguineum. Leupoldus. Si Orientalis, humiditas præualet. Maternus dicit, Iouem natos facere magni animi, magnaque appetentes, & quibus ſemper fides habeatur, & qui ad magnos actus ſemper inflentur, ex quibus plus detur, quam patrimonij, aut paternæ facultatis expoſcat modus, in omnibus ſuis actionibus imperioſos, nobiles, glorioſos, honeſtos, & mundiciarum amatores, lætos, & qui omni ratione delectari deſiderent, plurimum capientes cibum, multum appetentes, & quamplurimos amicos efficientes, ſimpli-

ces, & qui ſemper benefacere conſueuerint. Vita glorioſa, notabilis, fœlicitatis plena, & omnia, quæcunque cupient, conſequentur, bonis conuerſationibus adornantur; ac magnorum virorum teſtimonio proteguntur, vxores & filios tenero amore ſemper diligunt, & horum filij dignitatis maxima conſequentur augmenta, ita vt & ad ipſos, ex filiorum honoribus magnum dignitatis meritum accedat. Si Orientalis & bene diſpoſitus, erit benignus, iuſtus, honorans ſenes, conſultor & adjutor indigentium, & diliget amicos. Magiſteria erunt ex lege. Iuſte & honeſte iudicare, ponere pacem & concordiam inter litigantes, veridicus, bona & honeſta præcipiens, ſapiens, & boni intellectus, Iupiter calidus & humidus, ſed adeo temperatus, vt eius propria virtus ad mortalium corpora nutrienda, ac per multiplices temporum ſoboles propaganda, ſit accommodata. Cuius ſane ſignificatio eſt formæ dignitas, animi nobilitas, ſana ſapientia & intellectus, tum iura, leges, modeſtia, gratia, fides, & quicquid æquus bene inſtituti viri poteſt animus concipere. Significat regulos, duces, tribunos, ac digniſſimos cuiuſque magiſtratus authores, ſpem, gaudium, continentiam, liberalitatem, hominum conſiliationem, pulchrum, commodum ſuorum conſilium, ſermonem grauem, iucundum & feſtiuum, ac publico ſemper emolumento accommodatum. Hali. Si quando Iuppiter fuerit dominus ſignificationis ſpiritus, ſeparatim & per ſe, & fuerit in bono ſtatu, facit natum hominem magnæ nobilitatis, laudis, & magnæ famæ, integrum, liberum, manſuetum, tacitum, & quietum, abdicantem ſe à vanis rebus, amatorem, & amatum ab hominibus artificioſis, pulchrorum & honeſtorum factorum, iuſtum, & boni meditatorem, magnæ oſtentationis & honeſtæ, caſtum, vult eſſe ſolus in bonis factis, facit ſe diligi. Scit cuſtodire, ſeruare, & retinere amicos. Addunt alij. Bonus, ſimplex, manſuetus, fidelis, legalis, horret malum, diligit bonum, iuuat paupères, & veridicus, libenter bonum aliis faciens, fidus amicus, tractabilis, genio indulgens, amans ſine riuali, ſermone feſtiuus, gaudet equis, & canibus, ad vindictam procliuis, geſtus habet cum

magna dignitate ſpectabiles, laudis & gloriæ ſtudioſus, ac riſu omnia condiens.

CAPVT XII.

Ex calido & humido optimo temperamento, optimos mores prouenire, non ex Iouis Stella.

SEd quia optimum temperamentum omnia optima ſigna temperata proſequuntur, & exinde maximas propenſiones ad bonos mores eueniunt, non autem ex Iouis ſtella. Diximus in libro de humana phyſiognomonia ex iuſto, & æquabili temperamento, non niſi propenſionem ad iuſtos mores, ſiue ad iuſtitiam prouenire, ſic ex calido, & humido temperamento omnium optimo, non niſi ad virtutem iuſtitiam, omnium virtutum nobiliſſimam prouenire, & quæ omnes virtutes complectatur, ideo iuſtos efficiet, iuſtitiam amantes, honeſtum, ac bonum facientes. Eorum magiſterium lex erit, quæ docet iuſtitiam exercere, conſultor veridicus, ſine fraude & dolo, rixarum & litium compoſitor, & temperamentum, quod in ipſis experiuntur, contrarietates & rixas, vel diſcordias in aliis videre non patiuntur. Ob id regentes, & gubernatores, & aliis imperitantes, dirigenteſque ſunt. Ex optima quoque eorum temperie, optima quoque mentis acies; vnde prudentes, ſapientes, & optimi erunt conſilij. Præterea, quia eorum temperamentum aëreum eſt, & aër eſt calidus & humidus, ideo quæ in ſpiritu, & anima ſunt maxime aërei, ſcilicet inflati, tumidi, magnanimi, & magna appetentes, & qui ad magnos actus ſemper inflentur, & qui plus largiuntur, quam paternæ facultatis modus expoſcat. In omnibus actionibus imperioſi, nobiles, glorioſi, & ſemper læti. Et qui optimum temperamentum conſequuntur, optimam formam ſimul conſequentur; eorum optimis moribus & deſideriis melior fortuna ſequetur. Vita eorum glorioſa, notabilis, fœlicitatis plena, & omnia, quæcunque cupiunt, conſequuntur: dignitatis maxima augmenta. Multum cibum capientes erunt & luxu-

rioſi, qui namque optimum nanciſcuntur temperamentum, quicquid comedunt, cito digerunt, & ex digeſtione accedit voluntas comedendi. Præterea qui calidi & humidi ſunt, luxurioſi ſunt, ex hoc namque temperamento oritur luxuria. Hirci calidi & humidi ſunt, ob id ſemper luxurioſi, & qui calidum & humidum ſemen habent, fœcundi ſunt, gaudentes, & hilares ſemper, quia gaudium & hilaritas in ſanguine eſt. Ob id Hippocrates, quod alij triſtes, alij hilares ſint, cauſam eſſe in elementis dixit, nam qui defæcati ſunt ſanguinis, læti ſunt. Homerus dixit ob caloris copiam, ob id læti, & in omnibus rebus delectari ſe cupientes. Significat iuſtos judices, & magiſtratus, & ſignificat omne bonum, quo vita fruimur, quia omne bonum in mediocritate conſiſtit, & ipſe temperamentum & moderationem ſignificat, quia ab omni exceſſu remotus. Significat virtutes, quia ipſæ in medio vitiorum ſunt, ſic etiam ſanitatem, quia ſanitas in bona temperie conſiſtit, ſic conſilium ac prudentiam, quia illæ conſiſtunt in bona affectuum temperie, quod nec impetu, nec ſegniter res agitur. Eſt patiens quia ſapiens, qui ferre poteſt labores, & incommoda. Dat opes, quia hominem facit laborum patientem, prudentem, blandum, & fidum. Amat vxores, quia luxurioſus, & fœcundus.

CAPVT XIII.

De morbis, quos dat Iuppiter, eoſque non à ſtella, ſed ab ipſo temperamento prouenire.

ÆGritudines Iouis ſunt, quicquid euenit ex ſanguinis abundantia: non ita ſuperfluitans, vt exterminet naturam, nec ex ſanguine aduſto, & corruptibili. Valetudines circa jecur ex vino faciet, vel ex cruditate, mors vero ab hilaritate, & deiectione victus, vel alui, ex Veneris vſu. Ex Materno. Morbi ex ſanguine. Peripneumonia, hæmoptœ, pleuritide, exanthemate, conuulſione, gonhorrea, lienteria, & alij, qui de ſanguine, cum in quantitate, vel qualitate peccat, leuiq; quaque occaſione ſanguinem è naribus, vel de op-

portuno corporis meatu excernit. Nos autem hos morbos non à ſtella Iouis, ſed quia calidi & humidi, facile ſudant, & parumper hircum olent, pulſos habent plenos, pulchrarum rerum gaudent, & rubra lætius vident. Pauci ſunt morbi ſanguinis: ſed hoc ab optima temperie. Conſtans eſt Medicorum dogma, ex optima temperie malum prouenire non poſſe, modo ex calido & humido optima temperies, vnde pauci, vel nulli oriri poſſunt morbi. Temperatum, ſiue eucraton ſtatum dixêre Ariſtoteles, Theophraſtus, Stoici, & Athænei ſequaces, caliditate, & humiditate pollentem, ſed morbis laborabunt, quibus pueri, qui calidi & humidi ſunt. Et quia ſanguis verè abundat, ideo tunc temporis ægrotare ſolent æſtate, & hyeme bene ſe habebunt, minuſque læduntur autumno, vt ex Galeno habetur Aphoriſmorum ſecundo. Et quia ſanguis in iecore generatur, ibique perficitur, diciturque ſanguinis officina, ideo morbis à iecore.

CAPVT XIV.

De infortunata Iouis indole, moribus, & morbis.

PTolomæus ex Ioue Occidentali naſci viros colore albos, ſed indecenti, recaluos, aut rigidis capillis, ſtatura mediocri, ac humido, magis diſtemperatos. Hali. Si Occidentalis Iuppiter, formoſior erit, quia eius oculi mediocres, & caput paruum. Meſſahala vero, habere nares breues, & non æquales, caluum, in aliquo dentium habentem nigredinem. Maternus. Verum Iuppiter ex accidenti aliquo, ob nimiam fortaſſe de ſe confidentiam, inconſultum ſignificat rerum aggreſſum, atque difficilem, quandoque ex tali cauſa operum exitum, ſignificat enim patientem animam, ſed vltionis auidam. Hali. At ſi ſtatus huius planetæ diuerſus fuerit à prædicto ſtatu, facit mores, & ſpiritus nati ſimiles his prædictis, niſi quod erunt debiliores, & gignentur ex hoc diuerſi ingenij, eritque vice liberalis, deſtructor, & loco caſti, & religioſi, credens in aliqua magna credulitate, & loco manſueti, timidus; & loco nobilitatis vilipendet homines, ex loco fa-

ciendi bonum, collocabit illud in malis locis, & his ſimilia. In complexione eius, quod magis apparet, eſt humiditas. Benatus. Eſt ignarus bene faciendi, verſatus circa vetitas operationes, ſtudebit hipocriſiæ, morabitur in locis orationum, in criptis, & cancruoſis locis, & ſpeluncis, & illa occaſione futura prædicet, nullos habebit amicos, filios abhorret, cum nullo conuerſabitur, infidus, malus, debilis, inſipiens, laborioſus, & electionis paruæ. Quæ omnia & ſi in peius ruant, ex phyſica ratione accidunt, ex nimia ſcilicet humiditate, quæ temperamentum corrumpit, nam humiditas cum calore temperata, coloratos homines reddit, ob id albos, ait, ſine coloris decentia. Recaluus ſit ex luxuria, quippe ſi complexio ad humiditatem vergit, luxurioſus euadit, vnde & caluities. Maculæ in capite ex defectu temperamenti, vnde maculæ ex Occidentali Ioue, in dentibus eueniunt ex defectu caliditatis. Mores prædicti erunt debiliores, quia ad humiditatem accedunt, id eſt, ad muliebrem mollitiem. Ideo loco caſti, parum laſciui, loco religioſi, debiles in religione, loco manſueti timidus, & loco faciendi bonum, aliquando malum, & quanto pejor eſt fœmina naturâ viri, tanto pejor Occidentalis Iuppiter ipſo Orientali. Ex Occidentali enim Ioue, plures, & fere omnes eueniunt infirmitates, nam in Orientali paucæ, in declinanti multæ.

CAPVT XV.

De forma, quam Martis ſtella Natis largitur.

POſcit ordo de Marte verba faciamus. Inquit Ptolomæus. Cum Mars Orientalis extiterit, eius forma erit rubedinis & albedinis particeps, bonæ quantitatis, & ideoneæ carnoſitatis, oculi eius varij, capilli ſpiſſi, & mediocres. At Iulius Firmicus Maternus. Mars dominus geniture, facit hominem rubeis capillis, & oculis cruentis, & deformem. Hali. Si Mars ex Oriente effluxerit, eſt inter album & rubeum, corporis mediocris, pulchri ſtatus, oculorum zarchorum,

capillos habebit ſpiſſos inter criſpos & extenſos. Meſſahala, Facit hominem facie rubeum, habentem capillos rubeos, faciem rotundam, leniter eam dehoneſtantem, oculos magnos, & croceos, in pede dextro maculam habentem, & id ex raro fefelliſſe. Dorotheus idem quod Meſſahala. Sed Abdila dixit. Caput curuum & craſſum, color faciei rubeus, mixtus cum nigro, vt qui per Solem incedunt, quaſi non verè ruber, aut niger. Menelai forma Martem indicat, erat enim ruffo capillo, ac mediocri ſtatura, animoſus & præſtans in armis iracundus, clamoſus, vt ab Homero deſcribitur, ex Darete Phrygio.

Gratior æquato Menelaum forma venuſtat,
Fulta ſtatu, viruſque comæ geniale rubentis
Mens domat, ipſe aſtu menitos indice crines
Arguit, acceptos noto, gratuſque merenti.

CAPVT XVI.

Martij Formam ex ipſo ſyderis aſpectu dignoſci poſſe.

SI oculos in cœlum attollimus, Martis rutilum ſydus, igneum, & veluti carbonis accenſi rutilans aſpiciemus, ob id pyroxis appellatum, quia color flammæ ſimilis, æſtuantis, igneæ qualitatis nobis referens argumenta, & rubræ bilis, ideo horroris, & formidinis plenum, vt merito ab antiquis infortuna dictus ſit, & eius naturam ex ipſius ſtellæ colore tractam videmus. Inauſpicatum ſydus, & non ſalutare, & proſperum, ſed minax & terribile, ideo infœlicis vitæ, violentæ mortis, & igneorum morborum nobis notas inurere, vt nec ſocij eius ſocietate delectentur. Græci ἄρης, ἀπὸ τοῦ ἀναιρεῖν, hoc eſt à corrumpendo, aut ἀπὸ τοῦ ἀρῆς. Phornutus ſcribit à damno & interitu nomen adeptum. Ptolomæus Martis ſtellam vrere, & arefacere dixit, ſicut competit igneo ipſius colori. Quia rubeæ igneitatis, & iracundiæ, ideo nobis rubram auget bilem, faciem rubri coloris, rubros, & cruentos oculos ingerit, Flauæ bili præeſt. Sydus corpore non

eſt magno , ob id natos facit corporis moderatæ qualitatis; duobus annis ſuum circuitum abſoluit , ideo natos non tardi, nec concitati greſſus, ob id in ambulando magnos paſſus , & non tardos facient.

CAPVT XVII.

Martis formam ab ipſo prouenire temperamento.

CAlidæ temperaturæ ſigna oſtendimus in noſtris Phyſiognomonicis eſſe carnem tangentibus calidam,hirſutam, & minus habentem pinguedinis , colorem rubeum , & capillos nigros. Alij dicunt. Cito creſcentes, venas apparentes, anhelitum manifeſtum, vocem firmam, fortem, & agreſtem, cito ſudant , & digerunt bene , pili craſſi , & criſpi ; mores laſciui. Siccæ vero, corpus gracile , & durum , carnem tactu aſperam , juncturas manifeſtas , capillos , & pilos aſperos & craſſos, coloris rubei. Comedunt & digerunt bene , in laboribus durabiles.

CAPVT XVIII.

Martis ſtella quos mores largiatur.

PTolomæus inquit. Si Mars in Orientali effulxione , in eius complexione vincet caliditas & ſiccitas. Alchabitius dixit, benè calidam complexionem. Leupoldus. Vincet in eo caliditas, & ſiccitas. Maternus. Facit inuictos, & qui nullis rationibus ſubigantur, immobiles, contentioſos, tardos, violentos , audaces, periculoſos , & qui aſſiduis decipi ſoleant, multum comedentes, & carnes crudas non bene coctas, & cibos digerentes , imperitos , & principalia ſibi ſemper vendicantes poteſtatis inſignia, neque circa vxores, neque circa filios , neque amicos bonos habent affectus , vt qui res alienas inuida cupiditate deſiderant. Artes, quas exercent, erunt ex igne, & ferro ignito , id eſt præciſiones & combuſtiones. Hali. Si Mars fuerit dominus ſignificationis ſpiritus , & in bono ſtatu , gignit natum fortem, amabilem, iratum , ama-

torem

torem armorum, & rerum armis conuenientium, audacem, quoniam amat diligere, & agitare prælia, exponit ſe periculis, nulli obedit, nec ſe ſubmittit, renouator rixarum, locutor factorum, & audacium facinorum, & iactat ſe de his, & acutus præponit ſe rebus & factis. Vilipenſor rerum omnium, amat vincere, auarus, ſemper iratus, & nihilominus prudentium morum in ſuis rebus. Addunt alij. Gaudent rubris indumentis, circa filios & vxores non propenſi, ob id optime finxerunt Poetæ Herculem vxores & filios occidiſſe, non niſi bella audenti animo concupiſcunt, & bella ſerere conantur. Ad exemplum magnum Sfortiam afferemus, fuit enim ſtatura corporis erecta, mediocri, macro potius, quam ſuccoſo habitu, præualidis artubus, firmiſſimo quodam neruorum nexu, cruribus ad ſuram maxime perſtrictis, manu ampla, digitorum compage adeo firma, vt diſtractam in diuerſum, vtraque manu ferream equi ſoleam facile diſrumperet, lato pectore, latiſque humeris, ventre adeo reſtricto & caſtigato, vt anguſtiſſime cingeretur, quandoquidem in medio à duobus primis vtraque manu expanſis, lunatiſque digitis facile præcingi poſſet, erat facie ſubagreſti, parum læta, rubro pallore ſubfuſca, oculis cœſiis micantibus, ac intra cauos orbes reconditis, naſo adunco, ſed tamen os præclaro quodam militari decore ornabatur, vt mira indoles ex agreſti vultu effluebat, vt Martios decet, vt ad ingentia facinora natus ex humiliſſimis natalibus videretur. Fuit vulnerum, & periculorum contemptor, nunquam ab acie niſi victor diſceſſit, excitabatur diu; noctuque ad magnorum Ducum nomen, & ſi quid ei bello præclare geſtum nunciaretur, commoto animo ſuſpirabat. Ad omnes militiæ præfecturas fœciliter aſcendit, ad opes, & honores. Sex ex agreſti, & parum læto vultu, aliquid infœlicis Martis nunciabatur, quippe violentam mortem minaretur: nam equum in Aternum amnem adigens, tunc fluctibus intumeſcentem, cœnoſo ſubſidente vado, poſterioribus cruribus defecit, ac grauantibus armis ſubmerſus interiit. Fuere multi Martij, præclaræ indolis, qui egregie in armis floruêre, ſibique immortalem gloriam peperêre,

quorum memorant hiſtoriæ. In præſentiarum ſubeunt in memoriam Galeatius, & magnus Sfortia. Fuit enim Galeatius facie rubore perfuſa, oculis flagrantibus, ignitiſque, ſub criſpa & fulua cæſarie, lato pectore, erecta ceruice, decenti ſtatura, impiger, audax, ad pericula belli ſubeunda promptus, vnde cito per omnes bellici muneris ordines decurrit, honore, ac diuitiis auctus. Sed eum lethalis & vehemens febris inuaſit, nihilque de ſæuo impetu remittente, triduo aſſumpſit morbus, vt Martiis contingit. Ex antiquis hiſtoriis Pyrrhus à Darete Phrygio deſcribitur. Fuit magnus, viroſus, ſtomachoſus, bleſus, vultu bonus, aduncum, oculis rotundus, ſuperciliosus. Nepos.

Ore virum factus, indignatique minaces
Suſpendens ceruice genas, liuore ſuperbo
Obliquat ſocios Pyrrhus, ſcribuntque ferocem.
Ardua membra, teres oculus, proiectior alnus,
Texendis vox æqua ſonis, teneroque laborans
Eloquio, lingua bleſos fruſtratur hiatus.

Erat enim ignei coloris, ita dictus Pyrrhus Πύῤῥος à fuluo capillorum colore, Politem, & Priamum obtruncauit, etiam ipſe ab Oreſte obtruncandus.

CAPVT XIX.

Ex Calido & ſicco temperamento Martis mores, non ex ſydere prouenire.

AT eiuſmodi mores non ex ſtellis, ſed ex ipſo eueniunt temperamento; quippe Galenus & alij Medici ſexcentis in locis dicunt, qui flaua bile affecti ſunt, ad iram propenſi & concitatiores ſunt. Argumento quoque eſſe poteſt hominis ætas: nam ab anno quatuordecimo, vſque ad quintum & vigeſimum rubra bilis dominatur, & tunc homines cholerici, bilioſi, audaces, iracundi, & inſolentes

efficiuntur. Sunt præterea audaces. Galenus in eo libro, quod animi mores corporis temperaturam ſequantur, ex biliosis humoribus (ex Platonis auctoritate) corpus peruagantibus, & animæ penetralibus ſe permiſcentibus, audacia efficitur. Idemque in eo libello de natura, & ordine cuiuſque corporis, ex bilioſo humore, audacia, furor, inconſtantia prouenit. Cum calor efferbuerit, in flammas euolat, vnde Martius æſtus prouenit, & præcipites reddit, vt qui præpoſteris conſiliis omnia agant, & periculis temere ſe dent. Præterea ab ipſa bile, animi ſolertia, memoria, ingenij acuitas, & eleuatio prouenit. Ex commentariolo de dignitatibus Hippocratis. In libello de anatomia viuorum ait. Rubra cholera facit homines ingenioſos, & acres, & multum comedentes, & coëuntes. Et quia calidi ſunt, comedunt libenter cranes crudas, quia humidioris cibi appetentiores ſunt, & facile eos concoquunt. Sunt ſine amore, quia amantes in calido & ſicco ſunt temperamento, ideo vxores & filios non diligunt. Mobiles ſunt, quia præproperi in agendo, ideo ſtare loco neſciunt. Leues ſunt, ob id peregrinationes facile ſubeunt, & quia inconſulti, & feſtinantes, abſque ratione, & commoditate itinera ſuſcipiunt, ob id anguſtiæ, labores, & incommoditates eis accident. Ad ſummum, valida complexio, ſuperbos, imperioſos, inconſultos, & audaces facit.

CAPVT XX.

Morbi, quos Aſtrologi à Marte prouenire dicunt, non à ſtella, ſed ab ipſa flaua bile proueniunt.

SEd præſtantiſſimi Aſtrologi prodidêre, quod pulſus habent magnos, & colores & vrinam flauam, igneam, mordacem, ſudorem acrem, ſalſum, & amarum; deiectiones flauas, ſummè ignita incendia, homicidia, lites, furta, & febres calidas, quæ omnia fiunt ex cholera nõ aduſta: dat phreneſim veram, & non veram, puſtulas ſanguineas, impetigines, &

valetudines aduentitias, quæ fiunt in corpore præter naturam, cum aſperitate atque fœditate, pruritus, lentigines, & patientur pauores, & cogitationes horribiles, homines inquietantes, & quicquid tandem cum inflammatione caloris. At eiuſmodi morbos non è ſyderibus, ſed ex humoribus prouenire ſanciunt Medicorum dogmata. Galenus namque ſuper Aphoriſmos Hippocratis, puſtulas bilioſas per totum corpus diſperſas, eryſipelas, id eſt ſerpigines, tertianas, & ardentes febres ex biloſo humore prouenire dixit. Et libro de naturalibus facultatibus. Calidi morbi à flaua bile: ſic libro de vtilitate reſpirationis.

CAPVT XXI.

Forma, mores, & morbi, qui ex infœlici Marte proueniunt.

PTolomæus. Mars ſi Occidentalis extiterit, naſus tantum rubri coloris erit, & moderatæ corporis qualitatis, paruos habet oculos, capillos raros, planos & flauos. A quo Leupoldus. Si in occidua ſtatione Mars fuerit, rubeus tantum erit, corpore mediocri, paruis oculis, capillis raris, planis, & flauis. Iulius Firmicus. Mars geniturę dominus facit homines rubeis capillis, & oculis cruentis. Hali. Mars ſi fuerit Occidentalis, eſt rubei coloris, ſimplicis rubedinis, paruuorum oculorum, corporis mediocris, capillorum ad albedinem tendentium, faciem habet rotundam, & forte in ea maculas, magnum caput & anterius prominens, in fronte percuſſionem aut ſignum, magnas aures, aſpectum acutum, dentes longos, carnem modicam, in ſuo inceſſu magnos faciet paſſus, Meſſahala dixit, quod facit hominem rubeam faciem habentem, capillos rubeos, faciem rotundam, leuiter eam dehoneſtantem, oculos magnos & croceos, aſpectum horribilem, habentem in pede ſiniſtro maculam, & hoc raro fallere. Dorotheus de aſpectu illud idem. Sacerdos. Mars dat homini curuum habere corpus, ipſumque ſemirubrum, ita quod non vere rubrum, nec vere nigrum, ſicut habent illi, qui nimium morantur in Sole, vel diutius per calorem incedunt. Et ali-

quando Martius habet grana rubra in facie, & vt pluries raros gerens pilos in barba, velut ſpado. De eius complexione Ptolomæus dicit. Vincit ſiccitas. Alchabitius calidam complexionem, & ſiccam, diſtemperatam, igneam, cholericam, & amari ſaporis. Leupoldus idem, quod Ptolomæus.

De eius moribus Hali hæc habet. At ſi natus Martem habuerit male conſtitutum, facit eum ſine verecundia dehoneſtatorem, amatorem interfectionum, & ſuppreſſorum clamorum, quoniam alta voce loquitur, innouatorem rixarum, leuis & pauci ſenſus, deprædatorem viarum, quia in eo non eſt pietas, ſed eſt malefactor, permutabilis in rebus ſuis, abhorret conſanguineos, & ipſi eum. Ignorat Deum, nec ſcit, quid ipſe ſit. Maternus. Natura calidus & ſiccus, iracundus, vehemens, incitata ſæpius iracundia præceps. Cuius ſignificatio eſt prodito, pugna, cædes, audacia, temeritas, timor, fugæque difficultas, perfidus, obſcœnus, incautus, amator, facilis offenſio, varia cogitatio, nullum conſilium. Significat quoque violentos principes, feros, inhumanos, alienæ ſemper cædis appetentes, perjuros, doloſos, inconſtantes, maledicos, incompoſitos, omnia contaminantes, omnia polluentes, diuina & humana proſi miſcuè habentes, ingenioſos tamen, ad omneſque conatus ſuos mutabili quadam verſutia promptos. Significat enim deformem, inuerecundum, ingratum. Chyrurgiam ex artibus exercet, & quicquid cruenti, ſanguinaria quadam voluptate perficitur. Hali. Facilè peregrinationes ſubibunt, in quibus accident labores & anguſtiæ, & prædationes, libenter offendent miſeros, & quos poterunt: gaudent effuſione ſanguinis, combuſtione, & decapitatione. Sequentur fures & tabernarios, ſuperbos, & mendaces, perjuros, falſarum monetarum deciſores, & chartarum, abſciſſores viarum, abductores exercituum, præproperi in agendo, & inuerecundi, minaciter loquuntur, incedunt per ignem, per enſes, rapaces, contumelioſi, furioſi, & prauorum morum. Græcum Metionem infœlix Mars accuſat, nempe mediocri ſtatura, rufum, corpore jucundo, vitioſum, pertinacem, crudelem impatientem, deſcribit Dares, à quo Ne-

poſt hæc addit.

Impia præcipitem natura Metiona mergit
Inuidiæ cinctum ſtimulis, curæque tenacis
Defeſſum excubiis, teretes cumulatur in artus,
Carnea maſſa tumens, animumque ebullit Erynnis,
In caput, in corpus reliquum liueſcit inuſtum
Sanguineis pectus maculis, gena diſputat hydris
Indito pectore virens & mentis anhelans
Accuſant, furiaſque flammati incendia crinis.

Morbi & pericula, quibus incurrere debent. Maternus. Vitia ex igne, & ferro, id eſt, præciſiones & combuſtiones, atque ex altiſſimis locis frequenter periclitantur, & extrema corporis frangit, mortem vero dat repentinam, atque violentam. Dat febres calidas, quæ fiunt ex cholera aduſta, & ſine cauſa, dat phreneſim veram & non veram, puſtulas ſanguineas, impetigines, albaras, & valetudines aduentitias, ægritudines comedentes corpus, vt cancri, & ſimiles, ignem ſacrum, patientur pauores & cogitationes horribiles, & quicquid ex inflammatione caloris. Sed expoſitis exemplis, multa quæ ſcribimus, rudioribus erunt apertiora. Fuit & Petrus Nauarrus vir Martius, lato ore, ac decora indole, ſed neſcio quid funeſti, vel lugentis in eo videbatur, color carnis & pilorum ruffus, aut magis ferrugineus, corpore mediocri, magnis oculis cruentiſque, facie & barba rotunda, capite magno & anterius prominenti. Fuit in rebus bellicis vir præpollētis ingenij, ac in excauandis cuniculis, immiſſis tormentarij pulueris fomentis, violentia obluctatis flammæ, turres, oppida & arces ſubuerteret; multas victorias conſequutus, ſed victus, & præliando captus in arce noua Neapolitana, quam ipſe cœperat, carceribus detentus fuit, poſtremo carnificis manum non aufugit, quin ſtrangulatus interiret. Sed hæc ex phyſicis eueniunt rationibus. Nimia ſiccitas, & immoderatus calor perdit potius, quam fouet, vt qui ex igne generatur, corporis vitia producit. Ex intemperato ardore, & vehementi bilis commotione intemperatæ; & vehementes in homine perturbationes excitantur, & violenti & in-

conſiderati effectus producuntur. Ad ſummum, quia calida complexio ſuperbos, violentos, & inconſultos facit, ob id homicidæ, graſſatores viarum, periculoſi, & qui ab amicis ſufferri nequeant, male morati, ſui profuſi, aliena appetentes, ſummis viribus res arduas tentant, ſuperciliose loquuntur, ceu œſtro perciti fuerint, litem vbique mouent, & ex lite litem componunt, fel in ore, ignem in corde. His moribus ſi ſolertia & ingenij acuitas addatur, quam diximus ex flaua bile prouenire, fiunt deciſores monetarum, chartas falſificantes, vt facile euenire poſſit, vt vulneribus confoſſi, igne, capite, & violenta morte mulctentur. Hæc enim vita hæ ſolitæ ſunt ſequi pœnæ. Galenus libro de differentiis febrium, herpetes, & eryſipelas ex flaua bile. Et Plato, referente Galeno, libro de decretis Hippocratis. A flaua bile ſacri ignes, eryſipelata, herpetes, & inflammationes omnes, quæ in corpore accenduntur, proueniunt. Et libro de naturalibus facultatibus. Calidi morbi à flaua bile. Sic libro de vtilitate reſpirationis. Bilioſus ſanguis ſi in vapores bilioſos ſoluatur, ad phreneſim, id eſt ad mentis perculſionem inducit. Et tertio de locis affectis ex eadem bile fiunt ferina deliramenta. Ex his igitur deliramentis ad præcipitia & nefarias mortes inclinantur, gaudentes igne, ſanguine, & carnificina.

CAPVT XXII.

De Solari forma ab Aſtrologis deſcripta.

PTolomæus Solem & Lunam non dare natis peculiarem formam, ſed vnumquemque planetarum adiuuant, quibus aſſociantur in figura, ſed ſpecialiter formoſitatem, & magnitudinem largiri. Idem ab eo ſenſit Hali, Leupoldus, & Dorotheus. Sed Maternus, cum Sol genituræ domino conjunctus fuerit. Agamemnonem quia magno corpore & venuſto, ac indolem maieſtate plenam præ ſe ferebat ac imperio dignam ſpeciem, Solarem fatemur: præterea conſilio, prudentia, & humanitate pleno, quæ omnia Sol largitur. Nepos ex Darete.

Martius ornat honos Agamemnona fuſa vigorem,
Celſaque membra fauent, vultu præcone poteſtas
Enitet, & Regem ſpecies armata profatur.
Mixta virum phalerant, cirrho candente decoro
Virtus, nobilitas, diues, facundia, prudens.

Sed Maternus, cum Sol geniture domino coniunctus fuerit, facit homines corpulentos, & moderatè compoſitos, & quorum caput flauo capillorum crine luceſcat. Meſſahala. Si Sol Orientalis fuerit, facit hominem colore inter croceum & quaſi nigrum, & tectum quodam rubore, vel æmulum: breuis ſtaturæ, vt in quibuſdam criſpum, & pulchri coloris. Dorotheus. Figura Solis crocea, habens parum rubedinis capillorum, & oculi eius aliquantulum crocei. Abdila. Facit homines carnoſos, pulchræ & albæ faciei, oculorum quandoque magnorum, in quorum facie color albus, citrinus, coniunctus, pulchram & plenam barbam; capillos etiam gerit extenſos. Et quando fuerit in aſcendente, erit in facie nati ſignum, capillos habebit inter croceos participantes quodam rubore. Hali. Sol facit hominem crocei coloris, craſſum, album, & oculorum aliquantulum foras prominentium, faciei rotundæ, & lucentis, capitis magni, & extenſorum capillorum, pij aſpectus, raucæ vocis, mediocris longitudinis, compoſitè incedentis. Hali. Facie leonina, capillo flauo, facie pulchra, & in pueritia gratioſa.

CAPVT XXIII.

Quomodo rectius ex ipſo Solari globo potuiſſent eadem inueſtigare.

SEd priſci illi cœlorum interpretes ex ipſius ſtellæ aſpectu, & naturæ opiferam & ſalutarem faciem cognoſcere potuiſſent. Sol eſt colore croceus, vel rubens ad album tendens, ob id homines gignit albæ & croceæ faciei & capillorum. Et quia eius radij circa corpus extenduntur, & circumfulgent, aureo colore criſpãtes, ob id capillos extenſos, flauos, & criſpos facit. Magnitudine inter planetas ſatis conſpicua,

omnium maxima, rotunda, venuſta, & ſatis digna conſpici. Ob id oculos magnos, facie & capite rotundis, venuſtos, corpulentos, glorioſos, pij aſpectus, & conſpicuæ formæ. Eius corpus quaſi foras extat, ſemiglobus protuberat, ob id oculos foras prominentes producit. Inter planetas mediocriter incedit nec piger, nec feſtinus, nam anno vno ſuum motum abſoluit, ideo in motu, nec feſtinus, nec tardus, ſed compoſitos in inceſſu natos facit. Eius motus vniformis non variatur, nec alteratur, ſed ſemper ſimilem ſeruat inceſſum. Inter planetas lumine ſæpe orbatur, & eclypſim patitur, ob id vitia oculi quam libenter largitur, orbitates, & cæcitates, & eſt, vt in cœlo fons luminis, ſic oculus in homine, quo videmus. Non errat, vt alij planetæ, ideo parum errantes, & eorum rationes obſtinate defendentes facit. Quia ſplendidus & luminoſus, ideo ſplendentes & venuſtos facit. Quia in medio planetarum conſiſtit, tres à ſuperiori habens parte, totidem ab inferiori, & circum circa ab eis ſtipatur, & veluti quodam ſatellitio obſequitur, ſuper omnes principatum obtinet, & omnes corroborat.

CAPVT XXIV.

Solis formam ab ipſo prouenire temperamento comprobatur.

IN primo Apoteleſmatum Ptolomæus Solem dicit vim habere calefaciendi, & leniter deſiccandi, quæ affectiones facilius ſenſibus percipiuntur, quam aliarum ſtellarum propter magnitudinem, & euidentē anni mutationem in ſuis viribus, & temporibus. Sed quos iſti ſolares vocant, nos vehementer calidos, & in ſicco & humido temperatos dicimus: ex humiditate enim & caliditate fit homo corpulentus & carnoſus, faciei carnoſæ, albæ, & mediocriter compoſitus, id eſt, non breuis ſtaturæ. Ex caliditate vero & ſiccitate capilli euadunt flaui, criſpi, & extenſi, & rubri vel crocei coloris, & plena barba, ſic prominentes oculi ex caliditate, humiditateque. Vox firma ex caliditate, raucitas ex humiditate, ſic compoſitus gradus, aut inceſſio ex intemperata humiditate, & cali-

ditate, nam intenſa caliditas celerem gradum, & ſuperflua tardum, ex vtroque compoſita inceſſio, compoſita erit.

CAPVT XXV.

Mores, quos Sol largitur.

SOl igitur, vt Maternus inquit, quando cum geniture domino conjunctus erit, facit homines fide plenos, ſed cuiuſdam ſuperbiæ ſpiritu inflatos, ſapientes tamen, & omni æqualitatis moderatione compoſitos; humanos, & qui ſuos parentes integro amore colant. Facit agricolas, patrimonia propria virtute quærentes, efficaces, cordatos, & qui ſemper aquoſa regionum delectatione lætentur. Facit enim tales, qui omnes actus cum maxima honeſtate perficiant, ſed hi ab vxore, & à filiorum erunt affectibus ſeparati. Alibi. Significat quoque Reges, & Principes, non atroces, non difficiles, non iniquos, ſed juſtos, affabiles, ac tractabiles, manſuetos, & omni virtutum genere honeſtatos, ſuperbiæ tamen ſpiritu quandoque inflatos. Significat graue eloquium, maturum conſilium, ſeuerum iudicium, & ſplendidum cuiuſque rei, magnificamque penitus actionem, omnem quoque nitorem, & claritatem, atque regium apparatum, fortitudo animi corporiſque, honeſtas, magnificentia, victoria, perſpicua mundities, incredibiliſque apud omnes expectatio, & quicquid videtur ad regium apicem pertinere. Hali. Dat regna, magiſtratus; & honores, facitque homines dignos, quibus honor habeat, gratos Principibus, ſermone raros, ambitioſos, ſublimem animum, honeſtum, largum, glorioſum, ac ſumptuoſo veſtitu gaudentes, non multum cibum ſumentes.

CAPVT XXVI.

Ex calido, & ſicco Temperamento, humidoque, eius mores, non à ſola ſtella prouenire.

CAlida, humidaque complexio, vel calida, ſiccaque, ſuperbos facit, ſic inflatos, ambitioſos, generoſos, largos, ac

ſumptuoſis veſtibus vtentes. Ex optima igitur hac compoſitione, ſapientes, cordatos, & qui omnes actus maxima honeſtate perficiant. Et quia quando compoſitio optima & æqua eſt, vt diximus in Phyſiognomonicis, facit homines omni æquitatis moderatione compoſitos, humanos, & qui parentes ſuos integro amore colant. Si verò in ſiccitate plus abundauerit, pudicos facit, ob id non vxoribus gratos, nec filiorum amantes, ſed quia, vt diximus, nobiles, magnanimi, generoſi, inflati, ambitioſique grauis aſpectus & generoſi, ob id poteſtates conſequuntur à Principibus, & eis gratiſſimi erũt.

CAPVT XXVII.

De Solaribus Morbis, qui non à ſtella, ſed à temperamento proueniunt.

ASTrologi dicunt calidas & ſiccas infirmitates largiri Solem ſolere, vt venenum calidum, & corporis purgationes, vitia & infirmitates oculorum. In hominibus dextrum, in fœminis ſiniſtrum, quæ omnia à ſiccitate & caliditate veniunt complexionis, non à ſtellis.

CAPVT XXVIII.

De infœlici Solari forma, moribus & morbis.

PTolomæus ait. Si Occidentalis fuerit, homines facit habentes ſtatum pluſquam mediocrem, colorem æmulum, capillos flauos & extenſos, & aliquantulum criſpos. Maternus. Ambitioſa exiſtimatio, omni honorum cupiditate. Facit morbos frequentes, ex igne comburi. Mortis exitus in peregrinis locis, violentos, ſubitoſque decernit. Sic & morbos, comedentes carnem, quæ omnia à ſicco, & calido intenſo proueniunt.

Cum Solis participatione, aut ſolarem Hectora fuiſſe natum iudicamus, nempe Sol aut Luna paululum impediti, oculos natis impediunt, nam coccos, ſtrabos, & debiles viſus faciunt. Dares de Hectore. Bleſum, candidum, criſpum, ſtrabum, pernicibus membris, vultu venerabili, barbatũ decẽter,

bellicoſum, animo magnum, ciuibus clementem, dignum, & amori aptum. Nepos cumulatius vertit.

Hector magnanimum librato culmine pectus
Erigit, intorto candet coma criſpa capillo,
Succinctum complexa caput, blandeque reciſos
Furatur vox blanda ſonos, pernitia membra,
Mens placida in ciues, faciem lanugo ſerenam
Induit, ac viſus acies obliqua cadentes
In geminas ſpargit partes, ſemperque ſupina
Occiduum ſtabilem contriſtat lumine vultum.

CAPVT XXIX.

De Veneris forma ab Aſtrologis deſcripta.

EX numeroſiſſimo ſtellarum choro, benefica, ſalutaris, adiutrix, & humanæ naturæ amica, eſt Venus: genitale aſtrum, & eiuſdem nobiſcum temperaturæ. Ptolomæus ait. Veneris opera Iouis operibus aſſimilantur, propter quod ea, quæ per ipſam contingunt, pulchriora ſunt, & magis recipiuntur, eiuſque pulchritudo, mulierum pulchritudini magis aſſimilatur. Erit enim melioris figuræ, & corporis melioris. Ex ipſius proprietatibus oculos ſubruffos facere, & idoneos. Leupoldus eadem. Maternus: Venus genituræ domina ſi fuerit effecta, dat corpus longum, candidum, oculos gratos, venuſtatis ſplendore fulgentes, ſpiſſos capillos, aut molliter flexos, aut gradata pulchritudinis venuſtate componit, aut criſpos crinium facit, boſtrychis connatos, æquales. Alibi, Ex habitudine corporis pinguedinem potius ſignificat, ſed venuſto decore ornatam, debilem autem & aduerſa ſæpius valetudine fatigatam. Per eam ſignificatur omnis decor, omniſque venuſtas, ornata veſtimenta, auri ſubtegmine elaboratis cultus argentiue, aut tyriæ murices purpura honeſtati. Hali. Venus ſimilis eſt Ioui, niſi quod ex peculiari quodam beneficio ei contingit eſſe formoſiorem, ac maioris venuſtatis, melioris conceptionis, & pulchrioris formæ, quoniam formoſitatem ſignificat conuenientem formoſitati mu-

lierum, & eſt magis manſuetus, & corporis blandioris, & propriè oculi eius ſunt inter Zarchum, & nigrum, & pulchrum: Aliqui dicunt, quod iam aliquantulum bazus cum rubedine mixtus, debilis, pulchri aſpectus, nigredo oculorum ſuorum maior albedine, ſubtilium ſuperciliorum, & junctorum, & ſubtilium laborum multæ carnis in facie, auguſti pectoris, breuium coſtarum, craſſorum crurium, blandi aſpectus, & ſaporoſi, & pulchræ faciei, ludit oculis ſuis, & credit id pulchrum eſſe, capillos habet aliquantulum criſpos. Meſſahala dicit. Hominem album declinantem ad aliquam nigredinem, & ex inde videbitur magis decens, pulchram habentem ſtaturam, pulchros oculos, quorum nigredo aliquid maior, quam in aliis reperiatur, tamen decens, pulchros capillos, faciem rotundam, non tamen magnam, neque maxillas. Dorotheus dicit, hominem facere pulchram faciem habentem, pulchros oculos, quorum nigredo erit pluſquam apparens, pulchros capillos & multos, craſſum, album & rubore infectum. Abdila dicit. Venus pulchros facit capillos, & pulchra ſupercilia, in eundo ſe molliter gerit, aut aliquid agendo, mediocris ſtaturæ. Hali. Roſei coloris dat faciem oculis fulgentibus humidis, & per facilè ad flexum inclinentur. Forma eximia.

CAPVT XXX.

Quod ex ipſo Syderis aſpectu, citius omnia poterant præſagire.

SEd, vt in aliis diximus, ſi oculos in cœlum ſuſtuliſſent, ex ipſa ſyderis facie hæc omnia, & ſine inter eos contradictione, certius poterant præſagire. Quia vt Iuppiter à noſtro aſpectu blandius excipitur, imò oculos noſtros allicit ad eius inſpectionem, vnde fit, vt eam dicant amicam, & ſalutaria ſpondentem omnia. Et quia Iouis ſtella fulgore ſimilis aſpectus, & pulchritudine: ideò ſimiles effectus largitur. Et quia minus ſplendet, & magis molliter, blandius & amicius noſtris oculis ſe inſinuat, pulchriorque apparet. Ob id homines facere pulchros, ad fœmineam pulchritudinem facilè acce-

dentes, & homines molliuſculos, & delicatulos,& in motu, & in negotiis ſegnius & cunctatius ſe gerentes. Eius color ex candido in atrum langueſcit, vel roſeo fulgore micat, ideò oculos ſubruffos, vel flauos, vel nigros efficit, gratioſos & venuſtos. Et quia præ cæteris fulget, vt etiam eius lumen vmbram faciat, vt Luna, & ſcintillet, ideò oculos fulgentes & ſcintillantes, quaſi ludentes facit, & laſciuius ſe mouentes: Sydus eſt magnum, ob id corpore longos, & ſtaturam benè compoſitam, roſeam, & ſtellæ colore coloratam.

CAPVT XXXI.

Veneris formam ab ipſo preuenire temperamento, non à ſydere.

VIdemus Venerem croceo albo radicantem, tum humectam dicunt, & naturæ indicare temperamentum. Ptolomæus Iouem dixit calidi, & humidi temperamenti, & Veneris formam ferè eandem cum ipſa Iouis. Sed caliditas magis temperata cum calido eſt, quam erat cum Ioue. Ob id venuſtas & pulchritudo Veneris, eſt magis muliebris, blanda, molliuſcula, & delicatula, & in rebus agendis tardiuſcula. Roſeus in ore fulgor ex ſanguine ſuperabundanti, quá ſcatet complexio, & nimia humiditate oculos vt in vaſe aquæ ſe mouentes demonſtrat, ex eaque humiditate eorum oculi fulgore quaſi ſcintillare videntur. Sic ſubtilia ſupercilia, & labia, multæ carnis in facie, anguſti pectoris, breuium coſtarum, magnorum crurum, ſequuntur fœmineam complexionem, vt in noſtris Phyſiognomonicis de muliebri, & virili forma retulimus. Sanguinei enim ſunt craſſa corporis habitudine, color albus cum rubedine commixtus, corpore, viſuque floridi, venuſti, hilares, & rubicundi. Rubro veſtitu gaudent, quia ſanguinei, & tauri, quia ſanguinei, cum rubrum colorem aſpiciunt, adeo gaudent, vt efferentur. Quæ omnia Galenus in libro de dynamidiis copioſius pertractat.

Neque à Paridis forma abhorret, quam deſcribit Nepos ex Darete.

Imperij cupidus, habiles prolatus in armos;

Siderea vernat acie Parus, ore ſerenus,
Eloquio lenis, pede præceps, ſtrenuus armis,
Vertice flaueſcens, frontemque auctura ſuperbam
Præreſerat tonſura genas, in ſumma recurrens
Tempora, neue vagans formæ furetur honorem
Cæſaries, vtramque comam ſua detinet auris.

CAPVT XXXII.

Mores, quos Venus largiatur.

DE Veneris moribus loquens Hali, dicit. Quando Venus fuerit ſignificatrix ſpiritus nati, ſeparatim & per ſe, & fuerit in bono ſtatu, procreat natum quietum, manſuetum, bonum, minimè vitioſum, lympidum, bonarum cogitationum, is etiam amat ſaltare, & eſt magnus Zelotypus, rixas abhorret, amator magiſteriorum, & ſubtilium operum, bonæ formæ, bonorum ſignorum, veridicorum & bonorum ſomniorum, facit ſe diligi ab hominibus, factor boni, pius, benè dat, & benè accipit, fœlix, & communiter maior pars ſuæ voluntatis erit in cauſis mulierum. Maternus. Venus facit homines delectabiles, lætos, aſſiduo luxui vacantes, amabiles, gratos, venuſtos, amatores, libidinoſos, iuſtos, pios, apud quos integra, & incorrupta amicitiæ viciſſitudo permaneat, potu multo gaudentes, ac paruum cibum ſumentes: omnes cibos facilè digerunt, qui ſemper venereos coitus, & crebò cupiditates ardore deſiderent, in omni vita nobiles, & mundi, & quorum vita, animus & inſtitutum muſicis ſemper delectationibus inhæreſcant. Tum balnea, fuci odorataque opobalſama, gratia, jocus, Camenæ, in chorumque locupletatus applauſus. Significat quoque formoſas inprimis virgines, jocoſa ſponſalia, amores, elegias amatorias, indignationes, inſidias, querelas, pacis rurſus atque amoris redintegrationes. Significat etiam conuiuia, jentationes, dulciaque tragemata, ſiue bellaria, & quicquid ſapore dulce, ac volupe eſt. Significat etiam mutuam hominum dilectionem, pietatem, fidem, credulitatem, ſummamque in omnes huma-

nitatem. Hali. Cantores & lepidos facit, omnes amicos habent, florum & munditiarum amantiſſimi, cuticulam ſplendidam curant, ſibi ipſis placent, ſtatum corporis decorum habent, molli capillo, in cute delicatula, gignendæ proli, & propagando generi deditiſſimi, pietatis, & miſericordiæ ſtudioſiſſimi, viuentes ocioſè, & delicatè, delectabitur muliebribus ornamentis, vtetur pro ornamento ſui corporis, pulchris indumentis, & mundis. Magiſterium ex eis, erit perfecte perficere, & labore. Erit homo ludi, riſus, alacritatis & gaudij, libenter delectabitur ſocietatibus; comeſtionibus & potationibus, confidens aliis, & ſæpè deceptus. Erit largus, & cupit audire ſonos, erit ſuauis moribus, & bonus aulicus, induet veſtimenta alba, ſapores deligit vnctuoſos, beneuolus, dulcia & mollia effudit verba, dulciſſima habet eloquia, oſcula jungit amica. Corporis & ſui vultus ſtudioſiſſimus, pulchris figuris delectabitur, & odoribus, facilè ad fletum pronus, ob id & miſericors.

Mulieres, quæ Veneream formam ſortitæ, hæ ſunt, quæ ex antiquis & recentioribus hiſtoriis ſuppetunt. Helena, vt Dares Phrygius narrat, ſimilis fratribus fuit Caſtori, & Polluci, capillo flauo, oculis magnis, facie pura bene figurata, corpore deducto, ore puſillo, cruribus optimis, inter duo ſupercilia næuum habuit. Cornelius Nepos ita vertit.

Tyndaridis geminis geminum nihil, vnicus ambos
Oris honos ambit, ſimilis flaueſcit vtrique
Crinis, par hilares augeſcit riſus in orbes.
Æquis membra modus, concordes pectora motus
Conſiliant, ſpirantque vnum gena, lumina, mores
Sola pares variis præſumunt nomina formas
Diſtinxiſſe notis, aut victor vindice vultu
Eludit dubios error, vocumque repugnans
Diſſidio, alterno confundit nomine nomen.
Inclyta cognatos æquat Spartana Lacones
Vultu, crine genis ſociæ cunabula ſtirpis
Par oris teſtatur honos, at plenius haurit
Sidereum Ledea Iouem, totoſque per artus

Lacta

Lacta materni ſpirant mendacia cygni.
Natiuum frons fundit ebur, caput exerit aurum
Æquatis crinale comis, gena candida byſſum
Æquat, dextra niuem, dens lilia, colla liguſtrum
Auris inexpleto criſpata volumine, viſus
Excubitor, naſuſque vagi venator odoris,
Poſcunt alternum titulo certante triumphum.
Productum modicè mentum candeſcit, & alta
Lenius vt preſſis inſidant baſia labris.
Parcius in roſeum conſurgunt ora tumorem.
Fundit apex humeros preſſum tegit vbera pectus.
Ilia ſuccingit leuitas, tractuſque lacertos:
Pes breuis inceſſu terram libante ſupino
Laſciuum ſuſpendit iter., curruumque decora
Mobilitas compto libramine ponderat artus.
Sola ſuperciliis labes interflua raris,
Audaci macula tenues deſcriminat artus.

Fuerunt & apud nos nobiliſſimæ mulieres, Veneris formam referentes, vt ipſæ Veneres eſſent, ſed omnes laſciuiæ deditæ, iocis, choreæ, cantibus & ſonis, deliciiſque vitam, pugionibus, vel veneno periere, etiam me admonente, ac præſagiente.

CAPVT XXXIII.

Quod eius mores ex calida & humida temperatura proueniant.

GAlenus libro de vſu partium, ait ex ſanguine principaliter fit ſperma. Et in librum Hippocratis de natura humana, vt non immeritò calidi & humidi temperamenti homines sũt luxurioſi, & perpetuò coitu gaudẽtes, fornicatores vſque ad mortem, ideò feruidi, & ad ſobolem procreandam idonei. Propterea ſanguinea temperis, ſiue calida & humida, vt ſuperius diximus, facit natos delectabiles, aſſiduo luxui vacantes, amabiles, gratos, pios, miſericordes, bonos, amicos, multo potu gaudentes, delectantes muſica, odoribus, & ſui corporis ornamentis ſumptuoſis, pulchris, & mundis, & cultu

D

ſuæ faciei: nam formoſi videri deſiderant. Et ex eo dicit Gaſenus de dynamidiis libro, ſanguinem homines blandos facere & formoſos, ſanguinemque etiam bonum facere animum, ſimplicem, modeſtum, & blandum.

CAPVT XXXIV.

De Morbis, quos dat Venus, non ex ſtella, ſed è qualitatibus.

ASTrologi morbos Venerem præſtare aiunt, qui accidant in membris genitalibus, quando eſt male affecta. Ob id Maternus ait, vitia facere circa naturalia, & neceſſaria, mores verò notas, glorioſaſque decernit. Morbos circa genitalia, gonhorream, obſtructiones renum, veſicæ, vteri, & pudendorum dolores. Nos autem dicimus, quod luxurioſi vſque ad mortem luxuriantur, & luxurioſi cum meretricibus verſantur, vt facilè eiuſmodi morbos contrahant.

CAPVT XXXV.

De infœlici Veneris forma, moribus & morbis.

QVæ de Iouis forma infœlicis, moribus & morbis diximus, ſcilicet illicita ſtupra, inceſtus, adulteria & cætera id genus, eadem de Venere imaginandum.

CAPVT XXXVI.

De Forma quam Mercurio Aſtrologi aſcribunt.

MErcurius quando Orientalis exiſtit, referente Ptolomæo, natus erit coloris mellis, eritque in quantitate corporis moderatus, aptæ coadunationis, paruorum oculorum, capillos habens mediocres. Maternus. Si Mercurius dominus genituræ fuerit, facit ſemper corpus modicum, & gracile, & quorum faciem tenuis pallor inficiat, oculos verò pulchritudinis honeſtate exornat. Hali. Facit hominem pulchræ apparentiæ, & compoſitæ ſtaturæ. Et alibi. Quando fuerit Orientalis, facit colorem nati ſicut mellis recentis, &

eſt modici corporis, paruorum oculorum, mediocrium capillorum. Dicitur etiam de Mercurio, quod eſt coloris viridis, mixti cum bazitate capillorum mediocrium, villoſus, anguſtæ frontis, craſſarum aurium, pulchræ faciei, naris compoſitæ, ſuperciliorum conjunctorum, amplorum membrorum, & blandorum, minutorum dentium, raræ barbæ, macer, boni ſtatus in corpore, in inceſſu ſuo eſt paſſuum minutorum, ac minutorum membrorum, patiens. Meſſahala. Homo erit non albus, nec multum niger, habens frontem eleuatam, faciem longam, naſum longum, oculos pulchros, non ex toto nigros, raram nigramque barbam in maxillis, longos habens digitos. Abdila. Homo gracilis corporis, ſtaturæ ſæpius mediocris, habens pulchram barbam, & raram, & paruam, ſubtilia habens labia & naſum. Bonatus. Color caſtaneolus, ſiue oliuaceus, membra ſatis apta ſimul coadunata, oculos paruos, capillos mediocres, tam in quantitate, quam in colore, in cuius complexione præualet caliditas. Hali. Paruum dat corpus, gracilem faciem, & pallidam, oculis paruis, & pulchris, puerile quoddam referentibus.

CAPVT XXXVII.

Quod rectius ex ipſo ſtellæ aſpectu Aſtrologi Mercuriales poſſent indicare.

SI quis in cœlum oculos ſuſtulit, videbit in eo Mercurialem ſtellam, in qua omnium colorum mixtura reliquorum planetarum renitet. Videbit in eo Saturni luridum, Martis ignem, Iouis candidum, Veneris flauum; nec non vtriuſque nitor, hilaritaſque, & ob id non pecularis formæ, ſed eorum formam capit, cum quibus aſſociatur, ob id in deſcribendo eius colore Aſtrologi differunt. Alij dicunt Mercurio non eſſe faciem vnam, vt qui virorem quandoque repræſentat, nunc fuſcedinem, nunc aliud, quod crocei coloris aliquid oſtentet, ob id in Mercuriali colore deſcribendo omnes ſunt differentes. Ptolomæus natum facere dicit mellini coloris, vel ſubnigri, vel crocei participantes, & oculi colorati, vt

caprarum oculi. Sed Maternus pallida dicit facie. Meſſahala, non album, nec nigrum clarum, oculos non ex toto nigros, nigramque barbam. Hali verò. Mellini veri coloris, oculi nigri. Eſt autem ſtella aſpectu parua, vel non magna, ob id corpore paruo, puerili, & paruorum oculorum, intra cauos orbes receſſorum, ſubtilia labia & naſus, & cætera membra parua, minutorum dentium, exilis vocis, anguſtæ frontis, & minutorum membrorum: eſt enim viuiſſimi luminis cæterorum planetarum, ob id acuti intellectus hominem facit, non feſtinus in motu, ſed moderatus vt Sol, ob id moderatus erit natus in inceſſu, & minutorum paſſuum.

CAPVT XXXVIII.

Quod Mercurij forma ex ipſo proueniat temperamento.

NObis Ptolomæus inſinuat Orientalem Mercurium calidum, Occidentalem verò ſiccum. Quidam ſentiunt potius frigidum & ſiccum, vnde ex ſiccitate corpus fit gracile, & pinguedine carens, macilentum. Et ex nimia ſiccitate oculi fiunt caui, & interius poſiti; ſic & labia ſubtilia, & vox exilis: oculi crocei bile tincti ſunt, idque ex nimia ſiccitate prouenit, vt ſunt oculi caprini.

CAPVT XXXIX.

Mores, quos Mercurius largitur.

HAli inquit. Si quando Mercurius fuerit ſignificator ſpiritus, ſeparatim & per ſe, & fuerit in bono ſtatu, facit natum ſubtilis intellectus, & cogitationis, ac benè figurandi, & retinendi omnes rationes, ſicut geſta, & relationes geſtorum. Hic etiam lucra diligit mercimoniorum, benè ratiocinatur, & loquitur, in naturalibus rebus verſatur & perquirit res, benè intelligibilis & acutus, & dominabili. Amat ſcientias, maximè quadriuium, ſcrutator ſecretorum, & fœlix. Ex Materno. Genituræ dominus ſi fuerit Mercurius, facit cor-

datos, ingenioſos, cuncta diſcentes, modeſtos, & omnia artium ſecreta diſcere cupientes. Modicum cibum potumue ſumentes, ex quibus omnium ſcientia literarum meritò conferatur, & qui propter literas, & propter docti ſermonis ornatum, aſſiduis ſoleat legationibus fungi: & quos ſecretarum; ac religioſarum literarum areana delectent: facietque magiſtros, aut Grammaticæ artis, aut Oratoriæ, aut phyſicarum literarum interpretes, ac magiſtros, & qui omnia negotiationis officia facili ratione pertractent, accipientes pariter, & dantes, & exhibentes facilè commercium. Erunt ſanè in omni negotiatione ſolliciti, vtiles, & qui ſubſtantiæ facultates ſuis iuribus colligant patres familias, ſanè ob omni luxuriarum ſepoſiti voluptate, juſti, ſibi vacantes, & à conuerſatione publici ſtrepitus ſeparati, & qui omnes religiones quadam animi trepidatione ſuſcipiant. Alibi. Mercurius commixtæ eſt naturæ, aut ei cui pariter commiſcetur, vel aliqua forti radiatione conjunctus promiſcuo commixtionis aſſenſu, non difficulter adhærens: eius ſignificatur peritia, ingenium, ratio, facundia, iracundia, deceptio, jocoſumque furcum. Tum enthymemata, ſyllogiſmi, ſophiſmata, Poëtica, Muſica, aſtrorumque, & totius Matheſos perſcrutatio. Significat fideles amicos, vates, ſortilegos, augures, ac diuina interpretatione decoros, mercatores quoque, legatos, Oratores, & qui fraudulenta ſæpius calliditate decipiant. Significat etiam cuiuſque artis lucubrationes, rerum occultarum, ac ſecretorum inuentionem, blandum ſermonem, ſanum conſilium, delitias, voluptates, ambitiones, quæſtus, ac æraria tributa, & quicquid gloriæ potius, quam vtilitatis cauſa conquiritur. Tum ſimulatam conciliationem, dubium atque inuolutum affectum, vilem animi commiſerationem, ingratam vocis modulationem, ſed in omni acuto cuiuſque artis opificio ſolertem manum, accommodatiſſimumque ingenium, tum ad rerum occultarum miram inuentionem, tum ad earum celerrimam perfectionem.

CAPVT XL.

Eiuſmodi Mores à Temperamento, non à ſydere prouenire.

GAlenus ait bilioſos homines eſſe acutos, lenes, ac macilentos. Aſtrologi Orientalem Mercurium calidum dicunt, ideò Galenus bilioſos calidos, & ſiccos dicit quamplurimis in locis. Oculi crocei & capilli flaui idem arguunt. Præterea Galenus in libro dogmatum Hippocratis ait, bilis eſt ſenſus acuere. Et libro de anatomia viuorum ait, virtus moralis dicit euenire inconſtantia, ſubtilitas, & acuitas, ſolertia, audacia, eleuatio, memoria, & velocitas reſponſionis. Et libro de natura humana. Animi acuties & intelligentia per ſuccum bilioſum, & ſic ſexcentis aliis in locis. Ob id iſtos Mercuriales cordatos dicunt, & intelligentes, & omnia ſecreta diſcere cupientes, faciliuſque perdiſcunt Rhetoricam, & Grammaticam, ſcilicet ſermonis ornatum, & ob id frequentibus legationibus funguntur. Humor acutus eſt, & ob id ſollicitos reddit, præſertim cogendarum diuitiarum. Et quia ſicci, non luxurioſi, & non niſi ad illicitam, & profanam libidinem inuitantur: ob id vxores & filios ſpernunt, & quia ſicci ſunt, auidi, parci, ſubeuntes pericula, & labores propter lucrum.

En Ioannis Pyci Mirandulani effigies.

Fuit Ioannes Pycus Mirandulanus, coloris fului, gracilis, ac commenſuratæ quantitatis corporis, oculis paruis, flauis, facie obducta, naſo prælongo & tenui, tenuibuſque labiis, facie puerili ſed tam decora, vt ferè angelica videretur. Fuit & tanta ingenij altitudine & memoria, vt meritò inter mortales Phœnicis nomine appellaretur, incomparabili in diſputando & ſcribendo facundia, vt omnes à ſcribendo deterreret. Philoſophus, & Mathematicus, Theologiæ arcana perquiſiuit. Fuit & lectiſſimus, moribus & animi candore, celebs vixit, vt virgo moreretur, modici cibi & potus, ſtudiis & vigiliis fatigatus, juuenis interiit.

Vliſſes ex Darete ita deſcribitur à Nepote.

Ore hilaris, modiceque humiles collectus in armos
Dux Itachus prudens, conſultum pendere, gnarus
Obliquare dolos, doctus captare loquendo.

CAPVT XLI.

De morbis quos dat Mercurius, & de Phyſicis rationibus.

INquit Maternus. Patientur Mercuriales, animi ægritudines, paruipendendo magna, & magnificando parua, cogitationes horribiles, & mentis inquietationem, & debilitationes, vt aliquando dementes videantur. Sed hi morbi non à ſtellis, ſed flauæ bilis alumni ſunt. Galenus libro de vtilitate reſpirationis. Ex flaua bile fit phreneſis, ex libro de locis affectis, deliramenta.

CAPVT XLII.

Infœlicis Mercurij forma, mores, & morbi.

PTolomæus. Mercurius ſi fuerit Occidentalis, erit ſubnigri coloris, croceique participans, macilentus, vocem habens exilem, & cauos orbes, & erit ipſorum oculorum pupilla velut pupilla oculi caprini, declinans rubedini. Leupoldus. Si Mercurius erit Occidentalis, erit ſubniger crocei coloris, communiter macilentus, vocis exilis, comis orbatus, & pupilla eſt declinans ad rubedinem, vt capræ, ſiccitas in eo prævalet. Hali. Sed ſi fuerit Occidentalis, erit eius color inter bazum & croceum, macer, ſubtilis vocis, oculorum profundorum, & eorum pupillæ aſſimilantur pupillis caprarũ, tendentium aliquantulum ad rubedinem. Et in eius complexione vincit ſiccitas. Si verò planeta fuerit in diuerſo ſtatu: producit natum fraudulentum, loquacem & vanum, hic etiam nititur aliis perſuadere, quod ipſe non credit, voluntatem & conſilium ſuum ſequitur, facilè permutatur, leuis in ſenſu, citò diuertitur à propoſito, ſtultus, multi erroris & manifeſti, conuertibilis in factis ſuis. Dicit alibi. Si fuerit malè affectus, vel ſi cũ Saturno communitatem aliquam habuerit, manibus

artibus dabunt operam, neq; veræ, neq; legitimæ chymiæ, & à communi lege ſeorſum variant, miras fabellas ſibi fingētes, alias ſibi narratas credunt, alias ipſi narrant, ſemperque in chimæris, & vanis cogitationibus verſantur, libenterque audiunt commenta de dæmoniis, ac ſpectris. Simulans meliorem eſſe, quam ſit, magis diligit amaſias, quam vxores, laſciuiis illicitis deditus, & deuotus. Maternus. Si maleficarum ſtellarum fuerit minaci conſtellatione conſternatus, humoribus vitia decernit, & ſi Luna fuerit malè collocata, ſpaticos, lunaticos, aut caducos facit, & mors illi, aut ex aquis, aut ex humoribus ſemper infertur. Hali. Facilè corripiuntur comitiali morbo, inſania & lunatici efficiuntur, morbis contagioſis corripientur, impetigines, vitiligines, elephantiaſes, lepras perpetientur. Dicunt præterea, quod ſi Mercurius cum Hyadibus & Pleiadibus, aut Orionis ſtellis ſymbola habuerit, quæ ſtellæ maleficæ ſunt, (Nos autem dicimus, ſi bilis illa flaua cum atra melancholia juncta fuerit) erunt turbidi ingenij, habebuntque turbidam, & obſcuram mentem, non longè à mania: ob id inanibus, & nefariis artibus dabunt operam, in diuinationibus Necromantiæ, Chymiæ, & eiuſmodi ſcientiarium deſiderio tenentur, ſemperque in chimæris, & vanis cogitationibus verſantur, libenterque audiunt, loquunturque de ſpectris, ſtrigibus & dæmoniis. Sed id non ex ſtellarum conjunctionibus, ſed ex humoribus turbidis, atrabilariis, melancholicis. Siccitatis enim & melancholiæ eſt trahere ingenium ad pejora. Suntque viſu pallidi, crocei, macri, hirſuti, & horribiles. Contra vero qui claris humoribus, vt bile, & ſanguine ſcatent, nobiliſſimi ingenij ſunt, Philoſophiæ, Theologiæ, & Mathematicarum ſcientiarum ſecreta rimantur, iiſque nobiliſſimis ſcientiis operam nauant. Hi nidulos ructus expectorant, ſudorem inſipidem exhalant, lotium pallidum, croceum ex terra reddunt. Si autem jungatur cum Luna, id eſt, cum humiditate, id eſt, cum pituita, videlicet humida de cauſa, fiunt conuulſiones, & morbi lunares, ex Galeno,

CAPVT XLIII.

De corporis forma, quam Genethliaci Lunam præbere dicunt.

PTolomæus Lunæ non tribuit formam, ſed iuuare in temperie, macie, vel humiditate. Eadem ab eo Leupoldus, & Maternus. Sed alibi: Bene diſpoſita Luna facit homines corpore magnos, ſed tamen proportionatos ſcilicet, etſi corporatos, honeſta tamen corporis pulchritudine venuſtat, multum cibum ſumentes, pauco potu gaudentes, ſed impeditos oculos facit. Corpus dat candidum, ſed quadam macularum varietate ſignatum. Meſſahala: Luna Orientalis facit hominem album coniunctum cum roſeo colore, vergentem in macilentiam, ſupercilia beneuola, oculos non ex toto magnos, faciem rotundam, ſtaturam ex toto pulchram. Abdila: Hominem facit mediocris ſtaturæ, rotundæ faciei, habebit oculum percuſſum, vel erit ſtrabo, vel oculorum orbis alter altero altior, tandem alter oculorum vitio carebit. Sed in mulieribus dexter oculus, in viris ſiniſter. Hali: Luna facit albos, pulchræ faciei, pulchrum aſpectum, pulchræ barbæ, clari coloris, & lati corporis.

CAPVT XLIV.

Quod rectius Genethliaci cœlum aſpicientes de lunari forma ex ipſius ſyderis aſpectu decernere potuiſſent.

SEd quæ iſti de Lunari forma decreuerunt, & de moribus ab eo prouenientibus, quod diuturna experientia conſecuti ſunt, ſi altius inſpexiſſent, illico certiori & coloratiori fortaſſe cauſa decreuiſſent. Quia magnum ſui corporis ſpecimen præbet inter planetas, ob id bene diſpoſita, magnos corpore homines facere: & quia perfectæ globoſitatis, rotundæ, exactæque circinationis & proportionis, ob id homines, etſi corpore magnos, proportionatos tamen, faciem rotundam, & oculos & magnos. Luna eſt facie albicanti, in qua non nihil palloris, totumque corpus quibuſdam maculis variegatum,

ob id homines albos non conjuncto colore roſeo, ſed ad pallidum vergenti, & corpus quadam macularum varietate ſignatum, viros in quampurimis obſignauimus, & præcipue fœminis, nam delicatioris cutis, & nitidioris candiditatis ſunt. Velociſſima eſt planetarum, nam vigintiocto dierum ſpatio ſuum perfecit orbem, diuerſiſque faciebus apparet, ſingulisque hebdomatibus ſui luminis vices ſemper variando, diſponitur. Primis ſeptem diebus, veluti diuiſi orbis, excreſcit, dichotomos Græcis dicta, altera totum orbem renaſcentes ignes colligendo iam complet, tertio item ad medietatem decreſcendo contrahitur, quarto ſui luminis diminutione minoratur, amphicortos, vel vtrinque gibba. Vnde nunquam in eodem ſtatu permanet, ob id inſtabiles homines & mutabiles propoſiti facit, & qui variis rebus delectentur, quique ſemper peregrinari concupierint, idque ob id faciei mutationem, luminiſque & motus. Et quia albicantis luminis, humiditatis indicium, quod vero quippiam ſit nigricantis, frigoris ſignum dicunt. Sæpiſſime eclipſin patitur, lumineque orbatur, ob id ſtrabos efficit, vitiatos aut nebuloſos oculos, aliquando orbatur toto lumine, aliquando eius pars, ob id ſæpiſſime homines toto viſu orbatos, aliquando ſtrabos & lumine vitiatos. Vt idem facere teſtantur alia ſydera nebuloſa, vt Aſelli, Pleiades, & ſimilia.

CAPVT XLV.

Quod humani corporis diſpoſitio non à Luna, ſed ab ipſo proueniat temperamento.

SEd quam ipſi Lunarem corporis formam nuncupant, naturales rectius frigidam, & humidam, vel phlegmaticam temperiem dicunt: dum ſæpiſſime talem vſurpent complexionem: nam inter planetas, varias habet qualitates. Ptolomæus vero, Arteſius, & Archoſalus dicunt: Luna à coniunctione Solis vſque ad primam quadraturam humida eſt, ad oppoſitionem deinde vſque calida, & inde vſque ad aliam quadraturam ſicca, & vſque ad cōiunctionem poſtea frigida,

Sed Aſtrologi eius formam deſcribentes, frigidam & humidam dicunt. Frigida igitur, & humida qualitas facit homines pingues, magnos, carnoſos & rotundos: eſt enim humiditatis priuilegium rotundare membra, vt diximus in Phyſiognomonicis, & ex frigiditate pilorum carentia, color albus. Sed ſi multa adſit frigiditas, albedo ad liuitatem tendit, & facit ad coïtum impotentes, parum comedentes, & minime digerentes. Præterea humidi cerebro, ſtrabiſmum ſæpiſſime patiuntur, generantur enim oculi ex humido, & ex humido conſtant. Eſt enim ſtrabiſmus aliquorum muſculorum reſolutio, quam ex humiditate prouenire Galenus libro de Symptomatum cauſis dixit. Et libro de dynamidiis dicit, quod phlegma facit corpore compoſitos, vigilantes, intra ſe cogitationes, & canos producentes. Sed cur in mulieribus dexter oculus ſtrabus, ita in viris ſiniſter, quærenda eſt cauſa. Dexter oculus, dextra vtriuſque pars calidor eſt ſiniſtrâ, fœminæ multo hominibus humidiores. Si viris ſtrabiſmus acciderit, quia calidiores, in debiliori oculo patiuntur, id eſt, ſiniſtro; ſi fœminis, quia humidiſſimæ, etiam dextro poteſt accidere.

Andromacha, claris oculis, candida fuit & formoſa, corpore longa, moribus modeſta, ſapiens, pudica & blanda, Nepos:

Forma, modus, pietas, ſenſus pudor auctius ornant
Andromachen, erecta humeris, viſuque ſerenam.

Vt ex Darete habetur.

A Luna enim corporis candor, vel à phlegmate, & magna alicuius corporatura & formoſitas, & eodem phlegmate nulla Veneris tentigo, ob id pudica, mitis, blanda, & ſapiens.

CAPVT XLVI.

De moribus, quos dat Luna.

HAli dicit humidam complexionem dare, ob id bonos mores, & amantes quietis. Maternus: Lunæ ſignificatio, forma, gaudium, gloriæ affectatio, debilis in ſenſu, tenuis

memoria, mendacia, dilatationes, aſſentationes, multa edacitas, ſed exigua Veneris tentigo. Significat enim leues, rerum aquaticarum præcipue negotiatores, negotiorum initia, & merita ex eis præmia, facultatum diuerſarum, honorumque conſecutores, legum ac bonarum artium diligentes cultores, & omnium rerum excellentiſſimarum digniſſimos exploratores: aquarum opera, terræ cultum, Principum ac primatum negotia, in prima maxima iuuentute ſummam religionem, ſed minime conſtantem, firmamque in ea perſeuerantiam. Abdila: Luna facit hominem nullius vtilitatis, qui die, ac nocte ire deſiderant huc, illuc, nec leuiter ſtabit alicubi. Erit inſtabilis, & non perſeuerans, habet ex operibus legationes, opera, aquarum & terræ cultum. Guelius dicit facere mulieres honeſtas. Maternus dicit facere homines inæquales vitæ, qui pro temporum mutatione mutantur, vt eorum patrimonium aſſidue augeatur, & rurſus minuatur. Commorabuntur in aquoſis locis, multum cibum comedentes, ac pauco potu contenti: vxorum & filiorum amoribus non proni. Hali n. Honeſtus, itineribus pronus, vitæ variationis inæqualis, viuet extra patriam, induet veſtes albas.

CAPVT XLVII.

Quod eiuſmodi mores non ex Lunæ, ſed ex humido, frigidoque Temperamento.

QVi frigidi, parum ſunt in coïtu potentes, ob id caſti, & religioſi, odioque habent vxores & filios. Poëtæ fingunt Dianam, quam dicunt Lunam, eſſe virginem, horrere luxuriam, & Deam eſſe pudicitiæ. Finxerunt etiam viarum præſidem, quia viatores & legatos facit. Venatricem, cum venatores loco ſtare neſciant. Galenus phlegmaticis proprietatem eſſe, facere homines caſtos, ſine coïtus deſiderio, & tacitos. Et quia frigidi, cupiunt cibos, & quia humidi, ſpernunt potum. Quia frigidi & humidi, ſunt complexionis mulierum, & mulieres timidæ & imbecilles. Mutabilis conſilij, & propoſiti, & nunc ſtare, nunc ambulare deſiderant, nunc

bona augere, nunc minuere. Ex humiditate eorum taciturnitas, & morum bonitas, vt imbecilles, timidique, nemini officere putantes. Diligunt loca aquoſa, quia à ſuo ſimili quodcunque trahitur. Albis veſtibus vtentur, ex natura phlegmatica id euenit, quæ alba eſt, & alba videre deſiderant: ob id ſues ad alba libenter trahuntur, quia plegmate redundant. Sic bilioſi croceis veſtibus, vt cerui, & tauri rubeis, quia ſanguinei; ſic melancholici atris, ex humore, quo afficiuntur, vt latius in Phyſiogn. Sunt plegmatici, mente leues, & ingenij celeris; vt diximus.

CAPVT XLVIII.

Morbi Lunares qui.

IVlius Firmicus, corpus macularum varietate ſignare dixit, lepra, vt malignis vlceribus, in corpus ipſum aſſidua contorſione deformet. Senili debilitat imbecillitate, impedimentis oculis officiet, vel vulnere dedecorat. Dat epilepſiam, & vultus contorſionem, & quæ pertinent ad paralyſin, præſertim quæ fit in lingua, labiis, & oculis, & membrorum contorſiones.

CAPVT XLIX.

Quod hi morbi non à Luna, ſed ab humiditate & phlegmate redundent.

GAlenus in libro de locis affectis, & aliis locis. Oribaſius in octauo, Paulus Ægineta in tertio libro dicunt, quod origo vitij apoplexiæ, & paralyſis linguæ, oculorum, & aliorum membrorum, fit ex frigidiore pituita, quæ principaliſſimos cerebri ventriculos repleat. Et Galenus libro de Symptomatum cauſis ait, linguæ paralyſis ex frigiditate, & craſſis, lentiſque humoribus. Sic & mandibulæ contorſio, ex eadem cauſa apoplexia, quaſi totius corporis paralyſis. Et libro de oculis: Paralyſin oculorum ex humidiſſimis humoribus ad neruos defluentibus prouenire.

LIBRI TERTII.

PROOEMIVM.

DIXIMVS de ſimplicium planetarum formis: nunc de compoſitis. Raro enim, vel nunquam euenit, vt ſolus planeta geniture dominus ſit, ſed duo, vel tres, vel ſimul omnes de genitura diſponant, & ſic forma nati de omnibus formis participabit, vnde non de vno ſolo, ſed de ſimul omnibus iudicium futurum, ſicut autem in imaginibus artifex pictor lineamenta membrorum ex varia miſturarum diuerſitate præſignat, & temperatis coloribus corporis formam imitatione, ſimilitudinem facit: Sic & ſtellarum coniuncta radiatio ſocietatis conſenſu pariter temperata, vim quandam viciſſim ex coniunctis ſibi poteſtatibus mutuatur, & ſubſtantiam ſibi ex diuerſo ignium colore collatam ad hominum mores & morbos, picturas inde æquali ſocietatis moderatione depingit. Hæc inquiunt Aſtrologi. Sed res ſe aliter habet, nam quæ ipſi ex planetis, nos ex humoribus dicimus: nam ſatis rarenter homo vnius humoris erit prædominium: nam interdum duo vel tres, vel ſimul quatuor omnes complicari, & earum quoque genera, & forma ex horum miſtione variabit, vnde etiam & mores, & morum prognoſtica. Sed à Saturno incipiamus.

CAPVT I.

De mixtione Saturni cum aliis planetis.

EX Meſſahala. Si Saturnus fuerit compar cum Ioue, etiam Orientali, facit hominem habentem faciem vere albam, crinis color caſtanæolus, vel mellinus cum laudabili decentia, oculi eius ſubnigri, mediocris quantitatis, erit ſemicaluus, aliqui dentium non vere albi. Capilli ſemicriſpi caſtaneæ coloris, pili non prorſus nigri, eruntque inter raros & criſpos. Et ſi alter Orientalis, alter Occidentalis, erit aliquid infra hoc. Si vterque Occidentalis, multum

infra hoc: & natus habebit colorem pulchriorem, quam ſit mellinus: tenentes oculos in terram eundo, pedes recuruos, & iungit eos, cum vadit, oculos non magnos, iuncta ſupercilia, cutem non recentem, quaſi ſiccam, labia groſſa, venas apparentes, barbam non ſpiſſam, capillos aſperos, multos. Hali vero: Si Saturnus fuerit in conuenientia cum Sole, & in bono ſtatu, & ſimiliter Iuppiter in bono ſtatu, natum gignit religioſum, & qui ornat, & amat ſenes, & eſt manſuetus & quietus, boni conſilij, ac bonæ opinionis, auxiliator, à Regibus & nobilibus cognitus & honeſtus: quod in animo habet, hoc vult oſtendere, dator, bonus elector, amator aliquorum, intelligens, patiens, & Philoſophus. At ſi hi planeta fuerint in diuerſo ſtatu à iam dicto, producunt natum neſcientem vti bono, vt qui caret perfectione ſenſus, & delectatur phantaſmatibus, & diligit Eccleſiis commorari, futura prædicit, abhorret filios, amicum habere non poteſt, non aſſociatur hominibus, nullus confidit in eo, neſcius, perfidus in rationibus, gloriatur ſine ratione, honorem non diligit, amat plorare, malæ conceptionis & electionis, ſolitarius, patiens, laborioſus & tædioſus. Maternus eiuſmodi mores decernere dicit. Vita claros, nobilem, omnemque felicitatem, erit anima nati iuſta, ſenes decrepitos libenter honorabit, eritque ſani conſilij, aliis libenter ſubſeruiet, & iuuabit, largitor, magnanimus, patiens, quietus, intelligens, amicorum amator, & Philoſophus. Leupoldus: Si Saturnus Ioui aſſimiletur, erit natus commendabilis, iuſtus, honorabit ſocios, & erit ſani conſilij, adiutor Regis, donator, bonæ memoriæ, dilector amicorum, quietus, intelligens, patiens, Philoſophus.

Si Saturnus cum Marte participabit, facit hominem non bene rectum, ſemigroſſum, color erit ſubniger, participans quadam non decenti rubedine, habebit aliquando in facie aliquas indecentes maculas, pili eius ſemirari, capilli non multum nigri, imo erunt participantes quadam obſcura rubedine. Hali: Si Saturnus compar fuerit cum Marte, & ambo in ſua doriphoria, ſicut diximus, procreant natũ audacem, paruæ conceptionis, impium, nebulonem in rebus & factis

ſuis, litigatorem, & qui ſe exponit magnis periculis, & infortunis, non conſiderat cauſam aut verba quæ dicit, ſeruat iram, ac inimicitias: non excuſat ſe de re, quæ accidit ei; facit homines laborare, vincere diligit, inobediens, exaltat ſe ſuper Reges & Principes, amat litigare & vincere, cogitationum profundarum, tenax in faciendo gratiam & ſeruitium, & in aſſociando: inſultor, & deceptor ponderoſus, factor mali, hominibus malefaciens, debilitatus, firmus, non permutabilis, ponit ſe aduerſus magna & fortia pericula, & ab illis cito reuertitur, feſtinans in rebus & factis ſuis; & generaliter proſper: Sed ſi ibi planetæ fuerint in diuerſo ſtatu à iam enumerato, educunt natum deprædatorem itinerum, malum; abiectum, mali ſtatus, ſequentem malum lucrum & turpe; non amicitiam habet cum aliquo, deceptorem amicorum, infidelem, homicidam, rixoſum, turpium fornicationum, necromanticum, raptorem mortuorum bonorum. In ſumma, malus eſt, maliqne ſtatus. Maternus: Facit moribus triſtes, laborioſos, ſordidos, humiles & glorioſos, & qui aſſidue lugubri triſtitia ſordidentur. Meſſahala: Facit hominem rubeum, capillos rubeos, faciem rotundam leuiter eam dehoneſtantem, habentem oculos croceos, horribilem aſpectu, audacem, habentem in pede ſignum, vel maculam. Dorotheus: Hominem dat aſpectu acutum, participem audaciæ, perſeuerantem in ſuperbia, negotiorum vanitas feſtinando. Abdila: Curuum habet corpus, & naſum, facit hominem ſchiſmaticum, id eſt, diſcordias ſeminantem, in cuius facie color rubeus, mixtus cum nigro, ſed horribilis: habet aliquando in facie grana rubea, & raros pilos in barba.

Saturnus cum Sole iunctus facit hominem habentem ſtaturam declinantem potius ad latus maioritatis, quam ad latus minoritatis, cuius color erit quaſi æmulus, ita quod videbitur quaſi participare poſſe cum omni alio colore, potius tamen cum ſubnigro, eritque decentioris ſtaturæ, quam cum aliquo aliorum planetarum, eritque ſemicarnoſus, habens oculos ſemigroſſos, barbamque ſemiplenam, capillos caſtaneoles, ſiue mellinos, inter ſemicriſpos & extenſos, & addit

Sol

Sol aliquid de pinguedine corporis nati, atque pulchritudine & in ipſis forma præ cæteris planetis. Et ſi Sol fuerit Orientalis, addit aliquid de magnitudine corporis, & ſi fuerit in combuſtione, detrahit pulchritudini, atque formæ corporum: & dat grauia impedimenta atque miſerias. Leupoldus: Si Ioui aſſimiletur Saturnus, erit commendabilis natus, iuſtus, honorabit ſocios, & erit ſani conſilij, adiutor Regis, donator, bonæ memoriæ, dilector amicorum, quietus, intelligens, patiens, philoſophus, & ſi contra, dic contra.

Saturnus cum Venere, facit vt nati color quaſi ſubniger ſit, ſiue mellinus, ſiue oliuimus, decens tamen, erunt capilli nec verè glauci, nec caſtaneoli, facies eius quaſi rotunda, maxillæ mediocres, oculi ſui laudabuntur pulchritudine, à majori parte videntium eos, nigredo ipſorum maior, quam ſi Saturnus fuerit ſignificator ſolus, competentes habens capillos, eritque ſemicarnoſus vt plurimum. Maternus: Quia Venus fortuna eſt, reddit vita claros, nobiles, omnemque fœlicitatem decernit. Hali: Porro ſi Saturnus habuerit conuenientiam cum Venere, & ambo in ſua doriphoria, producit natum amatorem ſecretorum legis, & rerum occultarum cupidum, diuinatorem, & qui diligit venerari res diuinas: qui ſic naſcitur verecundus, multum manſuetus, amator ornamenti, fidelis, rationis expoſitor, ſuæ voluntatis ſuppreſſor, bonarum cogitationum, ac magnus mulierum zelotypus. At ſi hi planetæ fuerint in diuerſo ſtatu à iam dicto, gignunt natum pertinacem, ac ſuæ voluntatis, fornicatorem, cognitus non erit, fornicationes cum conſanguineis committet per deceptionem, abhorret res & bona facta, ſolitarius, malæ loquelæ, & ratiocinationis; immiſcet ſe rebus celatis & abſconditis, errabit præter naturam, & magis cum ſenibus, quam pueris, more belluarum, leges vilipendit, illudit & deridet bonorum acta.

Leupoldus. Si Saturnus aſſimiletur Veneri, & ipſe eſt boni eſſe, natus abhorrebit formoſas mulieres, inuidus, malæ ſocietatis, & ſuo ipſius conſilio confidet. Si Venus erit contra, natus erit inuidus, fornicator omnibus modis, venereus, ma-

ledicus, ſuperbus, vilipendit iuſtos, & erit necromanticus.

Si Saturnus cum Mercurio cohabitauerit, natus erit ſubnigri coloris, habens frontem ſemilongam, faciem ſemilongam, naſumque ſimiliter, oculos ſemidecentes, declinantes potius ad nigredinem, quam ad alium colorem, barbam nigram & raram, digitos ſemilongos, eritque conuenientis ſtaturæ. Maternus dicit facere maleficos, veneficos, perjuros, ſuorumque patrum atque parentum inimicos. Hali: Si Saturnus habuerit conuenientiam cum Mercurio, & ambo fuerint in ſublimitate iam ſæpè dicta, facit natum rerum inquiſitorem, & quæſitorem legum, & chronicorum, amatorem Phyſicæ, cuſtodem ſecretorum, cogitat etiam de rebus abſconditis, & occultis, cupidum faciendi mirabilia, facit enim credere hominibus mirabilia, & hoc ſolo die credit, hilarem, boni cogitatus, ſubtilem in diuidendo ſuo intellectu vnam rem ab alia, ac ſi rem vnam per aliam deducat, acuti ſpiritus, expertus inquiſitor in ſuis petitionibus, amator intellectus & ſenſus, & generaliter fœlix in omnibus factis ſuis. At ſi hi planetæ fuerint in diuerſo ſtatu à iam dicto, faciunt natum iracundum, tenacem iræ, turbidi ſpiritus oppreſſum, abhorribilem conſanguineis ſuis, laboris diligentem, dolos cogitantem de nocte, deceptorem in factis & dictis, non gaudentem ſocietate hominum, latronem, necromanticum, immiſcentem ſe fraudibus, infidelem, & generaliter infœlicem. Leupoldus: Si Saturnus aſſimiletur Mercurio, & ipſe ſit boni eſſe, natus legum & rerum inquiſitor, amabit Medicinam, mira faciet, ſophiſta, erit acuti ingenij, ſi Mercurius erit contrariæ diſpoſitionis, erit tepidus, laborioſus, nocte turbabitur.

Si Saturnus cum Luna participauerit, natus habebit colorem album, ſed eius albedo non erit clara, neque vera, quemadmodum nebula infecta, cum aliquali admixtione rubedinis, eritque habens pulchra ſupercilia, oculos nigros, faciem rotundam, pulchram ſtaturam ſatis decentem, eritque aptæ coadunationis ſuorum membrorum, & id ſignificabunt ſi ęrunt bene diſpoſiti. Sed ſi male diſpoſiti, erit contrarium,

& natus erit deformis, ineptus, fœtidus, horribilis; & vilis apparitionis,& inordinatæ ſuorum membrorum compoſitionis, atque coadunationis,& tanto magis deformis. Dixerunt Sapientes, quod Luna adiuuat de temperie, & gracilitate. Maternus: Saturnus ſi in domo Lunæ, & fuerit lumine diminuta, tunc ei caput capillorum raritate nudabitur, vt facit Iuppiter capillis defluentibus caluos, & quorum lumina repentinis cœcitatibus impediuntur,aut aſſidua ſuffuſione aciē deperdant; facit pleuriticos,hydropicos,podagricos,& caducos. Hali: Saturnus cum Luna, vel Mercurio, & in bono dominatu,producit natum morigeratum,ac boni cōſilij,& profundi intellectus, & qui à ſe ipſo habebit conſilium in rebus ſuis,& erit diues,charus Regibus & claris hominibus, dominus theſaurorum,cōpoſitus,non riſor,nec triſtis,nec inuidus. At ſi Saturnus alio modo fuerit affectus,facit natum turpem, infirmum,paruę exiſtimationis,vt qui nec ipſe ſeſe exiſtimet, nec cognitus eſt,conſulit ſibi per ſe ipſum,& eſt inuidus, ſolitarius deceptor,ire diligit ad loca triſtia & laborioſa, ſine verecundia,ſemper diligit miſerias,parat proditionem,& fraudem ſociis ſuis,lætitia & hilaritas nunquam inuenitur in eo, abhorret amicos & æquales & ſocios. Leupoldus eadem. Saturnus diſpoſitor cum Luna vel Mercurio,& in angulis,natus iuſtos amabit, rigidus, erit profundi conſilij, & in hoc fixus, laborioſus, diſputator, ſed quandoque à veritate declinabit, locuples, appetit nigrum, verſipellis, theſaurizator, inuidus occultus, & ſi contrariæ diſpoſitionis, dic contrarium.

CAPVT II.

Quod ex humorum mixtione eiuſmodi mores & formæ proueniant.

SEd, nos vt à principio diximus, formæ & mores non à ſyderibus,ſed ex ipſo proueniunt temperamento: nam ſicut mixtura Saturni, & Iouis formam & alios mores oſtendit, cum pernitioſis vero pernitioſam temperiem; ſic humorum diuerſorum mixtio aliam formam, & alios mores producit, vel præclaros, vel pernitioſos ex vtroque compoſitos;

Diximus enim ex frigido & humido faciem & capillos prouenire mellini coloris, mediocris craſſitiei, & oculorum, & ex calido, & humido album cum coloris commendatione, nigrorum oculorum magnorumque, recaluum, ac forma venerabili, ita ex vtriuſque mixtura faciei erit color albus, capillorum caſtaneolus cum laudabili decentia, oculos ſubnigros, mediocris quantitatis, ſtatura decens, & pluſquam mediocris quantitatis, ſemicaluus: nam frigiditas, & ſiccitas capillos retinet, caliditas & humiditas relaxant, & caluos efficiunt; ex vtraque mixtione ſemicaluus. Capillos criſpat ſiccitas, humiditas extendit, ex vtraque mixtura, capilli fiunt ſemicriſpi inter extenſos, & criſpos. Vitium, ſi aliqualiter mitigatur cum bono, optimum erit: ſi Iouis temperamentum à Saturno fuerit, totum regium temperamentum. Sanguis qui paululum admixtum habet melancholiæ, quantum ad temperandum ſufficit ſuperfluum ſanguinis ardorem, & motum; hæc humorum mixtura vultum dat venerabilem, ac maieſtate plenum, dat ſanam vitam & longam, pronum facit animum ad iuſtitiam, clementiam & magnanimitatem, poſſidebitque ipſe magnificam quandam virtutem, quæ homines ad ſibi ſeruiendum, & obtemperandum inuitat, ob id in bono vtriuſque ſtatu producit iuſtos, honorantes ſenes, diligentes amicos, nobilem & glorioſum.

Quæ iſti etiam dicunt de Saturno & Marte, nos ex frigido & ſicco, & calido & ſicco dicimus prouenire. Quia frigiditas & ſiccitas mediocrem dabant craſſitiem, calidum & ſiccum idoneam carnoſitatem, ex hac miſcella natus erit ſemicraſſus. Ex frigiditate & ſiccitate, & caliditate & ſiccitate corpus erat curuum, ex vtraque curuum quoque erit. Frigidus dabat colorem carnis mellini coloris, & nigredinem capillorũ, caliditas ruborem, ex vtraque erunt capilli obſcuræ rubedinis. Intenſa caliditas, dabat maculas indecentes, & dehoneſtantes vultum, ideo & indecentes retinebit maculas in ore. Caliditas & ſiccitas pilos dabat in barba raros, Saturnus mediocres, ab vtroq; pili erunt ſemirari. Mores ex melancholia erãt triſtes, ſeruiles, & ſordidi, à caliditate laborioſi, glorioſi & imperioſi,

Idem cum Sole copulatus, eius caliditas & ſiccitas mitigatur à frigiditate Saturni. Quia à Sole corpulentia, à Saturno mediocritas craſſitiei, ideo ex vtroque oritur mediocris ſtatura, declinans potius ad latus maioritatis, quam minoritatis. Frigidum & ſiccum dabat oculos mediocres, calidum & ſiccũ magnos, ex vtroque commixtio dat oculos ſemimagnos. Et quia frigidum & ſiccum turpem dabat formam, calidum & parum ſicci formoſam, vtriuſque mixtura dat pinguedinem, & pulchritudinem præ cæteris planetis. Frigidum & ſiccum nigros pilos, calidum & ſiccum flauos, vtrorumque mixtio dat pilos mellinos, ſiue caſtaneolos. Facies frigidi & ſicci mellini coloris, tendens ad nigredinem, calidi & ſicci, & parum humidi dant albi, ex vtroque color æmulus, ſcilicet mellinum clarum. Sic mores ex frigido & humido, & calido & ſicco compoſiti, vel ex melancholica & ſanguine facit claros, nobiles ex vtroque participantes.

Saturnus cum copulatur cum Venere, id eſt, frigiditas, & ſiccitas cum caliditate & humiditate, prædictam dabunt formam. Frigidum dat faciem mellini coloris, ſed calidum & humidum, album, roſeum, fuſcum: ex quorum miſcella color mellinus ſiue oliuinus, ſed pulcher & venuſtus. Oculi calidæ & humidæ qualitatis erant ſubnigri coloris: nunc quia maior quam cum ſola frigiditas, erat ſignificatrix. Sed à calido, & humido laudabantur pulchritudine à maiori parte eum videntium. Frigidum & ſiccum dabat capillos nigros, calidum & humidum flauos, ex miſcella, nec glaucos, nec caſtaneolos: calidum & humidum faciem dant rotundam, à frigidi, & ſicci miſcella mitigatur, & facies oritur quaſi rotunda. Frigidum & ſiccum dabant capillos planos, calidum & humidum criſpos, miſcella dat temperatos capillos. Et quia Venus fortuna mitigat malignitatem Saturni, reddit homines in vita claros, nobiles, decernitque omnem fœlicitatem.

Si cum Mercurio Saturnus iungitur, id eſt, frigidum & ſiccum cum calido & ſicco, vel frigido & ſicco admiſceatur, vel melancholia cum bile, mixta ex vtroque dabitur forma. Frigidum & ſiccum mellinum, ſeu nigrum colorem, Mercu-

rius dat pallidum, ex vtroque compoſitus color erit ſubniger. Vterque dat corpus ſemicarnoſum, moderatum, ideo in miſcella erit decens, & mediocre corpus. Et quia Mercurius dat faciem longam, & naſum longum, & digitos longos. Saturnus detrahit aliquid ſua ſiccitate, & frigiditate, ideo oritur facies ſemilonga, & digiti, & naſus. Et quia humor melancholicus peſſimus & bilioſus, ob id pronos facit ad peſſimos mores, venefici, malefici, peſſimi, & ſuorum parentum inimici.

Si Saturnus cum Luna commiſcetur, ſcilicet frigidum & humidum cum humiditate, dabunt faciem albam, ſed non veræ albedinis & claritatis, ſed ſubalbidæ & pallidæ. Faciem rotundam ex humiditate, à Saturno longitudinem, ex ſiccitate non ita rotundam. A Luna prouenit breuitas, & groſſities perſonæ, ex vtroque miſcella erit ſtatura decens, & pulchra, ſi ſcilicet bene fortunati & diſpoſiti ambo fuerint, id eſt, ſi humores defæcati & puri. At ſi contrarium euenit, vt ſint turbidi, & fæculenti, & infecti, contrariæ erunt formæ & morum, nam deformis, fœda, vilis, horribilis, maleque ſuorum membrorum coaptata modulatio, & quanto fæculentiores, tanto pejores. Hoc temperamentum omnium peſſimum, & quod minus in Principe deſideratur, quod eſt plegmaticum & melancholicum: nam eiuſmodi temperamenti homines, potius ſeruiles, quam imperioſi naſcuntur, ſcientiarum incapaces, eſt n. ſtupiditas prudentiæ aduerſaria; eſt enim ſegnities occaſionum peſſima comes, quæ in momento temporis conſiſtit: longe ab hoc temperamento abeſt magnanimitas, animi vigor, generoſitas, ira, offenſarum vindicta, ſed horum vice timor, ſuſpicio, & irreſolutio. Infirmitates ex pituita & humore frigido, ſiccoque lumina repentinis cæcitatibus impediri ſolent, & aſſiduas ſuffuſiones pati, podagras, pleuritides, & caducum morbum.

CAPVT III.

De participatione Iouis cum aliis planetis.

QVod ſi vero Iuppiter particeps erit cum Marte, erit in colore aliquantulum rubedo admixta, habebitque oculos aliquantulum groſſiores, quam cum Iuppiter fuerit ſolus ſignificator. Quod ſi fuerit Mars Orientalis, habebit in pede dextro ſignum, ſi vero Occidentalis, aliud in ſiniſtro, & hoc raro fallit. Hali: Sed ſi Iuppiter habuerit conuenientiam cum Marte, & ambo fuerint in bono ſtatu, ſicut diximus, generat natum audacem, & exponentem ſe periculis, ſapientem in litibus, bonarum cogitationum, & motuum in litibus & præliis, nulli humilitantem, nec habentem dominum militiarum, nec dominij. Facit ſub hoc planeta natus magna facta, ac nominata, vincere diligit, dominatorem ſe conſtituit, verificat ſe in rebus & factis ſecure, quia non timet, deſtructorem, & victorem, magnæ ſuperbiæ, amatorem honoris, cognitorem irarum, præcipitat & prohibet. Sed ſi hi planetæ fuerint in ſtatu diuerſo, & non iam dicto, faciunt natum dehoneſtatorem, & inſolentem, & non parcentem, ſine verecundia, manifeſtatorem ſecretorum, defendentem ſe, & inobedientem, magnificantem ſe iniuſte, latronem, cito conuertentem, leuem in rebus & factis ſuis, pœnitentem, inſtabilem in omni re, loquacem multum, in vanitatibus multis verſantem, non cognitorem, nec aliquid gratum habentem, pauci ſenſus, in factis faſtuoſum, accuſatorem, diſſipatorem, & generaliter permutabilem in omnibus rebus & factis ſuis. Leupoldus: Si Iuppiter Marti aſſimiletur, & fuerit boni ſtatus, erit natus verſutus, ſupplantator, bellicoſus, nulli humiliabitur, & ſe ipſum dominum faciet, erit inuentor rerum, & ſciet veritatem, magnanimus, iracundus. Si mali ſtatus, erit ē contra, blaſphemator, impudens, nullius celator, hypocrita, ſuperbus, leuiter alleuiabitur, & deriſor erit.

Quod ſi vero Iuppiter particeps fuerit cum Sole, ſignificat quod detrahit aliquid albedinis eius, erit tamen decentior,

quam cum Iuppiter fuerit ſolus ſignificator, eritque ſtatura ipſius aliquid minus mediocris, conueniens tamen, atque decens, capilli eius habebunt aliquid criſpitudinis, eiuſque oculi aliquid croceïtatis. Maternus integra fœlicitatis ornamenta decernere dixit. Hali: Si Iuppiter fuerit particeps cum Sole, ſignificat hominem habentem colorem mellinum, ſiue oliuineum, ſiue caſtaneolum, quod quaſi idem eſt cum aliquali albedine admixtum, decentem, ſtatum ſatis conuenientem, capillos quodammodo in criſpitudinem vergentes.

Quod ſi cum Venere, natus habebit colorem declinantem ad nigredinem, verumtamen potius quam ad alium colorem declinant, capillos pulchros, quaſi mellinos, non tamen erunt determinati coloris, erit enim eorum color æmulus, pulchram dabit ſtaturam, faciem ſemirotundam, maxillas non magnas, ſed decentes, pulchros oculos, propter hoc, quod eorum nigredo erit aliquid maior debito, nec tamen erit indecens, faciem decentem atque pulchram, & erit ſemicaluus. Hali: Præterea ſi Iuppiter habuerit conuenientiam cum Venere, & fuerit in bono ſtatu, ſicut prædiximus, generat natum ſplendidum & vitioſum, & qui amat limpiditatem, & pulchritudinem, ac magiſteria, & conſiderat res ex cupiditate addiſcendi, amat ludos & jocos, contentus eſt rebus bene factis, & bonis moribus, factorem boni & puri, bonæ voluntatis & integræ, amat Deum, bonæ legis, bonæ fidei, amat defendere legem, & ſenſatum, diligit homines manſuetos, & gratum habet quod fit ei, amat inſpicere libros, & verſari in eis, & rem habet cum mulieribus ſecundum honeſtatem, & communem vſum, & bono modo, diligit conſanguineos, & amat ius & iuſtitiam, ornamentum & intellectum, & generaliter bonus erit & iuſtus. Sed ſi hi planetæ fuerint in diuerſo ſtatu ab eo modo dicto, faciunt natum diligere quietem, & honorem, vitam vitioſam, effœminati ſpiritus, ira inflammatur ſubito, & ira eius ſicut ira mulieris, & penſatorem multum, & captum amore mulierum, & multum ſolitum jacere cum eis abſque conjugio, amatorem meretricum,

dolentem, & conquerentem de paruo malo, & cito ſenſus ejus mouetur, ſicut ſenſus mulieris, immiſcet ſe rebus Eccleſiarum, vult ſe proponi in rebus & factis, in quibus tractandis erit fidelis, non erit in eo vlla mala voluntas, cupiditatem habet aſſociandi-ſe, & adjungit ſe hominibus bonorum morum, judicare vult in rebus debentibus fieri ab homine ſecreto, & non detectore. Leupoldus: Si Veneri Iuppiter ſimilis eſt boni eſſe: natus eſt ſimplex, & amabit veritatem, jocos, & comeſtiones, & erit bonæ qualitatis animæ, Deum amabit, & illi ſerviet. Si eſt contra, dic contra.

Si Iuppiter cum Mercurio erit particeps, natus habebit colorem purum diſcrepantem à primo, frontem ſemielevatam, faciem ſemilongam, naſum ſimiliter & oculos decentes, non ex toto nigros, barbam nigram & raram, digitos ſemilongos, corpus ſemigracile, ſtaturam mediocrem, labia ſubtilia.

Si cum Mercurio fuerit particeps Iuppiter, & erit Orientalis, ſignificat hominem habentem colorem declinantem ad quandam decentem nigredinem, capillos æmulos, faciem ſemirotundam, maxillas mediocres atque convenientes, pulchros oculos, in quibus nigredo prævalebit, faciem convenientem, atque pulchram, decentem ſtaturam, ſemicarnoſum. Mores ex ſupradictis poſſunt præſagire, ut monet Maternus. Sed Hali explicat: Porro ſi quando Iuppiter habebit convenientiam cum Mercurio, & fuerit in bono ſtatu, ſicut prædiximus, facient natum multum in libris verſantem, qui amat Dialecticam, Geometriam, & totum Quadrivium, eſt enim verſificator, & legis prædicator, & ſcientiarum intelligibilis, manſuetus, boni conſilij pro ſe, & pro aliis, bonorum morum, bona ſequitur itinera, benefactor eſt, per ſenſum dirigit ſe, & per bonam cogitationem præſentium, amator eſt gentis, & ab ea diligitur, ſubtilis intellectus, fortunatus in factis ſuis, morigeratus, bonæ legis, Phyſicus Regis erit, vel nuncius, conſanguineos amat, & bonorum eſt exemplorum, amat omnem ſcientiam & Philoſophiam, intelligibilis, & laudatus. At ſi hi planetæ fuerint in ſtatu à jam dicto

diuerſo, faciunt natum acutum ex ignorantia multorum errorum, abiectum, & accidit ei ſenſus amiſſio, quia adhærere vult rebus diuinis, & ſe ſeruare cum illis, loquax multum, prædicator fabularum, & vanitatum, credit ſe eſſe ſapientem, cum ſit pauci ſenſus, exaltat ſe iniuſte, ſcit malos mores, rumorem facit, permutabilis in moribus, & factis ſuis, ſectator nouorum, & forſitan doctor puerorum, nec ſcit voluntatem ſuam celare.

At ſi Iuppiter cum Luna coniunctus erit, natus non erit vere albus, cum quadam non vera rubedine, ſupercilia decentia, oculos non vere nigros, ſed aliquando alterum altero maiorem, vel vitioſum, faciem rotundam, ſtaturam mediocrem. Maternus: Exercebit ſcientiam de aquis & aquæ ductibus, largus, venerandus, & juſtus.

CAPVT IV.

Quod ex copulatis qualitatibus formæ & mores eueniant, non ex influxibus.

FOrmam & mores, quos Aſtrologi ex copulatione duorum planetarum proficiſci dicunt, nos dicemus ex copulatis qualitatibus, ſcilicet, ex humiditate & caliditate cum aliis qualitatibus proficiſci. Et primo, qualitas reſultans ex calido & humido cum calido & ſicco, ſcilicet, ex Ioue cum Marte copulato, ſcilicet, ex ſanguine cum flauæ bilis admiſtione. Quia ſanguis dabat album roſeum colorem, bilis rubeum, ex vtriuſque miſcella fit color carnis albus, cum quadam rubedine bilioſa. Iuppiter, ſiue ſanguis, dat oculos magnos, vt diximus ex Dorotheo, & Mars, ſiue bilis, facit oculos groſſos, ex Meſſahala, ex duorum horum mixtione prouenit oculos major, quam ſi eſſet ſolus diſpoſitor Iuppiter.

Quando Iuppiter calidus & humidus cum Sole calido & ſicco coniunctus, natus ex hac mixtione optimorum erit morum & formæ. Erit color nati albus, ſed non tam albus, quando ſolus erat Iuppiter ſignificator, ſed cum quodam rubore,

& croceitate ob id pulchrior, decentiorque, Iuppiter dat mediocrem ſtaturam, & Sol, ſiue caliditas, & ſiccitas decentiam magnitudinis, ergo ſtatura nati aliquid erit minus mediocris. Sed quia vtræque qualitates primæ ſunt, erit ſemper forma decens, venuſta, pulchriorque. Bilis dat croceos oculos, ſanguis caropos, ergo ex vtroque colore erit oculus, mitigata croceitate aliquantulum croceus. Calidum & ſiccum capillos criſpos facit, ſiccitas & humiditas planos, ex vtraque miſcella capilli erunt aliquid habentes criſpitudinis. Ex vtroque primo temperamento non niſi optimi mores, ob id Maternus integra fœlicitatis ornamenta decernere dixit.

Forma Iouis & Veneris non erit alia, quam calida, & humida, quia vnuſquiſque eandem præbet, & vterque formam venuſtiſſimam. Diximus ex Meſſahala, carnem habere albam trahentem ad aliquam nigredinem, ſed id non ad deformitatem, ſed vt quid gratiæ, & leporis daret albedini: nam Iuppiter albos faciebat, ex vtriuſque enim qualitate mellinus color: nam Venus pulchros facit capillos, faciem ſemirotundam, & maxillas non magnas. A Venere, vt diximus ex Meſſahala, oculos nigros aliquantò debito maiores, ſed non indecentes ſed pulcherrimos. Dat Venus ſemicaluitiem, quæ eſt nota caliditatis, & humiditatis, & luxuriæ, & Venus pulchram ſtaturam à Ioue etiam apta, & moderata.

Forma vero Iouis & Mercurij, ſcilicet, calidi & humidi, & calidi & ſicci, habebit frontem ſemieleuatam: nam à Mercurio frons eleuata, à Ioue pulchra, compoſita ergo erit ſemieleuata. A Mercurio naſus longus, facies & digiti, & corpus gracile, ſed à Mercurio pulchritudinem, & leporem, ergo facies ſemilonga, ſemilongi digiti, naſus ſemilongus, & corpus ſemigracile.

Mercurius dat oculos paruos, cauos, coloris caprini, vel crocei, ab vtroque pulchri, non ex toto nigri, vel crocei, ſed ab vtroque decentes. Dat Mercurius barbā raram & nigram. A Ioue ſtatura apta & decens, à Mercurio modica & gracilis, ex hac miſcella temperata erit ſtatura. Mercurius dabat

labia ſubtilia, ex vtroque compoſita. Mores, vt Maternus, ex vtroque compoſiti.

A Mercurio & Luna, id eſt, calidum & humidum cum frigido & humido, frigiditas retundit caliditatem, vnde humidum remanet incolume. Color Lunæ albus cum quodam pallore, Mercurij albus cum quodam conuenientia, ex vtroque, natus erit non vere albus, ſed cum quadam non vera rubedine. Supercilia decentia à Luna, ſed Iuppiter nil detrahit, erunt ergo optimæ formæ. Oculos dat vnum altero maiorem, vel vitioſum. Quod eſt peculiare Lunæ, id eſt, cerebri frigidi, & humidi. Faciem rotundam à Luna: mediocrem ſtaturam dat vterque. Magiſteria de aquæductibus ex Luna, verecundia, iuſtitia, & bonitas à Ioue.

CAPVT V.

De participatione Martis cum aliis planetis.

SI Mars cum Sole particeps fuerit, faciet hominem habentem colorem non vere album, nec vere rubeum, nec vere brunum, quaſi quodammodo non vere rubeo colore tinctum, ſemicaluum, atque ſemigroſſum. Staturam declinantem ad pulchritudinem, atque decentiam, capillos declinantes ad glaucedinem potius, quam ad alium colorem, oculos non vere nigros. Maternus: Si Mars ſub radiis Solis fuerit, incendij, & publicæ aduſtionis decernit exitia, & in occaſu poſitus, violentæ mortis diſcrimen indicat. Hali: Mars particeps cum Sole, facit hominem habentem nigredinem, ſed in rubedinem vergentem, parum diſtantem ab æmulo colore, ſtaturam vix mediocrem, ipſamque decentem, ſemigroſſos capillos, quaſi glaucos, oculos ſemigroſſos.

Si Mars cum Venere iunctus fuerit, facit hominem ſemirubeum, cum quadam decentia albedinis, ſtaturam mediocrem atque decentem, faciem ſemirotundam, maxillas mediocres, oculos decentes, erit nigredo eorum major, quam oporteat, non tamen indecens, non bene carnoſus, vt poſſit dici ſemicraſſus, facies ipſius erit alacris. Mars cum Veneris

participatione malitiæ ſuæ omnem deponit ardorem, ex Materno. Hali: Si Martis planeta conuenientiam habuerit cum Venere, & fuerit in bono ſtatu, procreant natum conuenientem cum hominibus, mobilem, bonæ credulitatis, deceptorem amicorum ſuorum, hic enim vitam diligit vitioſam. quietem amat ſimplicem, pulchræ formæ, amat pſallere, & ſaltare, amore corripitur, conuiuator eſt, jacet cum mulieribus contra legem, & in quo eſt peccatum, nihilominus fœlix eſt, & ſibi cauet in ſuis negotiis, ſenſatus, illuſor, & deceptor, magnæ cogitationis, abſtinet ſe à pueris & puellis, expenſator, citò iraſcitur, & magnus eſt zelotypus. At ſi quando hi planetæ fuerint in ſtatu diuerſo à modo dicto, faciunt natum appetere multum, jacere cum mulieribus ſine aliquo reſpectu & verecundia, quoniam permutabilis in factis ſuis, vilipendit omnes homines, meretricator eſt, dehoneſtator, mendax, deceptor amicorum, ſicut aliorum, facilis ad complendum voluntates ſuas, dehoneſtat, & corrumpit mulieres bonas, & virgines, ſapiens in fraudibus, & proditionibus, periurus in ſuis ſacramentis, inſultor & deceptor, damnati ſenſus, forſitan dirigit puritates, mobilis in ſuis factis, & fornicationes turpes exercet.

Si verò Mars cum Mercurio particeps, ſignificat hominem habentem corpus ſemigracile, ſtaturam mediocrem, colorem declinantem potius ad colorem Martis, quam ad alium, niſi coniunctio aliorum planetarum cooperatur, barbam pulchram, licet raram, atque paruam, labia ſubtilia ſimiliter & naſum. Hali: Rurſus ſi Mars habuerit conuenientiam cum Mercurio & fuerit in bono ſtatu, vt diximus, faciunt natum dominum militum, intelligibilem, boni ſenſus, cuſtodem eius quod habet, leuis ſenſus & mobilem in ſuis factis, ſollicitum, benè inſtitutum, citò loquentem, ſapientem in malis moribus, deceptorem facilem, non firmat ſe ad intelligendum, malæ credulitatis, & malorum factorum, amatorem rixarum, magni ſe æſtimat, & nihilominus fœlix eſt, & boni amoris, ac conceptionis verſus amicos ſuos, & communiter malefactor erit inimicis ſuis, & benefactor

amicis. At ſi planetæ fuerint in diuerſo ſtatu à iam dicto, progignit natum diſſipatorem, & deceptorem in dando & accipiendo, & pœnitentem eius quod fecit, mobilem in omnibus ſuis rebus, mendacem, furem, Deum non cognoſcentem, periurum in iureiurando, rixas diligentem & clamóres, notum improbum, dehoneſtatorem, itinerum deprædatorem, & clam committit homicidia; & maximè proditoriè.

Si Mars particeps cum Luna fuerit, erit homo habens pulchrum colorem, atque album cum quadam admixtione ſemirubedinis, oculos ſemigroſſos, pulchra ſupercilia, faciem quaſi rotundam, ſtaturam decentem.

Dares Æneam Rufum deſcribit fuiſſe, mediocris ſtaturæ, oculis hilaribus & pulchris, facundum, affabilem, fortem in conſilio, pium, venuſtum, ac ſuæ patriæ proditorem. Aſtrologi, ſtaturæ mediocris, faciunt natum ex Mercurio & Marte, colore declinante ad Martis colorem; ruffum, vel igneum, dominum militum; pœnitentem eius quod fecit.

Erat Achillis forma, ex Darete, pectoroſus, ore venuſto, membris valentibus, magna vi brachiorum, benè criſpum, clementem, cum armis acerrimum, vultu hilari, largum, dapſilem, capillo mirteo, Nepos vero:

Audax, magnificus, hilaris, plus æquat Achilles
Vultus Phœbum, animo Grandiuum, Pelea membris,
In pectus laterum luxatur culmen, in arctos
Criſpatur cirros coma mirtea, crinis in armos
Deprimitur, popleſque gradus conſurgit in altos.

Compoſita eſt igitur eius figura ex Sole & Marte, ex Sole venuſta, & perſonæ magnitudo, capillo flauo cum quodam croceo, ac coma criſpa. Ex Marte ſpiſſa & reliqua membra. Periit tandem morte violenta, & fuit maximè iracundus.

CAPVT VI.

Quod ex miſcella qualitatum calidi & ſicci cum reliquis, proueniant formæ & hominum mores, non è ſyderibus.

SI Mars cum Sole particeps fuerit, id eſt, ſi qualitas calida & ſicca, cum calida & aliquantulum ſicca. Quia Mars colorem dabat rubrum tendentem ad nigrum, Sol verò croceum tendentem etiam ad nigrum, ex hac miſcella erit color nec croceus, nec ruber, ſed quodammodò non verè rubeo colore coloratus. Sol capillos non verè rubeos, Mars autem rubeos, ex miſcella capilli erunt declinantes ad glaucedinem potius, quam ad alium colorem. Mars dat raros pilos in barba, ſicut ſpado, Sol plenam barbam, ex hac miſcella natus erit ſemibarbatus. Mars dabat corpus idoneæ carnoſitatis, Sol pinguiuſculum cum breui ſtatura, cum pulchritudine: ex miſcella corpus ſemipingue, ſtatura decenti cum pulchritudine. Mores & magiſteria ex duobus calidiſſimis. Quia Sol omnia publicat, & omnia occulta, obſcura, ſua claritate reuelat, poteſt ſignificare vbicumque præſtiterit. Res publicas, mortes publicas, Magiſtratus, & honores publicos claros, & propatulos.

At Mars cum Venere coniunctus, ſcilicet calidum & ſiccum cum calido & humido, faciunt optimum temperamentum. A Marte prouenit faciei color ruffus, à Venere ſubruber, niger & pulcher, ex quarum miſcella, fit homo ſemiruber cum quadam albedinis decentia. Mars dat ſtaturam idoneè carnoſam. Venus longam & pulchram, ex miſcella prouenit compoſita ſtatura & pulchra. Mars dat ſpiſſos capillos, & mediocres, Venus dat ſpiſſos, & molliter flexos cum quadam pulchritudinis venuſtate, ex miſcella proueniunt capilli mediocriter criſpi, multi & decentes. Mars dat faciem rotundam, & maculam leuiter eam dehoneſtantem. Sed Venus faciem etiam rotundam, non tamen magnam, neque maxilla, ex hac miſcella facies ſemirotunda, cum maxillis mediocribus. Venus dat oculos garzos fulgentes fulgore venuſtatis, quorum nigredo tendit ad album, maior quam in

aliis reperiatur, tamen decens. Mars dat carnoſitatem idoneam. Venus craſſitiem, ex miſcella non benè carnoſus, vt dici poſſit ſemicraſſus. Ex Venere facies alacris, ex Marte horribilis, nullus enim planeta corrigere poteſt Martis opera, niſi Venus. Sic omne bonum ſignificabit in eius vita, & Mars ſuæ iræ multum deponit ardorem cum Veneris participatione.

Si Mars Mercurio hæſerit, ſcilicet, calidum & ſiccum vehemens cum remiſſo, Mercurius dat corpus gracile, & mediocris ſtaturæ. Mars idoneæ carnoſitatis, ex vtriuſque miſcella corpus erit ſemigracile. Mars dat rubeum colorem. Mercurius dat croceum, ex vtroque commixtio color erit ruber, quia croceus color intra rubros colores continetur. Mercurius dat raram, nigramque barbam. Mars raros pilos in barba, vt ſpado, vtriuſque mixtura dat raram, paruamque barbam. Mercurius dat labia ſubtilia, & naſum, Mars non deformat naſum, neque labia, ergò erunt labia, & naſus ſubtilis.

At ſi Mars cum Luna participabit, ſcilicet, calidum & ſiccum cum humido & frigido. Mars dabat colorem ruffum declinantem ad nigredinem, Luna album coniunctum cum roſeo, ex vtroque fit color pulcher albus cum quadam admixtione rubedinis. Luna dat oculos non ex toto nigros, Mars magnos, ex vtriuſque mixtura erunt oculi ſemimagni. Mars non deformat ſupercilia, Luna honeſtat, ex vtriuſque mixtura pulchra ſupercilia, Mars dat rotundam faciem, eandem dat Luna, ex vtroque igitur non remouetur faciei rotunditas. Luna dat ſtaturam pulchram, Mars non deformat eam, ex vtroque fit recens ſtatura.

CAPVT VII.

De forma & moribus, quos Aſtrologi Solem dare dicunt, cum inferiorum planetarum participatione.

SI cum Venere Sol particeps fuerit, facit hominem habentem ſtaturam mediocrem, atque pulchram, colorem commixtum

mixtum ex albedine cum rubedine ſemiclara, & decenti, capillos multos, atque conuenientes. Videbitur in anteriori parte velle participare quadam caluitie,non tamen erit valdè caluus, faciem quaſi rotundam & lætam, maxillas non magnas, pulchros oculos; carnoſitas talis, quod dici poterit quaſi pinguis.

Si verò Sol cum Mercurio participauerit, homo habebit colorem mellinum, participabitque color eius cum colore, qui ſignificabitur per planetam aſpicientem eum, vel qui fuerit corporaliter cum eo iunctus, pulchram habentem barbam, non tamen magnam, nec minus ſpiſſam, oculos ſemigroſſos & decentes. Hali: Si Sol conuenientiam habuerit cum Mercurio, fuerit que in bono ſtatu, facit ſpiritum propenſiorem ad iuſtitiam, at ſi exitali radiorum ictu percuſſus fuerit in diuerſo ſtatu, tunc erit firmior cum illa ſignificatione, & magis cupiet ſuam voluntatem complere, & communiter durus erit, & fortis ad dirigendum, & melius efficiendum. Hali: Si Sol participauerit cum Mercurio, & ipſe Orientalis, ſignificat hominem habentem colorem velut mellinum, barbam mediocrem, atque pulchram, licet raram, oculos decentes atque ſemigroſſos.

Si verò Sol cum Luna participauerit, natus habebit pulchrum colorem, atque decentem cum quadam albedine ſemiclara, & cum aliquid rubedinis admixtum, pulchros oculos, pulchra ſupercilia, & faciem rotundam. Hali: Faciet hominem habentem pulchrum colorem, pulchra ſupercilia, oculos ſemigroſſos, ad nigredinem quandam vergentem, ſtaturam conuenientem, faciem ſemirotundam.

CAPVT VIII.

Formas & mores, quos Aſtrologi ex Sole & planetis donant, non ex eis, ſed ex qualitatum participatione prouenire.

QVando Sol cum Venere particeps fuerit, ſcilicet, calidum & ſiccum cum calido & humido optimo temperamento. Quia Sol dat ſtaturam breuem & pulchram, Venus

longam, miſcella dabit decentem, & pulchram. Sol dabat colorem croceum, quaſi nigrum, clarum & pulchrum, Venus candidum trahentem ad rubedinem, vt inde decentior videretur; miſcella vtriuſque colorem dabit commixtum ex albedine cum rubedine ſemiclara, & decenti. Capillos dat Sol croceos & rubros, Venus pulchros & copioſos, miſcella ex vtroque dabit multos atque decentes. Venus dat rotundam faciem, Sol non deformem, miſcella dabit faciem quaſi rotundam & lætam. Venus dat maxillas non magnas. Sol non deformes, ergo erunt & decentes. Sol & Venus dant pulchros oculos, & decentos, ex miſcella non alterantur. Sol corpus dat breuis ſtaturæ & pingue, carnoſumque, Venus dat pulchrum, ex vtroque habetur corpus carnoſum, quod quaſi pingue dici poterit.

Si Sol cum Mercurio participabit, ſcilicet calidum & ſiccum cum minus calido & ſicco. Quia Sol & Mercurius dant mellinum colorem, ex miſcella quidem orietur, vel illius coloris, cum quo aliquis humor aſſociabitur, quod iſti dicunt, cum aliquis planeta eum aſpexerit, vel cum quo fuerit corporaliter commixtus. Sol dat barbam plenam. Mercurius raram & nigram, ex vtroque oritur barba non nimis magna, neque nimis ſpiſſa. Oculos dat Mercurius quandoque magnos, canos, & paruos, Sol pulchros, ex vtroque ſemigroſſi atque decentes.

Si Sol cum Luna copulabitur, ſcilicet calidum & ſiccum cum frigido & humido, aliquod bonum naſcetur, vnde, ſi Sol dat colorem clarum & pulchrum, velut croceum, & Luna album cum quodam roſeo, ex vtroque natus habebit colorem pulchrum, atque decentem cum quadam albedine ſemiclara, cum aliquali rubedinis admixtione. Sol dat oculos croceos & pulchros. Luna non ex toto magnos, ex vtroque pulchros. Luna dat ſupercilia beneuola, & faciem rotundam, & pulchra ſupercilia erunt.

CAPVT IX.

De formis & moribus, quos Aſtrologi dare dicunt Venerem cum inferiorum planetarum admixtione.

SI Venus particeps fuerit cum Mercurio, ſignificat hominem habentem colorem pulchrum, atque decentem, faciem longam, naſum ſimiliter longum, atque ſubtilem, frontem eleuatam, pulchros oculos, non ex toto nigros, digitos longos, ſtaturam pulchram, atque decentem. Abdila dixit; corpus gracile, ſtaturam mediocrem, pulchram barbam, ſed raram, neque tamen paruam, labia aliquando ſubtilia, & ſi Luna fuerit Orientalis, erunt omnia infra prædicta. Hali: Quando hic planeta conuenientiam habuerit cum Mercurio, & fuerit in bono ſtatu; gignit natum amatorem magiſteriorum, ſubtilium factorum, & ſcientiarum, ſapientem, intelligibilem, & verſificatorem, amatorem Muſices, & omnis pulchræ rei compoſitæ, bonorum morum, non vitioſum, hilarem, amatorem amicorum ſuorum, & bonæ legis, ſubtilis intellectus, hic enim bona ſequitur itinera, & bonos mores, amat addiſcere, & oſtendere ſubtilitatem, habet enim intellectum addiſcendi, proſequitur bonorum itinera, & iuſtorum, & aſſimilari vult illis, eſt loquelæ ac ratiocinationis bonæ, expedite loquetur, amatus, & in ſuis factis iuſtus, amat addiſcere legem ſuam & ſectam, notus magnæ laudis. Sed quando hic planeta fuerit in diuerſo ſtatu, gignit natum inconſtantis ſermonis, quia hic rem vnam dicit, aliam alibi, nemini fidentem, profundarum cogitationum, nulli conſtantiam ſeruat, etiam nec amico, clamoris, omnibus rebus ſe immiſcet, nec forte poterit eas perficere, & faciet facta diuerſa.

Si Venus particeps fuerit cum Luna, & ipſa Orientalis in mundo à Sole, vel bene diſpoſita, ſignificat hominem habentem pulchrum colorem, à quo albedo cum rubedine mixta

præualebit. Supercilia pulchra, & beneuola, oculos ex toto nigros, faciem rotundam, atque decentem, ſtaturam conuenientem & pulchram, ſi fuerit Occidentalis, erunt infra hæc. Hali: Oculos non vere nigros, competentes, non ex toto æquales.

Polixenæ Troianæ forma videtur cum Mercurio admixta, quippe à Venere coruſcum, & candidum colorem habet, oculos pulchros, hilares, capillos flauos & longos, corpus bene compoſitum, à Mercurio perſonæ altitudinem, & gracilitatem, collum longum, crura, & pedes, qui eandem cum manu rationem habent, ob id caſta, ſimplici animo, magnanima, & liberalis. Nepos:

Illiadum populo victore Polixena vultu
Præradiat, ſolique decus ſpeciale meretur
Lactea membrorum ſeries, ridentis ocelli
Blanditiæ, pede fulta breui, procera venuſtas,
Poplitis erecto vibrans veſtigia greſſu
Articulos non æquat ebur, non lilia collum,
Ardua non rutilum pauonis fimbria crinem
Ipſa humilis, ſimplex, facilis, nil turget herile,
Nil varium fingens, nunquam fruſtrata petentes.

CAPVT X.

Formas non ex participatione Veneris cum reliquis planetis, ſed ex qualitatum mixtione prouenire.

SEd quod iſti ex ſyderibus prouenire dicunt, nos ex qualitatum miſcella dicimus: nam Mercurius dat colorem mellinum, Venus colorem album, tendentem ad rubedinem, vt exinde decentior videretur, ob id ex hac miſcella naſcetur color nati pulcher, & decens. Venus dat pulchram perſonam, atque decentem, & in omnibus formoſitatem? Mercurius faciem longam, naſum ſubtilem, frontem eleuatam, pulchros oculos, non ex toto magnos, digitos longos. Ex miſcella idem eueniet. Et ſi Venus cum Luna, quia Lunæ opera pulchriora redduntur, & Venus albedo cum roſeo

commixta, ſupercilia pulchra, & bene diſpoſita, nec oculos ex toto nigros, faciem rotundam, & ſtaturam decentem & pulchram.

CAPVT XI.

Quid Aſtrologi dicant de Mercurij forma cum Lunæ participatione.

SI Mercurius particeps cum Luna fuerit, facit hominem habentem colorem ex albedine atque rubedine mixtum, valde pulchrum, ſupercilia decentia, oculos non vere nigros, ſtaturam mediocrem, atque pulchram, oculos rotundos competentes, licet non ex toto æquales. Hali: Si Mercurius cum Luna coniunctus fuerit in finibus ſuæ latitudinis, auxiliatur, faciendo ſpiritus permutabiles, ac multarum artium, & inconſtantem in omnibus rebus. Si in aliquo modorum, faciet ſpiritus ſubtiles, & acutos, leuium motuum & bonorum, intellectum in rebus. Si Luna fœlix fuerit, faciet natum magis notum ac nominatum, in negotiis ſuis ſollicitum. Si infœlix, faciet natum vilem, ac parui nominis, tardum & pigrum in ſuis negotiis. Mercurius commercium habens cum Luna, & ipſe bene diſpoſitus, facit hominem habentem colorem compoſitum ex albedine, atque rubedine conuenienti, pulchra ſupercilia, oculos ſeminigros, faciem rotundam cum decenti conuenientia, ſtaturam decentem, atque pulchritudine nobilitatam.

CAPVT XII.

Quod iſti dixerunt de forma Mercurij & Lunæ ex qualitatibus prouenire.

QVæ dixerunt de Mercurij cum Luna participatione de natis forma, nil aliud eſt, niſi quod pulchriora omnia veniunt, quia Veneris eſt addere pulchritudinem, quare euenit ex optima qualitate caliditate & humiditate.

LIBER QVARTVS.

PROOEMIVM.

DICTVM eſt de formis, quas dant planetæ ſinguli per ſe, & cum aliis copulati, quibus præſunt, reliquum eſt de illis formis agatur, quas dant ſigna: nam ſicut planetæ, ſic & ſigna ſuas dant formas. Sed non quilibet planeta, vel ſignum ſuas præbet formas completas, ſed ambo ſimul, quia neque planeta ſine ſigno, neque ſignum ſine planeta, nato figuram præbere poſſunt, ſicut nec pater ſine matre, vel mater ſine patre. Nemo enim naſci poteſt, quin aliquod ſignum aſcendat, & quin aliquis planeta ei dominetur. Vnde & planetæ derogant ſignis, & ſigna planetis, & vnuſquiſque alterutrum iuuat.

CAPVT I.

Aſtrologi cæleſtes imagines magna, parua, pulchra, & deformia hominum corpora producere dicunt.

HVmanæ figuræ conſtellationes tam intra ſigniferũ, quam extra, Ptolomæus ait, conformia & temperata corpora producunt, ſed quæ ſunt alterius figuræ, deformant, & iuxta ſuam vniuſcuiuſque formam hominis corporaturam, & quodammodo iis ſimilia euadunt membra; vel magnitudine & paruitate, vel colore, & imbecillitate, & conformitate. Magnitudine, vt verbi gratia, Leo, Virgo, & Sagittarius; paruitate, vt Piſces, Cãcer, & Capricornus. Rurſus vt Arietis, Capricorni, & Leonis priora quidem, & ſuperiora ad valentiorem corporis conſtitutionem faciunt, inferiora, & poſteriora ad infirmiorẽ: ita contra Sagittarij, Scorpionis, & Geminorum anteriora quidem ad imbecilliorem temperaturam iuuant, poſteriora vero ad robuſtiorem. Similiter Virgo, Libra, & Sagittarius conformitatem adducũt, & moderationem, Scorpio vero, Piſces, & Capricornus minus

ſibi conſtantem temperaturam, & incommenſuratam, & in aliis ſimiliter, quæ quidem omnia contemplantes, & commiſcentes propriam & exactam temperaturæ rationem aſſequemur. Ab eo Hali omnia transſcribit, ſed quia aliquam afferre poſſunt declarationem & indicium, eius verba adducemus. Loca cœli, in quibus ſunt formæ ſimiles formis hominum, & formis, quæ ſunt in ſignis, vel extra ſigna, faciunt corpora cõpoſita, & bene proportionata, ſed aliæ formæ, quæ ſunt aliarum conditionum, diuerſificant corpora, & inæqualia faciunt ea, ac faciunt aſſimilari membra membris ſuæ formæ, & forte aliquantulum conuertunt ad ſuam magnitudinem, vel fortitudinem, & debilitatem, vel ad pulchram proportionem, vel turpem, vel ſenſum aliquem inferunt, vel ſtultitiam. Et formæ, quæ afferũt magnitudinem, ſunt Leo, Virgo, Sagittarius, & quæ tendunt ad diminutionem, ſunt Piſces, Cancer, & Capricornus. Similiter principium Arietis, Leonis, & Tauri, facit corpora tendere ad groſſitudinem, & fines horum ſignorum faciunt corpora declinare ad macredinem, & debilitatem. Principia Sagittarij, Geminorum, & Scorpionis, faciũt corpora vergere ad macredinem, & debilitatem, & fines eorum faciunt procedere ad groſſitiem & fortitudinem. Similiter Virgo, Libra, & Sagittarius trahunt corpora ad çqualitatẽ, & bonam proportionẽ. Taurus, Scorpio, & Piſces, faciunt corpora declinare ad denſitatẽ, & diuersã proportionẽ.

CAPVT II.

Qualiter ex ſola cœli inſpectione, ex ſignorum, & ſtellarum phyſiognomonia poterant Aſtrologi hominum formam coniectare.

SEd quæ longa experientia & obſeruatione didicerunt Aſtrologi, poterãt illico ex Zodiaci ſignorum conſpectione conſequi, nam ſignorum partes, quæ maiori ſtellarum ſequentia, & multitudine ſunt conſtitutæ, atq; primæ magnitudinis, ea corpora hominum maiora, præſtantioraque producere didiciſſent, vbi vero carentia vel raritas, exinde imbecilliora & infirmiora corpora naſci cognouiſſent, vt quiſque

firmamenti imagines contemplando, quæ ab Higinio & aliis deſcripta ſunt, ſui voti compos efficiebatur. Verbi gratia; Leo tres habet in capite ſtellas, in ceruicibus duas, vnam ſecundæ magnitudinis: interſcapilio tres: pectore vnam primæ magnitudinis, in pedibus duas, in extrema cauda vnam primæ magnitudinis, in ventre claram vnam, in poſteriori genu, vnam ſecundæ notæ, in poſtremo pedis vnam tertiæ notæ. Virgo in capite, humeris, alis, ſpica, primæ magnitudinis octo habet, in pedibus ſingulas primæ notæ. Sagittarij aſteriſmus in anteriori parte quatuor & decem, tertiæ magnitudinis, in cauda vnam, in poſterioribus pedibus vnam, & genu alteram ſecundæ magnitudinis. Sed Leo vigintiſeptem habet ſydera. Virgo viginti ſex. Sagittarius triginta & vnum, & multitudo in his ſtellarum magna, & fulgentium, ideo magna corpora producere dixerunt. Contra vero Piſces, Cancer, & Capricornus. Sed Piſces vigintiquatuor, ſed quartæ & ſextæ notæ, nouem quartæ & quintæ. Capricornus viginti octo, ſed quartæ, quintæ, & ſextæ. Præterea quæ ſuperiora maiora producunt, in ſuperioribus earum partibus maior ſtellarum multitudo, maioris que magnitudinis. Aries, Capricornus, Leo. Sed Aries habet in capite ſtellam vnam, in cornibus tres, in ceruice totidem, in pectore vnam, interſcapilio quatuor, in lumbis vnam, at in cauda vnam, & poſteriori pede vnam. Capricornus eodem modo. Leo ſuperius viginti continet ſtellas, inferius vix ſeptem. Contra vero Sagittarij, Scorpionis, & Geminorum aſteriſmi in inferioribus locis numeroſiores ſtellæ, & magnæ, in ſuperioribus vero egenæ. In Sagittarij talo, in genu eiuſdem pedis, duæ adſunt ſecundæ notæ, in dextro talo, in crure ſiniſtro, pede dextro, & quinque in cauda, omnes tertiæ magnitudinis, reliquæ quartæ & quintæ in ſuperioribus partibus. Scorpio in medio corporis tres habet, quarum vna Autares dicta, ſecundæ notæ, duæ in extremo pede, ſeptem in ſpondylis tertiæ magnitudinis, omnes reliquæ quartæ, & quintæ. Idem de Geminis. Similiter Virgo, Libra, & Sagittarius optimam diſpoſitionem, & temperiem adducunt; quippe earum

ſtellæ ſunt optimè coloratæ, natura ſcilicet Iouis & Veneris, contra reliqua, Scorpio, Piſces, & Capricornus, ex colore ſcilicet Saturni, & Martis, & nebuloſa ſunt. Quæ habet Virgo in capite ſydera & iuxta alam naturæ Mercurij, aliquid Martis, in cingulo Mercuriales & Venereæ, quæ in ſpica Venerea, & nonnihil Martis. In extremis pedibus Venereæ, cum pauca Martis participatione. Libra in iugo ſtellas habet Iouis, & Mercurij ſecundæ magnitudinis. Sagittarius in cuſpide Lunaris, & Martiæ habet, in manu Iouis, & Martis, in dorſo Iouis & Mercurij, in pedibus Iouis, & Saturni, in cauda quatuor Veneris, & nonnihil Saturni, omnes ferè ſecundæ magnitudinis. Scorpionis omnes ferè Martiæ ſunt, in fronte Martis & Saturni, in corpore rutila vna Martis natura, & aliquid Iouis, in nexibus dorſi Saturniæ nonnihil Venereæ, in ipſa cauda omnes Martiæ, in nebuloſo gyro Martiæ. Capricornus quas habet omnes, ſunt Martis & Saturni, & Mercurij. Idem de Piſcibus, nam Martiæ, Saturniæ, & Mercurij parum, vel nihil de Ioue, & Venere participantes.

CAPVT III.

De forma & moribus, quod dat Aries, & eorum phyſicæ rationes.

HAli Arietis formam ita deſcribit; Aries eſt multorum capillorum, tendẽtium ad albedinem, incurui aſpectus, paruarum aurium, & longi colli. Natus erit mutabilis, habebit mutabilem hæreditatem, qui parta diſſipabit, & dilapſa recuperabit. Maternus: Si horoſcopus in Ariete fuerit, hominem facit in iuuenta floridum, dat hæreditatem mutabilem, quæ parta dilabentur, mox diſperſa recuperabuntur, beneficia præſtabit ingratis, vt nunquam par rependatur, eritque mutabilis, obnoxius capitis doloribus, quippe Aries capiti dominatur. Leupoldus; Qui naſcitur in Ariete, reſpice in quota portione naſcetur, nam in principio erit calidus, iracundus, & præ ira caliginoſos oculos habebit, ſimiliter & fœmina. Ob id finxerunt antiquiores in quarto Arietis gradu hominem ad eſſe criſpi capillitij, qui raro ditabi-

tur, nam quæ pater acquiſierat ſenex, ipſe diſſipabit, volens nimis dominari. In decimoſeptimo, vir ſerico indutus, delicatulus. Sed phyſicæ rationes hæ ſunt. Quia Aries ſignorum & veris principium eſt, ideo hominem dixerunt florere in prima iuuēta, & multi capillitij naſci, quia in Arietis ſtellatæ formæ cornibus multæ ſunt ſtellæ: ſed capillus ex affluenti prouenit caliditate, & ex eadem criſpitudo, vt in Æthiopibus apparet. Ob intenſam etiam caliditatem mutabilis erit conſilij, vt diximus etiam de Æthiopibus. Et quia Aries ſignum mobile, quia mouetur tunc annus ex veteri in nouum, & maxima fit temporum mutatio, ob id etiam mutabilis conſilij. Propenſus capitis doloribus plus, quam aliis ægritudinibus eſt, quia dicunt Medici calidum caput eiuſmodi morbo moleſtari, longitudo colli, aſpectus curuitas, aurium paruitas, ſtoliditatem indicare diximus in Phyſiogn. ob id non mirum, ſi eius ſubſtantia dilapidata diſpergetur, & rurſus diſperſa colligetur, & ſi ſua beneficia ingratis præſtabit.

CAPVT IV.

De Tauri formæ conſtitutione, moribus, & Phyſicis rationibus.

HAli dicit: Natus ſub Tauro, erit altæ & amplæ frontis, longæ naris cum amplis foraminibus, magnorum oculorum, capillorum erectorum, & nigrorum, conuertibilis in ſuis factis, groſſi colli, nigrorum ſuperciliorum, ac debilis corporis. Hali: Facit hominem habentem faciem amplam, quandoque curuam, & ſi non habuerit faciem amplam, habebit naſum grandem, & ſi non talem naſum habuerit, tractu temporis poſſidebit per accidens; nares longas, oculos nigros, & grandes, capillos hirſutos, ſeu erectos, collum groſſum & pingue, fere pluſquam deceat, qui terram eundo proſpiciat, honeſte incedentem, non ſtabilem, quaſi vagum. Maternus de eius moribus hæc habet: In ſua iuuenta continuis laboribus fatigabitur & quicquid in prima ætate fuerit conſecutus, ſemper amittet, ſed poſtea, quicquid amiſerit, cum lætitia cumulabit, & augebit, & habebit fœlicitatis bonæ ornatum.

Alibi; pars quarta Tauri homines facit iracundos, & leui quacunque cauſa minaces. Nona pars turpes facit. Leupoldus: In fine Tauri, qui naſcitur, erit vilis, & pauper. Sed antiquiores dixerunt in ſeptima Tauri parte aſcendere formoſam mulierem, & hominem ſuperbum. In vigeſima tertia hominem retrò in terram cadentem, quaſi in omnibus infortunatum, in vigeſima quarta hominem fortem in factis ſuis, in ſubſequenti debilem. Sed id non ex ſtellis, ſed naturalibus cauſis: nam iſti ex bouinæ formæ aſpectu hominem deſcribunt. Sunt enim Tauri amplæ frontis, & latæ, longæ naris, cum amplis foraminibus, nigrorum oculorum, capillorum nigrorum, erectorumque, tarde incedunt, & incedendo terram aſpiciunt (tardè enim bos figit pedem,) vnde ob id Taurinis moribus, laborioſi, vt boues. Erunt in opibus acquirendis anxij, & ad eas perdendas procliues, ob id quicquid amiſerint, cum lætitia cumulabunt: qui enim ſemper laborant, ſemper acquirunt, & qui bonæ fidei vt boues, ſemper bona parta deperdunt, & iterum defatigando cum laboribus & lætitia iterum cumulabunt.

CAPVT V.

De Geminorum forma & moribus, & deieorũ euentu rationes phyſicæ.

HAli Geminorum formam ita deſcribit: Gemini ſunt æqualis corporis, ampli pectoris, pulchræ formæ, fideles ſunt, quia fidem habent, & forte producunt ſcribam, & qui Arithmeticis delectetur. Bonatus: Hominem facit mediocris ſtaturæ, conuenientis perſonæ, & ampli pectoris. Maternus: Si in Geminis horoſcopus fuerit inuentus, in primis vitæ conſtitutus initiis laborabit, & à parentibus illi ſolatium ſemper affertur: erit ſane cœleſtibus facultatibus ſemper imbutus, & maiorum virorum fidelibus amicitiis aſtrictus, & qui patrimonium dat. Et alibi: Quarta pars Geminorum maxima corporis pulchritudine facit ſpecioſos, & quos amata pulchritudo Regibus commendet. Leupoldus: Qui naſcitur per totum Geminorum ſignum, erit bonus,

ſed ſterilis, iratus, & coloris ſanguinei. Ex cœleſti phyſiognomonia, quia Geminorum ſignum multas habet ſtellas ſecundæ & tertiæ magnitudinis, & lucidas, ideo dixerunt æqualis corporis & pulchræ formæ. Quia in humeris quatuor ſunt ſtellæ quartæ magnitudinis, ideo ampli pectoris eſſe formatum. Dixeruntque futurum ſcribam, aut qui Arithmeticis delectetur, & cœleſtibus facultatibus ob Mercurium; quia quatuor habet ſtellas in pedibus, & in capitibus alteram Mercurialis naturæ, & in fœmoribus alteram Saturninam, quæ ad ſcientiam conferunt. Sed quia ſtellæ natura Mercurij, & Veneris, quæ calidæ & frigidæ & ſiccæ naturæ ſunt, ad prudentiam conferunt, & ad fideles amicos: ob id non abſque ratione, qui eiuſmodi temperaturam ſortietur, produnt fidelem, & ſcribam eſſe futurum. Præterea dixit ampli pectoris, qui omnes Leonis ſimilitudine liberales & magnanimi ſunt, vnde non immerito in prima iuuenta facultates, & patrimonium diſſipabunt, ſed ob ſuæ virtutis merita auxiliabuntur eis parentes.

CAPVT VI.

De Cancri ſimulachro, & moribus, & de eiſdem rationibus phyſicis.

HAli. Cancer eſt demiſſus & humilis, groſſorum membrorum, ſuperiora membra groſſiora habet inferioribus, magni corporis, dentaturæ obliquæ, & diuerſæ, capillorum criſporum, tendit ad prauum, paruorum oculorum, & humerorum amplorum, facit ſuaues, doctos, ſuas ſubſtantias ex publicis habebunt, & publicis negotiis occupati. Sed Bonatus dicit hominis producere corpus incompoſitum, cutim totius corporis groſſam, redditque ſuperius ſubtile, & inferius groſſum, habentem dentes tortos, & oculos paruos. Leupoldus: Cancer totus bonus, guttur eius ex abundantia humoris nodatur. Maternus: Si horoſcopus in Cancro fuerit inuentus, facit acutos ſemper ingenio, ſed qui cuncta cum tarditatis moderatione perficiant, facit etiam hoc ſignum homines ſuaues, doctos, & qui grauiter iraſci conſueuerint,

& qui malos omnes ſecretis indignationibus proſequantur, fortes, moderatos, ſed quorum indignatio facillime indignetur, & mitigetur. Habebunt ſanæ vitæ ſubſtantiam ex publicis, vel ex regiis & publicis locis, quibus vitæ illis ſubſtantia conſeruetur, & erunt ſemper in publicis neceſſitatibus occupati, ſed illi varia neceſſitate compulſi plurimi blandientur. Bonatus dicit producere hominis corpus incompoſitum, cutim totius corporis groſſam. Sed iſti Arabes ex marini Cancri phyſiognomonia ſub eo nati corpus compoſuerunt, ob id dixerunt demiſſum, humilem, qui ſemper terram ſpectet; vt cum capite careat, ſurſum aſpicere nequit, groſſorum membrorum, & ſuperiora groſſiora membra, magni corporis, humerorum amplorum, nam Cancer totus eſt corpus & humeri, cutim groſſam & duram, quod cruſta integatur, & oculos paruos, vt Cancri. Sed ſi ſuperius inſpexiſſent, vidiſſent profecto, quas oculos Cancri dixêre ſtellas, paruas, & nebuloſas eſſe. Sed Bonatus & Hali, ſibi contrarij ſunt, ille namque ſuperiora maiora inferioribus, hic autem inferiora maiora ſuperioribus. Sed rectius Hali, nam Cancer eſt eorum ſignorum, quod paruam dat corporis formam, ſed cum corpus & humeros magnos largiatur in cœleſti phyſiognomonia, plures ſunt in corpore ſtellæ, quam in chelis. Sed quamplurimæ ſunt ſtellæ natura Mercurij, vt quæ in oculis & in brachiis, ſunt quoque Saturniæ, & Solares, id eſt, eius temperamentum frigidum & ſiccum, calidum & ſiccum, ideo acutos ingenio producit, ex frigiditate, qui cuncta cum tarditatis moderatione perficiant; facit enim hoc temperamentum ſuaues, eloquentes & doctos, & ex vtriuſque ſiccitate, qui grauiter iraſci conſueuerint, & ex Mercurio, ſcilicet, ex ingenio & prudentia, publicis & regiis negotiis implicitus, & in illis ſemper occupatus.

CAPVT VII.

De Leonis forma & moribus, quos dat natis, & rationibus ex natura productis.

EX Hali. Leo eſt flauus, zarchus, bonæ formæ, boni & clari nominis, membra ſuperiora habet inferioribus maiora, ampli pectoris, curſor, magnæ & acerbæ iræ, acuti aſpectus, ſubtilium crurum, maligni vultus, & malæ conceptionis. Quia fixum ſignum, ob id ſtabilem & firmum natum facit in ſuis rebus, ſpiritum rectum, veracem, iuſtum, intelligentem, patientem, ſuppreſſorem inimicitiarum. Maternus: Si in Leone horoſcopus fuerit inuentus, multis periculis, & laboribus implicabitur, ſed per omne vitæ tempus erit omnibus notus, & erit ſemper ingenuus habendi liberam poteſtatem, & qui non in omnibus malitiæ vires exercere, viuendi & imperandi vota concipiet, & propriis laboribus acquirens ſubſtantiæ facultatem. Leupoldus: Leo totus bonus, fortis, ſapiens, iracundus, dedecus ſibi facientibus, fœmina virilis. Bonatus: Leo hominem induſtrium facit, notum valdè, & intelligentem, ſuperiora maiora, inferna vero graciliora, nec inde efficietur indecens, crura ſubtilia. Diximus ex Ptolomæo Leonem facere ſuperiora maiora, & inferiora graciliora, ob id dixit. Hali, ſuperiora maiora, ampli pectoris, & ſubtilium crurum. Leonis imaginem efficiunt quam plurimæ ſtellæ, & primæ magnitudinis, naturæ vt plurimum Martis, vt duæ illæ in capite, & in corde, Martis caliditate pollentes, Veneris & aliæ, & Iouiæ, quæ nato caliditatem, & humiditatem præſtant, ob id magnæ & acerbæ iræ, vt leo, magnanimum animal & notum, & ideo, vt diximus in Phyſiogn. notus ſua fortitudine, libertatis cupidus, & qui aliis ſubiugari nequeat, imo imperandi, & bellandi luxuriâ laborabit. Diuitias acquiret, vt qui eas facilè largiatur, facilè aliis auxiliabitur, ob regalem ſuum animum, ob id variis periculis implicabitur ex ſe, & laboribus.

CAPVT VIII.

De Virginis corporatura, & moribus, & rationibus phyſicis contra Aſtrologos.

EX Hali. Virgo, vt honeſtas dicet virgines, eſt pulchri corporis, bonorum morum, longa aliquantulum, benè inſtituta, non eſt pinguis, fidelis eſt & veridica. Eſſe poteſt doctrix ſcribendi, & bonę inſtitutionis, & quod his aſſimilatur. Bonatus: Virgo reddit hominem habentem pulchram perſonam, pulchros oculos, faciem decentem, & bonam voluntatem. Leupoldus: Virgo in omnibus bona, vir caſtus, amabilis, fœmina caſta, bona, humilis, diues, bonis moribus præ omnibus prædita. Maternus: Si in Virgine horoſcopus fuerit inuentus, erit multis laboribus, & multis ſollicitudinibus implicatus. Erit ſane lætus, humanus, & apud quem pura amicitiæ neceſſitudo permaneat, & ad quem damni alicujus ſollicitudo pertineat, multa ſciens, & omnium diſciplinarum ſecreta perquirens, omnia in clauſtra pectoris retinens, ſe præconio ſimplicitatis ornatos, & cui adhuc docti ſermonis gratia, aut negotiationis officio, aut ex ſucceſſione, aut ex ſacris, aut ex virtute aliqua magna fœlicitas, & magna confertur ſubſtantia facultatis. Dicunt alij in nono gradu mulierem aſcendere cum facie rubra, erit vir iracundus. In duodecima facie nigra, rubis veſtibus indutus. In Virginis figura quamplurimæ ſunt ſtellæ Venereæ, eædem Mercuriales, Venereæ, videlicet quæ ſunt in cingulo, quæ in ſpica, & pedibus, in oris veſtimenti Mercuriales, quæ in ala, in cingulo, in Vindemiatore, quæ Saturni quoque eſt, & ex ſuis qualitatibus, quas ſæpius recitauimus, pulchri nimirum natus corporis, pulchri oris, & oculorum. Ex Mercurio multiſcius, nihil non inexploratum relinquens, omnia inueſtigans, omnia tentans, maximè præſtabit in eloquentia, & legationis officio & gubernationes fungetur, & in negotiatione, vt exinde magnæ fœlicitatis facultates comparentur.

CAPVT IX.

De Libræ corporis conſtitutione & moribus.

CHelarum aſteriſmus eſt, vt inquit Hali, diſſenſionum mediator, eſt bonæ ac pulchræ formæ, mediocris, in carne & corpore, ac forma, alba in facie, & nigra in corpore, & eſt eorum, qui volunt eſſe verſificatores, cantores, & benè loquentes: dicta ſua benè componit, & eſt amatrix mulierum, & delectationum. Bonatus: Libra facit hominem habentem mediocrem faciem, mediocriter corpus carnoſum. Leupoldus: Libræ caput malum in omnibus. Sed Libra in fine bona. Maternus: Si horoſcopus in Libra fuerit inuentus, habebit ægritudinem, & multis periculorum laqueis implicabitur, & aſſidue illum aduerſariorum turba pulſabit, ac de veris, & definitis rebus habebit contentioſa certamina, cuius vita inæqualitatis ſemper varietate mutetur. Sed in omnibus inuictus erit, & talis, vt nulla re videatur eſſe poſterior, glorioſus. Sed locus filiorum erit mutabilis: nam nunquam ei integer filiorum numerus perſeuerat. Erit talis, qui in omnibus rectum velit habere iudicium.

Quia Libra ex iis eſt, quæ conformitatem, & moderationem corporibus afferunt, ob id corpus mediocriter carnoſum. Et quia in Auſtrali, & Septentrionali ore Lancis duæ ſunt fulgentiſſimæ ſtellæ primæ magnitudinis, & duæ aliæ inferius obſcuræ & nebuloſæ, ob id faciem albam, & nebuloſum largiri corpus. Erit inæqualis vitæ, & numerus filiorum variabitur, qui ſub Libræ mobili ſigno natus eſt. Et quia Libræ Venus eſt domina, & ſtellæ illius ſunt Mercuriales, & Saturninæ, ob id mulieres amabit & carminum Poëta erit. Nos dicimus quia albi colores ſanguinei ſunt, & multi ſeminis, & ex Saturni & Mercurij complexione, integræ fidei, & ſinceri judicij: nam dixit Hali: Sunt benè eloquentes, & illius ſtellæ Mercuriales ſunt, & complexio calida, & humida Veneris, cum ſicca Mercurij, & frigida & ſicca Saturni, nulla res prorſus infœlix, quam in liberis procreandis: horum cum

aliquos

aliquos procreauerit,numerus ſtatim deficiet. Mutabilis conditio Mercurij, & ſuæ complexionis multis ægritudinibus, periculorum laqueis, hoſtibus & litibus affligetur, attamen de his ſemper poſt pericula maximo præfulgebit triumpho.

CAPVT. X.

Scorpio quas dat formas & mores.

DE Scorpione hæc habet Hali: Scorpius eſt zarchus, depreſſus & humilis, multorum capillorum,paruorũ oculorum, paruæ faciei, longorum crurum, magnorum pedum, curſor & agilis,deceptor alterius,non contentus de re aliqua. Bonatus: Facit hominem habentem faciem rubicundam, & paruam, multos capillos, & oculos paruos, longa crura,pedes magnos, cito mutabilem, litigatorem. Leupoldus: Scorpio, bonum caput,in medio malus & faſtidioſus. Maternus: Tertia pars Scorpionis homines facit vanos, gibboſos,deformes, atque ridiculos. Si horoſcopus in Scorpione fuerit inuentus, in prima ætate facit acutos, iracundos, agiles,ſed hi per multa infortuniorum genera ducentur. Verum poſtea fœlici licentia ſubleuantur, & erunt magnis lætitiis dediti. Si Iuppiter aliqua radiatione, reſpexerit, erunt glorioſi, & in alio loco, vel alia ciuitate ſuo ſtudio transferentur, & erunt ſemper erecto ſpiritu ſubleuati, acuti, proferentes ornamenta ſermonis,erunt tales, quibus ſemper varietas placeat propter amicos, aut negotia, aut pericula ſemper occurrunt, & poſt multa ex amiſſione filiorum infortunia, rurſus fœlici ſobole gaudebunt. Hali:In decimo Scorpionis gradu inuenias collo, ore, oculis,& toto capitis geſtu tortuoſa, idque contradicentem aduerſarium ſignificare,ceruicis, fore indomitæ, opinioniſque obſtinatæ futurum eſſe præſagiunt. Figuram, quam innuit Maternus,Homerico Tharſiti congruam iudicamus,deſcribit enim fuiſſe turpiſſimum, ſtrabonem, claudum altero pede, & ipſius humeros curuos, & in pectus contractos, acuto capite, rara in barba lanugine. Erat enim loquax, argutus, contentioſus, ignauus & ridiculus. Zarchus color, eſt

flauus ad rubedinem tendens, & eſt carbonis Martis color. Trium quæ in fronte ſunt, ſunt ſplendidæ, & media trium, quæ in corpore, vt carbones ſplendent, & variæ ſunt, & ſi quid ex ipſarum Phyſiognomonia diuinare licet, Mercuriales viros efficit rixoſos, lites cum omnibus pro nihilo capientes, mutabiles, iracundos, agiles, acutæ iræ, qui per multa infortuniorum genera ducentur. Sed ſi Iuppiter aliqua radiatione reſpexerit, id eſt, ſi eorum intenſa caliditas, aliqua humiditate mitigetur, erunt optimæ temperaturæ, erunt glorioſi, & fœliciter ſubleuabūtur. Erūt erecti ſpiritu, acuti, & fœlices, cordati, ingenioſi, ſagaces, rerumque omnium non inſcij, ingeniumque ad diſciplinas omnes idoneum poſſidebunt. Longa crura & brachia, audaciam ſignificabunt, & roboris ſignum. Sed longa crura, magnum ventrem, & magnos pedes dat Scorpio, vt diximus ſupra ex Ptolomæo; qui inferiora groſſiora, ſuperiora minora dabat. Ex hoc fingebant antiqui imaginem in Scorpione facie multum tortuoſa, innuentes hominem mutabilis opinionis.

CAPVT XI.

De Sagittarij forma, moribus, & eorum phyſicis rationibus.

INquit Hali: Sagittarius eſt flaui coloris, longorum crurum, & groſſorum, faciei ac barbæ longæ, acutæ mentis, ſubtilium capillorum, magni ventris, apparet à tergo pulchrior, quam anterius. Leupoldus: Sagittarius habet caput bonum, fœmina morietur partu, vel ſanguine, vel in aqua. Similiter in fine. Bonatus: Delectatur equitare. Maternus: Horoſcopus in Sagittario multos aduerſarios faciet, & collectum patrimonium, vnde non ſperauerat, confertur: peregrinis frequenter rigoribus detinebitur. Grandem fluuium, aut grandem pelagum nauigabit, erit ſemper in publicis conuerſationibus poſitus: in aquoſis, aut ex aquoſis locis vitam pariter habebit & fructum, plurimas artes & diſciplinas conſequetur, erit cordatus, ingenioſus, & omnium rerum

ſcius. Quod ſit longorum crurum & groſſorum, magni ventris & poſteriora pulchriora anterioribus, i. e. inferiora formoſiora ſuperioribus, vt ſuperius iam diximus; & ſtellæ, quæ in eiuſmodi imagine quamplurimæ Martiæ naturæ, & rubicundæ, & flaui coloris, ex Ariſtotele, Galeno, & Auicenna temperiem arguit inter aduſtam & frigidam, vt in Phyſiognomonicis & hos fortes, & animoſos, ac leonibus comparandos eſſe: ob id non immerito aduerſarios multos habebit, & quia audax, in publicis conuerſationibus ſemper poſitus, ob temperiem bonum conſequetur ingenium: vnde multas artes, & diſciplinas conſequetur: ingenioſus, cordatus, & multiſcius. Et quia Martius eſt, in varias regiones peregrinabitur, & multum equitabit: quia qui calidi, loco ſtare neſciunt, ſed impatientes. Sed qui longorum crurum & magnorum ſunt, & magni ventris, ſubtilium capillorum, Lunares ſunt: nam ſtellæ quæ in acie jaculi ſunt Lunares, ſcilicet humidi & frigidi temperamenti, & participabit ſua complexio etiam de frigiditate & humiditate, ob id itinera eorum per aquas erunt, & in aquoſis morabitur, & ex iis ſuos fructus conquiret.

CAPVT XII.

De Capricorni corporatura & moribus.

HOminem, ſcribit Hali, Capricornus facit ſubtilium crurum, ſicci corporis, & quod apparet in eius facie capræ ſimilitudinis aliquantulum: pars vultus & faciei eſt ſubtilis & acuta, & locus barbæ eſt valde acutus, ac capillorum multorum. Maternus: Si Capricorni pars quintadecima in horoſcopo fuerit inuenta, homines facit nanos, gibboſos & deformes. Sextadecima pars homines facit gibboſos, & qui ſex digitos in manibus habebunt. De moribus vero. Si horoſcopus in Capricorno fuerit, pro amicis puro exercebit amicitiam ſemper affectu. Erit ſubdolus & lætus, & cum nihil deſit ad vitæ ſubſidium, peregrinabitur, & quibus vitæ alimenta præſtiterit, ipſi ei exiſtunt ſemper ingrati, erit amabilis;

parui animi, & longis & prolixis ſemper precibus moleſtus. Erit talis, cui abundet ſubſtantia facultatis, vitæ alienæ, aut abſconſarum religionum ſecreta perdiſcens. Leupoldus: Capricornus totus bonus. Aſtrologi inquiunt in vigeſimo ſeptimo gradu eius aſcendit vir canino capite, quod ſcilicet litigioſus fuerit. Addit Hali: Peregrinabitur facile, quia inſtabilis, quia ſub ſigno mobili natus. Facit Capricornus ſubtilia crura, vt diximus, ex ſtellarum carentia in inferiori ſui parte. Dixitque facere faciem capræ; eſt enim ex iis ſignis quæ deturpant natum, & deformem reddunt. Sed eadem hircina facies, ſubtilia crura, & tibiæ, mentum acutum, & barba ſubtus hirſuta, hircinum oſtendit hominem. Sunt ſtellæ in eius imagine, vt plurimum, Martiæ, & Venereæ, Saturniæ, & Mercuriales; id eſt, quod facit hominem calidæ & humidæ temperaturæ cum aliqua ſiccitate, & frigiditate. Ob id ſubdolus, lætus amicus, facile peregrinabitur, habebit ingratos quibus alimenta præſtiterit, puſillanimus ex frigiditate.

CAPVT XIII.

De Aquarij corporatura, moribus, & naturalibus cauſis.

EX Hali: Aquarius dat alterum crus altero maius, apparentis ſanguinis in corpore & colore. Eſt portarius, magni ſe exiſtimans, bonæ famæ, liber, magni ſumptus, vaſtator ſui patrimonij. Bonatus: Facit hominem album, pulchram habens faciem, & coloratam, crus alterum altero maius. Leupoldus: Aquarius in medio bonus, in fine vir vilis, fœmina meretrix. Maternus: Horoſcopus in Aquario, quodcunque conſecutus fuerit, qualicunque rurſus laceratione dilapidabit, & quicquid habuerit, vel quæſierit, rurſus amittit, ſed quod amiſſum fuerit, facili ratione plerumque colligitur, multos ſuſcipiet fouens, & multis vitæ alimenta præſtabit, & erunt circa ipſum ingrati, quibuſcunque ab ipſo aliquid fuerit forte collocatum, & magnis viris erit bonis actibus notus. Quem album dicit Hali, & Bonatus coloratum pul-

chrum, nos in Phyſiognomonicis diximus candirubrum, qui color facit hoſpitales, munificos, etiam erga maleficos, vt quæcunque conſecutus fuerit, laceratione dilapidabit, & rurſus quicquid amiſſum fuerit, facili ratione cumulabit. Delectabitur nobilioribus artibus & ſcientiis, ob nobiliſſimam temperiem, & ob nobiliſſimos eius mores erit Principibus charus & notus. Et quia præſtantium ſcientiarum apicem tetigiſſe videbitur, inuidia proſequetur.

CAPVT XIV.

De Piſcium imagine & moribus.

PIſcis, vt Hali ſcribit, eſt ampli pectoris, parui capitis, pulchræ barbæ, magnæ faciei. Deiectus dormitor, albi coloris, rotundorum oculorum, & in forma ſua habet maculam. Bonatus: Facit hominem habentem pectus amplum, caput paruum & pulchrum, barbam pulchram atque florentem, malum faciei reſpectu ſui capitis amplum, album colorem, rotundos habentes oculos, & magnanimum. Leupoldus: Piſcis eſt mediocris. Vir pauper, filiorum multorum, voce pauca, villicus, vel paralyticus. Si horoſcopus fuerit in Piſcibus, inquit Maternus, erit natus ingenioſus, cordatus, fidus amicus & neceſſarius, & ex quibuſdam negotiis promouebitur, ita tamen, vt poteſtati eius & honoribus, alia poteſtas præferatur. Habebit inimicos, & ex longis quibuſdam negotiis gloriam conſequetur, ſed proceſſu temporis maioris dignitatis ornamenta conſequitur, & magnæ habebit fœlicitatis augmenta, & aſſidue cum multorum notitia peregrinationibus notus. Sed rationibus naturalibus hæc eueniunt. Quia Piſcis domus eſt Iouis, & quamplurimæ ſtellæ in eo ſunt Iouialis virtutis, vt quæ in corpore & quæ filo ſunt Septentrionali, ob id fidus amicus, & ad dignitates ſubleuabitur, habebit & fœlicitatis augmenta, & ex longinquis quibuſdam negotiis gloriam conſequetur. Sunt & Martiæ quædam, vt quæ in corpore, & in nodo ſplendida. Sunt & Mercurij, quæ in capite ſunt, in corpore, & in cauda, & in nodo: ob id erit

ingenioſus, cordatus, fidus amicus & neceſſarius, & peregri nationibus notus.

CAPVT XV.

De ſignis mobilibus, fixis, & communibus.

OPortet primo præfari quædam, ſine quorum notitia ignorarentur tum cœleſtes, tum phyſicæ rationes: hominum formæ, & motuum. Sunt enim apud Aſtrologos ſigna aliqua Zodiaci mobilia dicta, alia fixa, alia communia. Sunt mobilia ſigna Arietis, Cancri, Libræ, & Capricorni, dicuntur etiam hæc cardinalia, quæ quatuor zodiaci cardines conſtituunt, temporaque anni quatuor diſtinguunt. Aries vernum, Cancer æſtiuum, Libra autumnale, & Capricornus brumale: dicunturque mobilia, quia quando Sol ad ea peruenit, mutatur de vno tempore in aliud, nam ad Arietem perueniens, mutatur tempus ex hyeme ad ver, & ſic de aliis quartis. Sunt & ſigna fixa Taurus, Leo, Scorpio & Aquarius, quia ſtatus temporis in illis firmatur, ob id fixa dicta: nam quando Sol erat in Ariete temperatus, in Tauro fit firmior, & temperatior, & ſi in Cancro ardens, aduenìens in Leonem ardentior, ſi in Scorpione humidus, in Aquario humidior. Communia dicuntur Gemini, Virgo, Sagittarius, & Piſcis, quia manifeſtæ ſunt in his temporibus mutationes. Dicuntur etiam bicorporea ſigna, & hac de cauſa binis corporibus figurantur, nam dum ſunt in eorum medio, vim præſentis temporis oſtendunt, & dum ſunt in fine ſuccedentis, ponunturque media, ſiue communia inter fixa & mobilia, quia ab extremo ad extremum abſque medio non fit tranſitus. Quæ omnia à phyſicis rationibus non abhorrent. Hippocrates enim libro de aëre, aquis, & locis; cœli mutationes eſſe in cauſa dicit, vt homines ſtabiles, mutabiles, & communes ſint, nam vbi varia & inſtabilis eſt anni mutatio, vel Solis, & illic inſtabiles mentes, & varij mores exiſtunt: vt illis accidit, qui ſub Æquinoctiali morantur: binas nimirum æſtates, hyemes, autumnos, & ver habent; & ex iam variis

cœli mutationibus mentes leues fieri. Contra ſub Septentrione, ſex menſium æſtas, ſex vero hyems eſt, ob id ſtabiles & firmi in opinionibus: qui vero in media ſunt zona, medio modo ſe gerunt. Non aliter euenire videmus in iis, qui ſub mobili zodiaci ſigno naſcuntur: nam mobiles, & varij mores, & inconſtans vita videntur, par enim eſt ratio, & ſic fixæ in fixis. Sed de his latius in noſtris Phyſiognomonicis. Ob id Hali: Similiter commixtiones formarum Planetarum habentium magnam potentiam in hac re, vt dictum eſt, & faciendæ & conferendæ ſunt ad ſtatum, quem habent cum Sole, & in angulis, ſimiliter etiam ad ſtatum, & proprietatem naturalem in cuiuſlibet eorum, & ad proprietates & naturas ſignorum, quia generaliter ſigna mobilia gignunt ſpiritus amantes, ad commune populi bonum pertinentes, & nitentes loqui, & agere de rebus communitatis, & ciuitatum, diligunt etiam famam bonam, & quod bonum dicatur de ſe, ſunt etiam temperati, nec facile mouentur. Leupoldus: Signa mobilia faciunt diligere vniuerſitatem, vnionem, laudem, dant ingenium, liberalem aliis, bonæ opinionis, & peritum in ſtellis. Ex Leupoldo: Signa vero communia pariunt conuertibiles ſpiritus, & permutantes ſe ex re qualibet, non firmantur in re aliqua, diuerſarum conditionum, nec poteſt quis ſcire modum morum eorum, conuertibiles ſunt, & amatores, Muſicam diligunt, & ſunt vagabundi, intelligibiles, cupidi eius quod faciunt. Signa fixa, producunt ſpiritum nati rectum, amatorem, veracem, non defraudantem, firmum in ſuis rebus, iuſtum, contentum illius quod habet, intelligentem, patientem, diligentem laborare, fortem, ſuæ voluntatis refrænatorem, nec parentem cupiditati, & ſuppreſſorem inimicitiarum, qui eam non oſtendit, & eſt nobilitatis amator, conſtans in rebus ſuis, nec permutatur.

CAPVT XIV.

De variis hominum corporaturis, & moribus, qui in quatuor anni quartis naſcuntur, & primum de vernali.

DIximus de ſignis & moribus, quæ de ſignis naſcebantur ſingulis horoſcopantibus, nunc de quatuor mundi quartis dicemus. Ptolomæus ad corporum configurationes, & temperaturas conducere dixit quatuor anni quartas, quippe à verno Æquinoctio, & æſtiuo Solſtitio vernalis quarta intercipitur. Vernam hanc dicit facere homines coloratos, ſtaturoſos, valentes, oculis nitidis, magis ad humidam, calidamque temperaturam accedentes. Leupoldus eadem. Ex quo Hali: Si quando natiuitas fuerit quarta anni ab Æquinoctio vernali vſque ad æſtiuale Solſtitium, erunt nati boni ſtatus, corporis in longitudine & craſſitie, ſed quæ magis tendunt ad craſſitiem, bonorum, & pulchrorum capillorum: vincet enim in eius complexione caliditas & humiditas. Mores, qui ex his naſcuntur, iam diximus de ſingulis aſcendentibus ſignis, mox de mobilibus, fixis, & communibus, vnde tædioſus eſſem iterum replicare eos. Sed hæc hominum forma, quæ ab Aſtrologis deſcripta eſt, ex anni, & ſtellarum Phyſiognomonia capi poteſt. Vernante enim anno, Sol ad nos accedens, poſt gelicidia, tempeſtates, & ventos & nubila aër clarior iam factus, coloratior Sol, & formoſior, & cætera ſydera conſpiciuntur, & clariori intermedio, per quod conſpicitur, & quia augeſcentia omnia, & maiora fieri conſpiciuntur, quæ iam mortua, immobilia, & ſine honore ſteterant, in magnitudinem creſcunt, ob id corpora noſtra maiora naſci, & magis ſtaturoſa dixerant, ex Solis nitiditate, ſtellarum, cœli & oculorum noſtrorum nitidiora conjectantur. Sunt enim oculi corporis ſtellæ, hyems enim ex longitudine Solis excolor, vel albus videbatur, vere coloratior, & terra variorum florum conſpicua, videbuntur corpora coloratiora fieri. Sed ſic ad phyſicas rationes deueniemus. Exiſtente tunc anni quarta calida & humida, aëre ſic affecto, afficit corpora,

quæ ambit, vt calida & humida fiant, & eorum ſemen calidum & humidum efficitur, vt, quæ tunc corpora gignantur, calida & humida fiant. Vnde aliis non obſtantibus cauſis, quæ hyeme naſcuntur corpora, pleraque vel omnia calida & humida naſcuntur, ob id ſtaturoſa, coloratiora, & robuſtiora eueniunt, & ex eiuſmodi optima temperatura ſunt optimi mores conjectandi, magnanimi, liberales, amantes, læti, cantores, hilares: diuites item, nobilia magiſteria, magiſtratus, & eiuſmodi mores conſpicati, & cætera, quæ de ſanguineis, Iouialibus, & Venereis diximus.

CAPVT XVII.

De hominum figura & moribus, qui in æſtiua anni quarta naſcuntur.

PTolomæus; corpora vero, inquit, quæ inter æſtiuam conuerſionem, & autumnale Æquinoctium comprachenduntur, colore medio ſunt, & conformi ſtatura, valentes, oculis nigris, hirſuti, capilli criſpi, ex temperamento calidiores, & ſicciores. A quo Hali: Sed ſi in quarta fiet, quæ eſt à Solſtitio æſtiuali vſque ad Æquinoctium autumnale, facit mediocritatem in longitudine & magnitudine corporis, & tendit ad groſſitiem, magnorum oculorum, capillorum multorum, villoſum, & vincet in eius complexione caliditas, & ſiccitas. Ex cœli Phyſiognomonia, & temperamento eueniunt forma nati & mores. Cum nimirum Sol robur acceperit, facit corpora firma, & robuſta, deſiccando humores, non autem magna, vnde augmenta quæ fecerant, confirmat & conſolidat, colores in nigrum tendunt, quia ſicciores, & robuſtiores. Criſpi capilli, & hirſuti, ex calido & ſicco temperamento proueniunt, vt frondes in arboribus, quod ſæpiſſime diximus. Sed ad phyſicas rationes accedendo. Quia cœlum æſtate calidum & ſiccum eſt ex Solis acceſſione, calidum & ſiccum humanum fit ſemen, ſic & homines in vtero generati, vnde & forma, quam diximus, & mores proueniunt, iracundi, & dedignoſi, & ſimilia.

CAPVT XVIII.

De hominum forma & moribus, qui ſub autumnali quarta naſcuntur.

INquit Ptolomæus: Et quoniam inter autumnale Æquinoctium,& conuerſionem hybernam naſcuntur, flaui,graciles, maculoſi, rarique corporis texturæ, capillamenti mediocris,debilibus oculis, frigidiores, & ſicciores. Hali ab eo: Præterea ſi natiuitas fuerit in quarta, quæ eſt ab Æquinoctio autumnali vſque ad Solſtitium hyemale, facit natum coloris mellis, ſubtilioris vocis, humerorum amplorum, macrum, capillorum extenſorum, pulchrorum oculorum, & vincit in eius complexione frigiditas. Phyſiognomonia huius quartæ itidem ex anni Phyſiognomonia dependet. Quia in hac quarta arborum aſpectus defectuoſus eſt, nam partim folia amiſerunt, partim retinent, ob id mediocris capillamenti, raræ corporis texturæ, & ſuam Sol deponens caliditatem & croceum colorem diſcedere incipiens, color nati mellei coloris, & oculi debiliores,à debiliori lucis ſplendore. Sed phyſica ratio cogit ex complexione frigida & ſicca, natos coloris mellis, ſubtilioris vocis, macros, extenſorum capillorum, raræ corporis texturæ,& corporis maculoſi. Surgit enim,& creſcit in corpore melancholia, cuius proprietas eſt corpus maculare. Mores iam ſæpius diximus ex melancholia.

CAPVT XIX.

De natorum forma, & moribus eorum, qui ſub hyemali quarta Zodiaci naſcuntur.

SVbjungit Ptolomæus. Qui à brumali Solſtitio, & verno Æquinoctio continentur, nigri ſunt, conformi ſtatura, capillis rigidis, ſubtenuibus, temperatura frigida & humida. Ex quo Hali: At ſi natiuitas fuerit in quarta, quæ à Solſtitio hyemali vſque ad Æquinoctium vernale, erunt nati nigri coloris, æquales in magnitudine corporis, capillorum croceorũ, & rarorum, membrorum benè proportionatorum, & vincet

in eius complexione frigiditas, & humiditas. Hæc hominum phyſiognomonia ex cœli facie deſcripta eſt. Cœlum tunc caligat, & Sol nubibus, nebulis, & caligine obſitus, obſcuri ſunt dies ſine Sole: ob id non immerito nigri naſcuntur, arborum caluities facit rarorum capillorum, arborũ ſarmẽta, germina, & pullulationes annotinæ, tenues & rigidi, ob id capilli rigidi. Sed phyſica ratio cogit nos dicere, quod frigida & humida ſunt tẽperatura, conformi ſunt ſtatura, nigros oculos, & pilos rigidos & ſubtenues. Mores ſunt, qui ex humida tẽperatura, timidi, imbecilles, miſericordes, debiles, & phlegmatici

CAPVT XX.

De aliis imaginibus, quæ extra Zodiacum reperiuntur.

IN vigeſima Arietis parte hœdus oritur. Sub hoc aſteriſmo quicunque nati fuerint, vt Maternus habet, ſunt auſtera facie, prolixa barba, & obſtinata fronte, ita, vt Catonis prorſus inſtitutum imitari videantur. Sed totum hoc fucato mentiuntur affectu, & aliud ex fronte pollicentur, aliud latenter in moribus celant. Erunt imbecilles, timidi, & qui omne pugnarum periculum perhorreſcunt. Manilius ad id libro quinto:

Cumque decem partes Aries duplicauerit ortus,
Incipient hœdi tremulum producere mentum,
Hirtaque tum demum terris promittere terga,
Qua dexter Boreas ſpirat, nec crede ſecretæ
Frontis opus, ſigno ſtructos, nec crede Catones,
Aut Brutum, atque parem Tarquinium, & Horatia facta
Maius onus ſigni eſt, hœdis nec tanta petulcis
Conueniunt, leuibus gaudent, laſciuaque ſignant
Pectora, & in luxus agiles, agilemque vigorem
Deſcendunt, vario ducunt in amore iuuentam
In vulnus nunquam virtus, ſed ſæpe libido
Impellit, turpiſque emitur vel morte voluptas.

In ſexta Tauri parte Plejades oriuntur, quibus orientibus ſi qui orti fuerint, ſemper nitida & polita fronte erunt, atque

&

accuratis veſtibus comti, quorum inflexi crines torqueantur ſemper in oſtro, nec non & appoſitis alienis crinibus fictam, & compoſitam pulchritudinem mentiantur, totius corporis formam vario pigmentorum genere mollientes. Hi enim demtis pilis corpus ſuum in fœminei corporis imaginem transferunt, quorum veſtes quoque ad muliebris cultus ſimilitudinem excolentur. Hi molliter ambulantes, veſtigia ſua cum moderata quadam moderatione ſuſpendunt. Hos autem ſic ambitio ſollicitat, quem morbum ſic appetunt, vt hinc putent virtutem ſibi, & maximum gaudium fœlicitatis accedere. Hi præterea ſemper amabunt, aut ſe amare ſimulabunt, ac eos pœnitebit quod viri nati ſint, luxurioſis & laſciuis voluptatibus occupabuntur, hos enim vnguentis oblitos, & nimiæ deditos vinolentiæ, petulantiæ vitia ſemper extollunt, quæ in conuiuiis, & cœtu hominum, alienas vitas amari ſermonis licentia pulſent. Erunt ſane ad omne libidinis applicati, & qui falſi ſermonis mordacibus dictis riſus hominum aſſueuerint concitare. Hunc autem locum ſi maleuola ſtella forti radiatione pulſauerit, repentinis cœcitatibus opprimentur, ita vt ex hac cauſa miſeri efficiantur. Idem alibi: Si maleuolæ ſtellæ hunc locum reſpiciant, aut ex venerea voluptate, aut ex nimio cibo inter epulas, ſine aliqua lamentatione mors illi amara proueniet. De hac figura Manilius:

Taurus in aduerſo præceps attollitur ortus,
Sexta parte ſui certantes lucis ad horas
Plejades ducit, quibus aſpirantibus almam
In lucem educunt Bacchi, Venerisque ſequaces.
Perque dapes menſaſque ſuper petulantia corda,
Et ſale mordaci dulceis quærentia riſus,
Illis cura ſui vultus, frontiſque decoræ
Semper erit, tortoſque in flexum ponere crines,
Aut nudis reuocare, & rurſus vertice denſo
Fingere, & oppoſitis caput emutare capillis,
Pumicibuſue cauis horrentia membra polire,
Atque odiſſe virum, ſterileſque aptare lacertos,
Fœmineæ veſtes nec inſunt tegmina plantis,

Sed ſpecies, fieri quæ placent ad mollia greſſus,
Naturæ pudet, atque habitat ſub pectore cœco
Ambitio, & morbum virtutis nomine vitant,
Semper amare parum eſt, cupient & amare videri.

Huc afferemus A. Gellij ſcriptum De P. Africano Pauli filio, qui P. Gallo homini delicato, inter pleraque alia, quæ objectabat, id quoque probro dedit, quod tunicis vteretur manus totas operientibus, qui quotidie vnguentatus aduerſus ſpeculum ornetur, cuius ſupercilia radiantur, qui barba vulſa fœminibus ſubuulſis ambulet, qui in conuiuiis adoleſcentulus cum amatore, cum chirodota tunica inferior accubuerit, qui non modo vinoſus, ſed viroſus quoque ſit, eum nequiſquam dubitet, quin idem fecerit, quod cinædi facere ſolent? Et refert Plutarchus, Archeſilaum Philoſophum verbo vſum de quodam nimis delicato diuite, nam cum vocem eius infractam, capillorumque ante compoſitum, & oculos ludibundos, atque illecebræ voluptatiſque plenos videret, nihil intereſt, inquit, quibus membris cinædi ſitis, poſterioribus, an prioribus. Sunt etiam Siciliæ viri, qui effœminati dicuntur, imberbes, voce gracili, muliebribus veſtibus induti, omnino ſe viros eſſe obliti, domeſticis ſeruitiis cum aliis ancillis intendunt, & virilia turpiter patiuntur. In decima quarta parte Capricorni, oritur Cepheus. Quicunque hoc ſydere nati fuerint, graues erunt, auſteri, & omni ſeueritatis atrocitate metuendi, & vultum ſemper ex morum auſteritate fingentes, qui etiam Stoicam ſectam vero ſequantur affectu, tales enim apud veteres fuerunt Catones. Si vero hoc ſignum in Occaſu fuerit inuentum, in ſcopulis, in quibus aliquandò periclitati fuerint, miſera corporis jactura morientur, aut nati ſtatim peribunt, aut propter inceſſum publica animaduerſione plectentur, ita, vt nouæ iis & inauditæ mortis inferatur exitium. Manilius:

Sed regione means Cepheus humentis Aquari.
Non dabit in luſum mores, facit ora manere
Frontiſque, aut vultus componit pondere mentes.
Paſcentur curis, veterumque exempla reuoluent

Semper, & antiqui laudabunt verba Catonis.
Tutoriſue ſupercilium, patruiue rigorem
Component teneros etiam qui nutriet annos.
Qui etiam tragico præſtabunt verba cothurno, &c.

Quicunque prima Arietis parte oriente, in qua canicula, natus fuerit, quæ à Græcis ſyrion dicitur, vocem habebunt creſcentibus faucibus canum latratum imitantes, ita, vt ſæpius impetu, & furore commoti, aut dentes quatiant, aut attritos ſemper exacuant, effrænatos animos ad omne ſtudium præpoſteri facinoris applicabunt, erunt ab omni humanitatis gratia ſeparati, & qui libenter omnia violentiæ ſtudia ſectentur, furioſi, iracundi, terribiles, minaces, & quos omnes homines & oderint pariter, & metuant. Erunt præterea animoſi, & verboſa ſermonis affluentia inflati, & quos ad omne conuitium incautus ſermo impellat. Hi etiam noua cauſarum jurgia cogitantes, cor habent crebris agitationibus palpitans. In occaſu inuentus, à lupis comedetur, aut à canibus, ex feris diſſipati vitam ſuam miſera laceratione conſument. Et alibi: In ore canis, qui horoſcopum habent, erunt turpi vita, inquinato ore, ſed affluentia varij ſermonis ornati. A quo Manilius:

Cum vero in vaſtos ſurgit Nemeæ hiatus,
Exoritur canis, latratque canicula flammas
Et rapit igne ſuo, geminatque incendia Solis.
Qua ſubeunte facem terris, radioſque mouente,
Dimicat in cineres orbis, fatumque ſupremum
Sortitur, languetque ſuis Neptunus in vndis.
Effrænos animos, violentaque pectora fingit,
Irarumque dabit fluctus, diuumque metumque,
Totius vulgi præcurrunt verba loquentis.
Ante os eſt animus, nec magis condita cauſis
Corda micant, & lingua rapit, latratque loquendo
Morſibus in crebris, dentes in voce relinquit.
Ardeſcit viſio vitium, vireſque miniſtrat
Bacchus, & in flamma ſæuas exſuſcitat iras.
Nec ſylnas, rupeſque timet, vaſtoſque leones,

Aut ſpumantis apri dentes, atque arma ferarum,
Effundit ſuas concuſſo in robore flammas.

Si natus oritur, quando terræ motus fuerit, aut cœlum tonuerit, ſemper corpore tremulus, & inſtabilis erit, & qui dubio greſſu trepidantibus veſtigiis per omnia horarum momenta imminentium culminum ſperet ruinas, & metuat. Huic oculi micabunt, & cudenti omnium acie perhorreſcunt, nec ipſa verba certum ordinem ſeruabunt, ſed impeditus vocis ſonus tremulum motiuum excitabit, ita, vt ſtrictis faucibus, in quo ſemper exitu verba deficiant, putabant enim ſemper tonare cœlum, terramque moueri, omnia ſemper ruere, ita vt caduci, mundi terroribus cogitatis rectæ conuerſationis ordinem perdant.

CAPVT XXI.

Phyſicæ rationes de reliquis imaginibus.

Sed ad phyſicas rationes deueniamus, vt in reliquis, fictamque Aſtrologicam ſcientiam detegamus. Hœdus laſciuum animal, imo omnium laſciuiſſimum in noſtris phyſiognomonicis pronunciamus, cuius efferatam libidinem diximus: ſunt enim anguſta facie, artico ſine barba ſub mento dependente, cuius qui phyſiognomoniam imitantur, ad eoſdem mores proni erunt. Qui ſub Plejadibus naſci dicuntur, comati, deraſi, fucatique vt mulieres, qui cum viri ſint, ſe viros eſſe pœniteat, de his ſatis, ſuperq; diximus in noſtris libris de Phyſiognomonia, quos qui ſcire cupit, adeat locum comatis, fucinis, & effœminatis. Cephei imago ex Saturninis ſtellis concinnata eſt, hominemque melancholicum deſignant, ex quibus iſti Catones in mundo naſcuntur. Sed ſi ſydus in Occaſu inuentũ fuerit, id eſt, ſi viri iſti melancholici, ex atra illa, & peſſima melancholiæ ſpecie erunt turbidæ & fœculentæ, omnium infœliciſſimi, & miſerrimi erunt. Caniculæ Martiales ſtellæ ſunt, ob id temerarij, injurioſi, maledicentes, inuidi, & violenti, imitanturque caninos mores, vt ex voce ad latratum vergente ſit manifeſtum, & de iis nos latius alibi.

Denique qui terræ motu naſcuntur, tremebundi ſunt in vita, quod videtur ex vtendi Phyſiognomonia recte deſumtum, mulieres enim grauidæ, ſi ex deſiderio alicuius rei (vt dicunt) imprimunt notas puerorum molliuſculis corporibus, quid cenſendum in ipſo terræ motu, in quo non mulierum animus, ſed fortiſſimi cuiuſque trepidant: vt imprimere poſſit animo nati metum, horrorem, trepidationem ſuam, in molliculis nati membris & voce, itaque iſti ex ſyderibus, nos ex ipſa naturali cauſa etiam decernimus.

CAPVT XXII.

Sol per duodecim Zodiaci ſigna quos mores & formam largiatur.

SOl in prima Arietis facie, ſubruffos facit, & ſimos, ventre exili, & anguſto, macilentos, atque ſignatos in pede ſiniſtro, vel cubito. Amicos habebit plurimos ordientes malum, & perſequentes quod optimum eſt. Hali: Sol in omnibus partibus Arietis, alios facit viles, deprimit dominos, & potentiam habet in victoriis. In ſecunda facie facit nigros, quæ nigredo non in vitium reputatur, ſed in venuſtatem, & maximam ciuilitatem, erit temperatæ qualitatis, iracundis ſuſpicioſi, fraudulenti, cordati, ſepti pluribus inimicis, qui eos venantur ad mortem. In tertia facie interdum ruffos, croceo permixtos colore, ſolitarios, meditantes inſidias frequenter & fraudes.

Hali: Sol in omnibus partibus Tauri, eſt Rex habens voluntatem interficiendi, prælio vincendi, faciendi theſauros, propter Venerem, cuius domus eſt Taurus, & conquirendi. Hali: In prima facie facit nanum, & prægrandibus aliquando oculis, labionem, ſignatum in ceruicibus, verùm feſtinum admodum, & in delitiis ſemper occupatum. In ſecunda facie laſciuum, libidinoſum, ſed non vſque adeo, vt in prima ſigni facie vagabundum, atque mutabilem. In tertia facie frigidiorem complexionem propter Saturnum, qui hanc vltimam faciem poſſidet. patietur aurium, ventris ac crurum dolores.

Hali:

Hali: In omnibus partibus Geminorum eſt Rex infirmi ſpiritus, paruæ potentiæ, regit ſe ad voluntatem ſuam, & ad delectationem, & facit res quæ vilem reddunt, & depriment ipſum. Hali: In prima facie Geminorum erit moderatæ ſtaturæ, corpore pulchro, membris omnibus benè compoſitis, ſignatum in capite vel genubus, manſuetum etiam, laborioſum, & à mulieribus deformatum, ac communiter ſterilem. In ſecunda facie minuit ſtaturam, addit nigredinem, ſignat in cubito, in genitalibus, & quod in aliis diminutum videtur, in eloquentia reputatur. In tertia decreſcere faciunt nati probitatem, & debitam membrorum proportionem, faciunt inſenſatum, & nugarum diſſeminatorem.

In omnibus partibus Cancri Sol, ex Hali, eſt dominus, qui diligit cantiones, jocos, ludos, romantios, & fabulas lympidatas, ſeparationem, & vitationem hominum. Hali: In prima Cancri facie facit corpore & pilis decentem, ſtrictis ſuperciliis, eruditi ingenij, ſignatum in brachio dextro, & cruribus. Præterea propenſionem influit bonam, amicorum copiam. In ſecunda, ruffo capillitio, breui ſtatura, imberbem, ſignatum in oculis. In tertia, craſſum, hebetem, piloſi ſupercilij, pruriginoſum, facie quaſi inſufflata.

Hali inquit. Sol in omnibus partibus Leonis eſt Rex oſtẽdens arma ſua, enſes euaginatos, ordinans ſuos equos, & ſuas militias ad vincendum, & impugnandum Reges, & vicinos ſuos. Hali: Sol in prima facie Leonis facit corpore venuſtos, rubicundos colore, modico permixto albore, oculis variegatis, corpore recto, pedibus autem morbidis, præcipue in ſenio, fama & egregiis factis agnitum pluribus, ſimplicem, dilectum à Regibus, & Principibus terræ. In ſecunda facie, pectore lato, teſticulis & membris genitalibus, cordatum & honorabilem. In tertia facie, ſtaturam breuem colore roſeo, permixto etiam albore, obnoxium etiam multis ægritudinibus, ſcortatorem, & mulierum amatorem.

Sol in omnibus partibus Virginis, ex Hali, eſt Rex, qui diligit jocularias cantilenas, ſtare tacitus, & eius voluntas in comedendo, & bibendo, in rebus odoriferis quieſcendo, &

in omnibus vitiis corporis. Hali: In prima facie facit natum decentis ſtaturæ, corpore procero, facie pulchra, ſciolum, acutum, prudentem, criſpo capillitió, comatulum, arguta, & ſonora voce, multarum artium peritum, ſed infortunatum in procreandis liberis. In ſecunda ſimiliter facie venuſta, paruis oculis, pulchro naſo, doctum, probum, integrum, & laudis cupidiſſimum. In tertia facie, ſimplicem, pulchrum, docilem, ſenſatum, prudentem.

Hali: In omnibus Libræ partibus Sol eſt Rex, qui triſtis fuit, & etiam ſublatum eſt regnum ſuum, & interfectæ legiones ſuæ, & vadit fugiendo de vno loco in alium, qui magnum timorem habet corpus perdendi. Hali: In prima facie Libræ facit natum facie pulchrum, ſimplicem, laborioſum, modeſtum, ſauciandum aliquando in capite. In ſecunda ſimiliter facie pulchra, ſed oculis interdum lippis, nam vitium aliquod illis inerit. In tertia honorabilem, obſeruandum, pulchrum, in extremo verò, nullius vel cuiuſque ſexus, caueat, ne toxicum quippiam accipiat.

Hali: Sol in omnibus partibus Scorpionis eſt homo elatus, magnæ formoſitatis, completi corporis & lympidi, pulchrarum veſtium, inceſſus compoſiti, & qui valde timetur. Maternus: Sol ſi in Scorpione fuerit inuentus, quicunque ſic eum habuerint, homines erunt formoſi, completi corporis, & ornati, magni nominis & famæ, & qui ornatis veſtibus delectentur. Erunt quoque tales, qui honorem, atque exiſtimationem à Regibus conſequantur, hæreditates plurimas acquirant, & patrimonium augeant, vnde ab aliis timentur. Hali: In prima Scorpionis facie facit deformem, in capite, vel ſcapulis ſignatum, vel ſiniſtro pede, in brachio, pectore amplo, proferendis ſalibus lepidum, ſobrium, & diſcretum. In ſecunda, capite magno, multiloquum, ſignatum in genubus, vel tergo. In tertia, ſtatura puſillum, commotis oculis, comedonem. & ſcortatorem.

Hali: Sol in omnibus partibus Sagittarij eſt. Rex potens, malefactor, malum facit hominibus, ſpoliat, & aufert ſine iure, interficit homines abſque ratione, deſtruit, & depopu-

latur loca celebria. Hali: Sol in prima parte Sagittarij facit proueċtæ ſtaturæ, aulicum, ſtudioſum bonarum artium. In ſecunda facie, decenti aſpectu, pulchro croceoque, ſuperciliis conſperſis, ſignatum in pectore. In tertia facie, procerum, pulchrum, lato & patenti corpore, ſignatū in pectore & pede.

Hali: In omnibus partibus Capricorni eſt Rex magnæ famæ, magni nominis, & boni, & remouet malos homines, caſtigat & punit malefacta, & prohibet, ne potentes malum faciant debilibus, & plebi. Hali: Sole exiſtente in Capricorno, nati phyſiognomonia erit; caput paruum, oculi compreſſi, & moderata loquela. Sed qui ſolū Capricornum habent; erunt iucundi, leues, & vilibus ſe aſſociabunt perſonis, ſuſpicioſi, laborioſi, variis litigijs deducti, erunt cordati, deperibit puellas pauperculas & ſimplices, quæ eum in ægritudinem deducent; erit mediocriter diues, beneuolus, alacer, facetus, inſtabilis, in ſenecta augebit & accumulabit diuitias, proſperabitur in nauigationibus ad Orientem. Hali: In prima facie Capricorni; pectore aliquando albo, tenerum, ſtatura competenti, ſed aliquantulum nigra, ſignatum notula in cubito, vel pectore, aſtutum. In ſecunda, facie pulchrum, ſignatum brachio ſiniſtro; ſi natiuitas nocturna, malitioſum, naribus prælongis, ingenio acuto. In tertia, corpore venuſto, facie citrina, ſignatum in brachio, vel genu, iracundum, amabilem, amatorem mulierum.

Hali: In omnibus partibus Aquarij eſt Rex famæ, & nominis pauci, paucorum ſermonum, facit res ſuas ipſe, & eſt potens ſupra gentem ſuam, & fortis mandati, & pluris ſe æſtimat, quam valeat. Hali: In prima facie Aquarij, facit hominem facie formoſum, ſignatum pectore, vel ſiniſtro pede, benignum, affabilem, tractabilem apud homines. In ſecunda, oblongum, facie rubrum, ſignatum in tergo, vel cubito, tribulationibus variis obnoxium. In tertia, ſtatura breui, vultu roſeo, ſignatum ſub cubito, amatorem mulierum. Qui enim in poſtremo gradu natus fuerit, tunc non ſolum in proportione corporis, ſed in omnibus eius actibus cæteris faciet diſconuenientem.

Sol in omnibus partibus Piſcis, eſt dominus jocorum, jocularia, riſus, pigritiæ, ſtandi in quiete, ſequendi voluntates ſuas, ſequendi, & adjungendi ſe rebus quæ ſibi malum videntur, & rebus, de quibus accidit male ſibi, ac timor, & eſt multorum morum, & malarum naturarum. Hali: Exiſtente Sole in Piſcibus, ſignum habebit in cubito, vel in pede, fortuna illius erit in Meridiem. Hali: In prima facie Piſcis facit corpore mollem, album, pectore albo, barbitio decenti, pulchra facie, clara voce, oculis patentibus ac pulchris, carnoſum atque honeſtum. In ſecunda, ſtatura breui, æquali, nigra barba, parum hirſutum, agilem, leuem. In tertia facie, & membris omnibus decorum, venuſtum, dat & vocis clangorem.

CAPVT XXIII.

Luna per Zodiaci ſigna, quos mores & formas largiatur.

HAli: Luna in omnibus partibus Arietis eſt Rex magnus, famæ & potentiæ magnæ, formoſus, & completus corpore, & aſpectus compoſiti, & timetur. Maternus: Luna in Ariete inuenta, quicunque eam ſic habuerint, Reges erunt aut Principes, diuites, opulenti, magnæ famæ, ſummæque potentiæ, formoſi, venuſti, membriſque ac toto corpore completi, vates, audaces, ab omnibus formidati, eruntque tales, qui ſuo ingenio multa conquirant honorum inſignia, etiam ex humili loco ad altum aſcendant conditionis gradum.

In omnibus partibus Tauri eſt Rex ampli regni, bene compoſitus, negotia ſua æqualia, & bene compoſita ſunt, dilectus ab hominibus, & populo ſuo completus, & quadratus, & diligit quietes, & hilaritates. Maternus: Si Luna in Tauro inuenta fuerit, qui, cum ſic eam habuerint, erunt venuſti aſpectus morumque compoſitorum, & qui negotia ſua modeſto quodam conſilio ad finem vſque producant, tranquilli, & quieti, alacres, bonæ complexionis, & qui à populo maxime diligantur, nobiles ſimiliter & principes erunt, ampli nominis, multæque famæ.

In omnibus Geminorum partibus Luna eſt pauper, & miſer, membris debilis, ſua negotia mala, & male compoſita ſunt, malarum veſtium, malarum qualitatum in ſuo corpore, & victu. Maternus: Luna in Geminis ſi fuerit inuenta, quicunque ſic eam habuerint, erunt fœdi aſpectus, corpore vitiati, pauperes, miſeri, & infœlices, reſque ſuas atque negotia, ſine vllo conſilio vel moderatione tractantes, vnde ſibi dedecus pariant, & mala ſæpenumero detrimenta facultatum. Erunt hi quoque viles, abiecti, ruſticorum morum, fœdi ſordidique veſtitus, anguſti victus, & in omnibus penitus deſpecti, ſed boni tamen ſenſus, acuti ingenij, & ad omnia, ſi voluerint, acta ſatis induſtrij.

Luna in omnibus partibus Cancri eſt Rex magnæ amplitudinis, alti gradus, ampli regni, dominus potentiæ præcipiendi ac prohibendi, boni aſpectus, honeſtus, pulcher, magnæ ſtaturæ, timetur, & habet dominium. Maternus: In Cancro Luna ſi fuerit inuenta, quicunque eam ſic habuerint, erunt pulchri aſpectus, venuſtæ faciei, proceri corporis, & amabilis, & cum quadam beneuolentia metuendi, erunt Reges & Principes, altique nominis, bonæ famæ, elati gradus, & amplæ dignitatis, potentes, diuites, locupletes, & quibus multi libenter obediant.

Luna in omnibus partibus Leonis eſt Rex nobilis coronatus, vilipendunt eum gentes, & populi ſibi præcipiunt, & prohibent in regno, & faciunt quod volunt ſine eo, & abſque mandato ſuo.

Luna in omnibus partibus Virginis eſt triſtis, multarum cogitationum & anxietatum, pannos habet fractos, & ſeruit hominibus, dicendo romantios & fabulas, & mala impedimenta ſibi conciliat. Maternus: Quicunque ortum in Virgine habuerint, erunt homines triſtes, ſolliciti, anxij, multarum cogitationum, varijque diſcurſus, quærentes quo pacto ſibi poſſint vitæ alimenta componere. Erunt tamen boni intellectus, acuti ingenij, & multarum artium exercitatione compoſiti, ſed ob malam fortunam veſtium ſemper lacerationedeformes, atque cantibus, & fabulationibus ſuis mul-

tum deſeruientes, vt victum inde ſibi quæritare poſſint.

Luna in omnibus partibus Capricorni eſt nobilis, altus, magnæ laudis, nominis, & bonæ famæ, formoſus, compoſitæ ſtaturæ, bonarum veſtium & lympidus. Maternus: Luna in Capricorno ſi fuerit inuenta, erunt formoſi, venuſti, decori, ac in omnibus membris ex toto corpore delectabili quadam proportione compoſiti, ornatis veſtibus, delectatoque apparatu gaudentes, eaque de cauſa à multis dilecti, à pleriſque etiam venerati, nobiles erunt, diuites, & potentes, alti nominis, magnæque exiſtimationis, & famæ.

Luna in omnibus partibus Piſcis, eſt ſimilis ſeruo, & vili in habitu & veſtibus ſuis, diligit venari, gaudere, ludere, ludis nihil ſibi profuturis, ſtare quietus, & non cogitare de aliquo negotio ſuo. Maternus: Quicunque Lunam ſic habuerint, erunt humiles, abiecti, pauperes, deſpecti, veſtibus & pannis obſiti, ac penitus ſeruis ſimiles, ocioſi, inertes, nullarum cogitationum, venatores, aucupes, & luſores, & qui huiuſmodi ſemper voluptatibus impliciti.

CAPVT XXIV.

Saturnus per Zodiaci ſigna quam formam & mores largiatur.

EX Hali. Saturnus in prima facie Tauri, eſt effœminatus in ſuis factis, iacet cum iuuenibus, & paruis pueris, & etiam cum puellis. In aliis ambabus faciebus eſt ſenex, membris debilis, mutilus corpore, feſſus, damnatæ fortitudinis, & voces emittit in dolo ſuper ſe ipſum.

Saturnus in toto Cancro eſt turpiſſimi vultus, & mirabilis creatura formæ, & viſionem ſuam ita expaueſcent, & mirabuntur de figura eius quotquot eum videbunt, & audient loqui de eo. Maternus: Quod ſi in Cancro Saturnus poſitus fuerit, aut ſecum habuerit Luna, aut etiam forti radiatione reſpexerit, filios denegabit, eruntque aliquo colorum fœditate deformes, nigri quoque, & fellis abundantia colorati, à nigro felle aſſidua contrahentes incommoda. In ægritudinibus ſane deſperabitur, ac poſt ægritudinem difficile conua-

leſcent, erunt tamen animo ſimplices, humani, miſericordes, alienas anguſtias ſubleuantes, aliena quoque patrimonia ſuſcipientes, atque ex his habentes vitæ ſubſidia. Erunt alienorum filiorum patres, abſconſa vitia habentes, ac tali erunt præditi dignitate, vt etiam fratrum ſuorum domini eſſe videantur, erunt locupletes, pecunioſi.

Saturnus item in facie Scorpionis eſt mirabilis creatura fœda, multi mali, multarum rixarum, ſimilis videtur viro, qui à Raſi, & Auicenna deſcribitur, facies fœda, color cum quadam obſcuritate rubeus, cutis faciei ſicca, ac totius corporis rugoſa macies, capillorum nigredinis leuitas, atque hic peſſimorum morum erit. Auicenna, de contraria corporis compoſitione, & diſſimili, & eſſe malo ingenio, intellectuque, vt in noſtris phyſiognomon. de fatuo improbo.

Saturnus in omnibus faciebus Sagittarij eſt magnus, feſſus, incompoſitus, vel multis membris, ſpinæ curuæ, vel apertæ paupertatis, & miſeriæ manifeſtæ.

CAPVT XXV.

Iuppiter per Zodiaci ſigna quos mores, & formas det.

IVppiter in ſecunda facie Tauri, eſt obcæcatus, debilibus membris, ſtricti colli, curuæ ſpinæ, malæ qualitatis, paupertatis apertæ, & eſt vilis. In prima Aquarij eſt venator, de bonis & pulchris pannis veſtitus, formoſus, compoſitus, lympidus & timetur. In tertia facie ſicut prima. Maternus: Si Iuppiter in Aquario fuerit inuentus, homines venatores erunt, formoſi tamen, bene compoſiti, & qui pulcherrimis, lautiſque veſtimentis delectentur, ob eamque cauſam à pleriſque metuentur, & diligentur. Erunt gulones, bibones, & qui poſthabita omnis rei familiaris cura nil aliud affectent, niſi Epicuræorum morte, ſine laboribus, quiete, & rerum vbertate viuere.

CAPVT XXVI.

Mars in Zodiaci ſignis, quos mores & formas largiatur.

HAli: Mars in tertia facie Tauri, eſt formæ mirabiliter turpis, abominabilis vultus, iocatores, diligit hilaritates, cantiones & vitia. Maternus: Si Mars in Tauro fuerit inuentus, erit homo turpiſſimi fœdiſſimique aſpectus, iociſque, ioculationibus, continuè deditus, etiam edax, temerarius, obliguritor, hacque de cauſa infœlicitate plurima defatigabitur.

Mars in facie tertia Geminorum, eſt vilis, pauper, defectiuus, pauperibus ſeruit, & habentibus membra debilia, & petentibus eleemoſynam. Maternus; Si Mars in Geminis fuerit inuentus, cum primum geniture loca Saturnus pertranſierit, pauperes effecti, & fortaſſe corpore vitiati, nec neceſſaria vitæ poterunt ſubſidia ſufficienti animo parare.

In ſecunda facie Cancri Mars, eſt homo inhoneſti vultus, mirabilis figuræ, mirantur homines, & rident eum. Maternus: Mars in Cancro ſi fuerit inuentus, quicunque ſic eum habuerint, erunt fœdiſſimi aſpectus, mirabilis formæ, & quos primum omnes irrideant. Erunt æquites, & qui baliſtarum, tormentorumque iaculationibus delectentur, equos nutrient, & beluas ad militiam pertinentes, erunt quoque milites, & militaribus negotiis impediti, vnde ſibi honoré quandoque & cæterorum militum timorem acquirent.

Fuit Attila inhumano lucidoque pallore, ac efferi oris monſtruoſo ductu, torua oculorum nictatione terribilis, ac tota forma ſæuitiem ſpirans, vt terrifico nomine Dei flagellum appellaretur, fuit ſui ſeculi funeſta clades, vrbiumque portentoſus euaſtator, vt ad humani generis excidium non alio lictore opus eſſet, ad immortalem potentiæ, & ſæuitiæ gloriam ſuperuectus eſt, tamen ſanguine per nares erupto, coniugale torum fœdauit, & ſuo ſanguine ſtrangulatus interiit.

Mars in ſecunda facie Leonis, apparet triſtis, anxius &

doloribus plenus, percutit caput, propria manu dilacerat barbam ſuam. Maternus: Quicunque Martem in Leone habuerint, erunt homines potentes, audaces, fortes, & qui equeſtri præapte jaculatione delectentur, facie triſtes erunt, ſolliciti, & multum cogitabundi, & qui ſæpius aliquo dolore perculſi, & caput plangant, & pectora pugnis obtundant, ac perplexi barbam manibus ſuis cogitationibus permulceant.

Fuit & Diomedes, vt Dares narrrat, auſtero vultu, ſed corpore honeſto, quadrato, iracundus, bellax, audax, clamoſus, viuidus & impatiens. Nepos:

Voce ferox, animo præceps, feruente cerebro,
Ardentique ira calidus, quadratus in artus,
Tytides plenis meretur tidea factis
Sic animo, ſic ore fero, ſic fulminat armis.

Hali: Mars in prima facie Virginis, eſt turpis aſpectus, mœſti vultus, diu ſeruat iram. In ſecunda & tertia facie eſt cœcus, debilium membrorum, mali negotij, ſemper defectiuus, vilis & ſenex. Maternus: Quicunque Martem in Virgine habuerint, homines erunt turpiſſimi fœdiſſimique aſpectus, grauiſſimæ iracundiæ, ſed eam intra pectus ſuum diutiſſimè continentes, & qui audaci ſemper animo in res quaſcunque ab aliis intentatas ferantur. Sed cum ad ſecundum geniture trigonum Saturnus peruenerit, ad cœcitatem fortaſſe, & membrorum læſionem aliquam deuenient, erunt quoque pauperes, obſcuri, maliſque negotiis impediti, & qui vix ſibi neceſſaria vitæ poſſint alimenta ſubminiſtrare.

Mars in prima & ſecunda facie Libræ, emittet baliſtam, tenet arma, timetur, & eſt bonæ exiſtimationis & honeſtus. In tertia facie jocationes, hilaritates diligit, cantiones, quietem, comedere, & bibere. Mars ſi fuerit inuentus in Libra, homines erunt boni aſpectus, pulchræ formæ, délitiis dediti, & qui armis præcipuè delectentur, atque equeſtri jaculatione laborent, ſed cum ad alterum geniture trigonum Saturnus deuenerit, tunc jocoſis conuiuiis, leuique ſodalitio verſabuntur, tunc jaculationes, cantuſque exercebunt, tranquillo vitæ genere fœliciſſimo perfruentes.

Mars in tertia facie Sagittarij erit effœminatus & deriſor, aſſimilatur mulieribus in debilitate, pigritia, & loquela, veſtibus, & ſe comando. Maternus: Si Mars in Sagittario fuerit inuentus, homines erunt molles, effœminati, ac in actibus ſuis plurimum pigri, & inertes, vocis quidem fœmineæ, debiles quoque, ac muliebri apparatu gaudentes. Sed cum Saturnus primum geniture trigonum tranſierit, erunt audaces, fortes, magnanimi, & in magnis negotiis occupati, & qui viribus, & magnanimitate ſua facilè ab omnibus timentur.

CAPVT XXVII.

De forma & viribus Veneris in ſignis Zodiaci.

HAli: Venus in omnibus partibus Arietis eſt defectiua, triſtis, doloribus plena, anxia, pauper, defectiua, eueniunt ei impedimenta, & occaſiones, grauamina, & cogitatus. Maternus: Venus ſi in Ariete fuerit inuenta, erunt homines triſtes, ſolitarij, anxij, vitiati corpore, & animo pauperes, & mendici, & quibus plurima noceant diuerſarum calamitatum impedimenta. Erunt hi quoque multæ cogitationis, & variij diſcurſus.

Si Venus in Geminis fuerit inuenta, ex Materno: Erunt formoſo, delectabilique aſpectu, omnibus maximè grati, homines erunt boni, bonamque in omnes voluntatem habentes, & qui maximo quodam pietatis ardore omnibus hominibus & pauperibus præcipuè & afflictis ſubuenire conentur, erunt quoque ſapientes, aſtuti, ingenioſi, facundi.

Hali: Venus in omnibus partibus Leonis eſt debilis membris, pauper, defectiua, malorum, & diuerſæ formæ, ac naturæ. Maternus: Quicunque ſic eam habuerint, erunt pauperes, neglecti, corpore vitiati, diuerſæ variæque naturæ, & qui diuerſa vt plurimum fortuna conſtituti, crebris ſæpius laboribus fatigentur.

Venus in omnibus partibus Virginis, eſt doloribus plena, anxia, triſtis, debilium membrorum, aſſociatur pauperibus, egentibus, ac habentibus membra infirma. Maternus: Ho-

mines erunt ſemper triſtes, anxij, ſolliciti, luctuoſi, & qui corpore & animo vitiati, egenis vt plurimum & infirmis hominibus ſocientur.

Venus in omnibus partibus Capricorni, diligit iocationes, bibere, inebriari, canere, res formoſas, ſocietatem, & eſt bonæ ſtaturæ. Maternus: Si Venus in Capricorno fuerit inuenta, homines erunt honeſti, placidi, alacres, iaculatorum, cantuum, ſodalitatumque amatores, bonæ ſtaturæ, pulchri aſpectus, & qui conuiuiis potiſſimum delectentur, reſque formoſas, & ornatas ament.

CAPVT XXVIII.

De forma & moribus Mercurij per aliqua Zodiaci ſigna.

MErcurius in omnibus partibus Scorpionis eſt pulcher, compoſitus & bonæ formæ, timetur, & eſt pulchrarũ veſtium, boni equitatus, ornatus & ſplendidus. Maternus: Mercurius ſi in Scorpione fuerit inuentus, homines erunt ſatis pulchri, ac venuſti, benè compoſiti, bonæ apparentiæ, & qui ornatis veſtibus delectentur, bene morati, honeſti, & liberales, & qui præcipue timeantur à multis, & aſſiduis gaudeant æquitationibus.

Mercurius in omnibus partibus Piſciũ, eſt pulcher, acutus, intelligens, ornatæ formæ, formoſarum veſtium, corpore cõpletus, & membris, honeſtus, honoratus, & fortis. Maternus: Si Mercurius in Piſcibus fuerit inuentus, homines erunt pulchri, acuti, intelligentes, legum iudiciorumque æquiſſimi cultores; venuſti aſpectus, corpore, membriſque bene compoſiti, ornatis veſtimentis plurimum gaudentes, facundi, diſerti, in multis ſcientiis eruditi, hac de cauſa ab omnibus honorati, à quibus multa conquirent ſubſidia facultatum.

Mercurius in Capricorno eſt pauper, diminutus, fatigatus, infirmus, debilis membris. Maternus: Venus ſi in Capricorno fuerit inuenta, pauperes erunt, ignobiles, omnibus facultatibus denudati, valetudinarij, membris vitiati, ac longis laboribus vitæque impedimentis continue fatigati,

LIBER QVINTVS.

PROOEMIVM.

IAM ad maculas deuentum eſt, quæ in variis corporum partibus reperiuntur, vultu, pectore, manibus, pedibus, dentibus, vngulis & oculis. Opiniones Aſtrologorum recenſebimus, refutabimus, inde ad Phyſicas rationes accingemur. Veteres Aſtrologi has maculas ſecundas ſtellas vocabant, à ſuperibus impreſſas, præmonſtrantes qua ratione prudentiaque reprimi queant, nulla tamen injuncta noſtris moribus neceſſitate, ſed lubentia potius quadam & procliuitate ex ſanguine & ſpiritibus phyſicis. Eximiæ dicunt eſſe gloriæ, potentiæ, & fœlicitatis ſigna. Suetonius de Auguſto memorat, fuiſſe corpore maculoſo, diſperſis per pectus atque aluum genitiuis notis in modum & ordinem ac numerum ſtellarum cœleſtis vrſæ. Seleuci annulus fuit, in quo anchora effecta viſebatur, cuius imago in fœmore poſteris familiæ, natiua apparuit, ſicut Thebis habere lanceam, genitiuis notis Satorum nomini, & familiæ datum erat. Inter quos fertur brachio Dacorum notam originis quarto quoque partu regenerari. Et Barletius in vita Scandebergi in dextro brachio enſis formam impreſſam eſſe, vt manu facta videretur, pulchrum clarumque bellici decoris ſignum. O inſignem naturæ liberalitatem, vel naſcentibus nobis ſubjicit documenta & in corpore ipſo figit inſignia, quæ poſtmodum ſint ſequenda. Sed oportet, quæ ſyderum conſtellationibus aſſimilantur, macularum numerum ſtellis reſpondere, quæ, cum euidentia, pulchra, & abſoluta fuerint, magnam non interruptam cum fœlici exitu gloriam ſignificabunt, ſed ſi exigua ſint veſtigia, eo minorem, ſi non pulchra, quandam fortunæ inæqualitatem, aduerſaque multa, & non ſucceſſibus parem ſignificabunt, ac ſecundum corporis partes, euidentiores habent effectus. In pectore primo, ſecundo in ventre, vt Auguſto, dein dorſo, vt in Scandebergo, quarto in brachio, in manibus, & in pedibus. Conſiderandum præterea, ſi in dextra vel ſiniſtra hominis parte, in dextro enim fœlicitatem, in ſiniſtro infœlici-

tatem. Solinus de caninis dentibus loquens ait, ſi Gemini procedunt à dextra parte, fortunæ blandimenta promittunt, quibus ab læua, verſa vice.

CAPVT I.

De maculis, Aſtrologorum & Philoſophorum ſententiæ.

APPARENT ſæpiſſime in humano corpore quamplurimæ maculæ omnium generum quantitatis & formæ, & coloris, quippe, maximæ, minimæ & mediocres, minimas næuos vocant, ſed maiores, Medici ex humorum peruerſitate prouenire, videlicet ex phlegmate albas, ex atra bile nigras. Nos primum Aſtrologorum placita recenſebimus. Inquiunt enim, ex aſcendentium ſignorum qualitatibus, & ex planetis in eis dominantibus, ac ea loca ſignantibus, quibus dominantur. Humanum corpus in duodenas diuidunt partes, ſecundum ſignorum numerum, & ſic ſingula ſigna ſingulas partes retinent. Caput in ſigno Arietis eſt, ceruix in Tauro, humeri in Geminis, Cor in Cancro, pectus & ſtomachus in Leone, venter in Virgine, renes & vertebræ in Libra, natura in Scorpione, fœmora in Sagittario, genicula in Capricorno, tibiæ in Aquario, pedes in Piſcibus, & ſic per hæc ſigna vniuerſa humana membra diuiduntur: & ſic de moribus, & de futuris euentibus certiori fide nos admonebunt: nam vbi planetæ in his ſignis in natalitio reperiuntur; hæc loca ſignant, maculis, næuis, vel cicatricibus & planetarum coloribus. Ex his duodecim ſignis Sol & Luna ſingula ſigna ſortiti ſunt, cæteri vero quinque planetæ bina, in quibus imperium & domicilium conſtituta habent. Sol in Leone ſuum habet domicilium, & poteſtatem. Luna in Cancro, Saturnus in Capricorno & Aquario ſui imperij maieſtatem exercet, Iuppiter in Sagittario & Piſcibus, Mars in Ariete & Scorpione, Venus in Tauro & Libra, Mercurius in Virgine & Geminis. Denique Martem rubra ſignare macula, Saturnum nigra, Solem crocea, Venerem roſea, Iouem & Lunam alba, Mercurius varia dat etiam. Luna cor-

pus candidum, multarum variatum macularum. Sed res ſe aliter habet, nam maculæ non ex planetis, vel ex ſignis, ſed ex humoribus prôueniunt: quippe non Saturnus, ſed atra bilis atras profert maculas, & bilis croceas, ſanguis roſeas, & pituita albas, & ex humorum mixturis variæ exoriuntur, non ex Mercurio. Ex calefacto ſanguine ruffæ vel flammeæ, non ex Marte, & ex variis bilis generibus variæ naſcuntur, ex porracea virides, & ex flaua flaueſcentes, quæ in mulierum corporibus facilius percipiuntur, cum candidius ac delicatius corpus habeant. Et hi humores ea præcipuè inficiunt loca, vbi reſidere ſolent, albæ plerumque in facie, vbi ex cerebro deueniunt, nigræ in pectore, vbi lien, ſanguineæ in aluo, vbi jecur, & croceæ per totum corpus, vt arquati, & in coſtis, vbi veſica reſidet fellea. Sunt & eiuſmodi maculæ in cæteris animalibus, etiam peupetua bonitatis & vitiorum teſtimonia.

CAPVT II.

Medicorum opiniones de prægnantium maculis.

EA ſiquidem eſt imaginariæ facultatis vis & poteſtas, vt vbi mulier fixius quid intueatur in conceptu, vel prægnãs aliquid impenſius exoptet, in tenello infantis corpore varias rerum formas, quaſi ſigilla, imprimit, veluti næuos, lituras, verrucaſque, quæ non facile elui poſſint, ac emaculari. Plerumque ex leporum obtutu infantes edunt cum bifido ſuperiori labello. Simile quoddam in reliquis animantibus elaborare ſolent naturæ artifices, obiectis ſub ipſo conceptus momento variarum rerum coloribus. Quo ſtratagemate vſus eſt Iacob, paſſim ſtratis, obiectiſque virgulis, quibus cortices ademerat, maximam gregis partem, cum ſe inirent, maculoſo tegmine, ac verſicolore vellere præſtitit, ſic picturatas alites, ſic canes, ſcutulatos equos, ac ſignatos perfecimus. Plinius: Compræhenſæ, hauſtæque ſub ipſo conceptu imagines, tum ſubito oborta cuiuſque rei cogitatio effingere ſimilitudinem, formaſque miſcere credatur, ideoque plures in homine, quam in cæteris animalibus differentiæ, quoniam ve-

locitas cogitationum, animique celeritas, & ingenij varietas multiformes notas imprimit, cùm cæteris animantibus immobiles ſint animi, & ſimiles omnibus, ſingulisque in ſuo cuique genere. Sic etiam videmus ſylueſtris ſuis carnem cum ſuis pilis in facie puerorum, rubras vini maculas, ac mori arboris fructus, & eiuſmodi ſexcenta alia, ſed hæc non ex imaginatione mulierum fixa, aut eius ſpiritibus omni conatu in cogitationibus conuerſis. Sed id alia de cauſa euenire putandum eſt, quippe ex redundantibus in corpore humoribus animalibus illis ſimilibus, ſic porcinam ſimilitudinem in vultu referunt & corpore: & Phyſiognomones ex eorum animalium vultus ſimilitudine mores præſagiunt. Cum enim leporini humores, aut ſuilli, in corpore redundant (diximus enim in humana Phyſiognomonia ex Ariſtotele, quod in homine ſunt omnium animalium mores, ſic etiam & humores, per quos mores & ſimilitudines illas faciunt) naturæ impulſu, omni conamine facto, ſi præualida ſit & robuſta, vt proximius poterit & cititus expellere, vultu, pectore, manibus, aliiſque partibus ejicit. Et nos ex eiuſmodi notis non parum lucis nacti ſumus in cognoſcendis hominum moribus, quippe qui vini notas in corpore habent, ebrij vinoſique ſunt, qui apri, ſylueſtres & efferati, qui leporis, timidi, & ſic de cæteris. Et quemadmodum de moribus multa coniiciuntur, ſic etiam de futuris, vt ſuo loco dicemus. Nos ſæpius experti ſumus, mulieres filios cum bifido labro genuiſſe, quæ nunquam leporem viderunt, & filias vinoſa facie, quæ vinum oderint, nec biberint, nec vnquam concupierint. Sed cognouimus certiſſime mores illis animalibus ſimiles retinuiſſe.

CAPVT III.

Cur ſiniſtræ partes dextris infœliciores.

IN Aſtrologorum ſcholis ſancitum eſt. Orientales partes fœlices & fortunatas eſſe, ac dextris dominari: ſecus autem

Occidentales, nam infœlices, ac infortunatas, ac ſiniſtris præeſſe. Ptolomæus ait Solem dextræ corporis parti dominari, Lunam ſiniſtræ. Alij dicunt Solem in viris dextræ parti præeſſe, in mulieribus ſiniſtræ, Lunam vero fœminis dextræ, viris ſiniſtræ. Meſſahala: Quando Mars erit ſignificator nati, & fuerit Orientalis, ſignabit natum in dextro pede, ſi fuerit Occidentalis, in ſiniſtro, & hoc nunquam fallere, quod & alij idem affirmant. Melampus de næuis ſcribens ait: Mas, vel fœmina, quæ à dextra corporis parte ſigna continet, fœlices erunt, vnde & probi, & diuites: ſecus autem euenit læuæ, nã calamitatibus omnibus obnoxij, & pauperes omnino reddentur. Sed hi falluntur, quod id ſtellis, non phyſicis rationibus aſcribant. Dicunt enim Medici dextram hominis partem calidiorem eſſe, ob id robuſtiorem, vehementioremque eſſe: argumento mares in dextra vteri parte concipi, fœminas in ſiniſtro, & dextras partes ſiniſtris præpollere, vt ſuperiores inferioribus, vt ex Hippocrate habetur. Et Galenus: Si dextra prægnantis mammilla graueſcit, abortit mulier, ſiniſtrum teſticulum in maribus; & ſiniſtram matricis partem frigidiorem eſſe, & ſanguinem impurum, excrementoſum, humidum, & ſeroſum recipere, & ſi ſanguis purus, calidior, dextræ partes ſiniſtris calidiores. Supera pars inferiori calidior eſt, quia calor ſurſum euehitur, vt ex Ariſtotele in Problematibus habetur. Ex his habetur, quod dextra pars robuſtior eſt, & ſua robuſtitate facile ſuperfluitates expellit, ſiniſtra vero minus: vnde, quando vtraque pars excrementoſos & corruptos humores foras expellit, maxima in corpore & copioſa ineſt materia, ob id ſemper animi mœſtitias, infirmitates, & noxia gignunt, & infœlicia præſagiunt. Sed animaduertendum in iis id verum eſſe, qui dextras partes communiter calidiores habent: nam ſunt ſcæuæ, qui ſiniſtras calidiores habent, & in his aliter ſe habebit judicium. Sed ſunt etiam ambidexteri, qui vtraque manu æqualiter vtantur, & de his etiam aliter ſentiendum.

CAPVT.

CAPVT IV.

Quid ſignificet næuus in fronte.

HAli libro de aſtorum iudiciis docet ex ſignis facie apparentibus, quomodo abſcondita in corporis partibus reperiantur. Inquit enim: Si videris in homine notam, vel næuum in fronte, aliam notam habet in pendili, cuius rationem naturalem in Phyſiognomonia attulimus. Melampus vero Græcus de næuis ſcripſit, & quæ bona vel mala præſagierint, exponit Aſtrologorum opiniones hoc modo ſecutus. Næuus in fronte maris, dicit plurima bona poſſeſſurum, at in fœminæ fronte poſitus, regnaturam, vel magnæ poteſtatis futuram denotat. Sed quia hæc ſigna bona portendunt, ideo in dextra corporis parte eſſe oportet, nam in læua contrarium denotarent. Rationes ipſe ex Aſtrologicis quæſiuit, vt ſupra diximus, qui næuum in fronte habuerit, alium in pectore habebit, non in pendili, vt dixit Hali. Sed pectori præeſt Cancer, cui Luna dominatur. Erit igitur locuples, bonæ famæ, alti gradus, & amplæ dignitatis. Hæc Maternus à quo Melampus. Sed naturalis ratio ita ſe habet. Frigidæ maculæ ad ima tendunt: nam frigidi eſt ad ima deſcendere, ad nates, coxas, & ſuras, at quæ ex calido eueniunt, in pectore ac ſuperiori corporis parte. Qui vero calidi cordis ac pectoris ſunt, magnanimi ſunt, fortes, viriles, nobiles, & optimè morati, vnde non ab re erit, ſi eiuſmodi homines elati gradus, locupletes, & quamplurima bona in vita poſſidebunt.

CAPVT V.

De næuis in aure & femoribus, & quid portendant.

IDem quoque Melampus ait: Si næuus in aure maris apparebit, diues, ac celeberrimus fiet, eadem & fœmina, quòd næuo in fœmore ſignata eadem ſortietur. Idem quoque Melampus, dum de fœmore ageret, ait: Tale ſignum in fœmore in vtroque ſexu, diuitiarum exuberantiam denotabit, ipſeque

rationes ab Aſtrologis deducere videtur: nam fœmora Sagittarium poſſident, cui Iuppiter dominatur: & exiſtens Iuppiter in Sagittario in ſua domo, facit glorioſos, potentes, nobiles, locupletes, copioſos, doctos, hilares, & humiles, & qui aliena patrimonina poſſideant. At ſi in ſiniſtra parte erit, ſcilicet, ſi infortunatus, vel Occidentalis, vel à Saturno, & Marte ſauciatus, eo loco conſtitutus, odioſos, turbatos, laborioſos, & quæcunque complere voluerit, proſperum non habebit effectum. Præterea Aſtrologi quibuſcunque corporis partibus planetas præeſſe volunt. Ptolomæus Saturnum poſſidere auditum dextrum, ſplenem, veſicam, & phlegma; Iouem tactum, pulmonem, coſtas, cartilagines, & ſperma; Martem ſiniſtrum auditum, renes, & teſticulos, Venerem odoratum, hepar, carnem; Mercurius locutionem, deliberationem, memoriam, linguam, fel, & nares; Lunam guſtum, deglutiuam, ſtomachum, ventrem, mulierum pudenda, & omnia ſiniſtræ partis membra. Vnde, quia auris dextra à Saturno poſſidetur promittere liberè poteſt ſibi hæreditatem, & diuitias ex nigro ſigno in aure dextra.

CAPVT VI.

De Næuo in ſupercilio, & impectine, & extra ſupercilia.

ET Hali Abenragel ait: Si homini videris notam inter ſupercilium & palpebras, alteram notam habebit in vultu inferiori, & alteram inter vmbilicum & pendile, & hoc vaticinium ex aſtrologicis rationibus deſumpſit: nam pectini præeſt Scorpio, cui Mars dominatur, & Mars in Scorpione, vt ex Materno habetur, facit viros mulieribus deditos, vt omni poſthabita pudoris honeſtate, & illis quandoque vim inferre conentur, & cum eis ſæpius irati lites exerceant, demonſtrat enim mulieroſum hominem, & quibus vim inferre conetur, etiam vſque ad næuum, vnde multas ducturus vxores, & cum multis mulieribus tractabit ſatis infœliciter. Dares Phrygius narrat Helenam notam inter duo ſupercilia habuiſſe. Cornelius Nepos ita vertit:

Sola ſuperciliis labes interflua raris
Audaci macula tenues diſcriminat artus.

Hinc antiquitus orta opinio exiſtimatur, quæ næuum inter ſupercilia habuerit, male fuiſſe marito fida. Et vt ex Hali ſuperius vidimus, ſi extra ſupercilium fuerit, aut ſupra illa, aut infra, & palpebras non in pectine. ſed infra pecten & vmbilicum. Macula, quia rubra Martis erit, id eſt, ſanguinis, & ſanguinis notæ, optimæ, moderatæque.

CAPVT VII.

Quid næui in naſo recti & obliqui, & abditi; & quid demonſtrent.

SI rutilus næuus in maris naſo viſitur, eum talem etiam in abditis habet. In naſo vero fœminæ, ſiue in oculo conſpectus, quod & ipſa illum in ſecretiori corporis parte contineat. Si marem vel fœminam in manibus næuum habentes videris, ille mares, fœmina ab eo diuerſum ſexum progenerabit. Hali: Si aſpexeris hominem, & inuenies in eo notam in nare, dic quod habet alium in virga virili, & alium in coſtis à parte ſiniſtra, & alium in loco, vbi ſunt capilli in pendili. Naturalis ratio eadem eſt, quam ſupra diximus, nam qui in luxuriæ membris aliquo ſigno notatus, & præſertim ignei coloris, haud dubio procul luxurioſiſſimus erit. Sequitur Melampus: Si tale ſignum in maris naſo ex obliquo conſtiterit, per vrbes hinc inde vagari demonſtrat. In fœmina ibidem poſitus, eam diuerſa à pedibus paſſuram iudicium eſt, quoniã & in abditis næuum habet. Cauſam ab Aſtrologis deducit, per næuum in naſo obliquum intelligit, quando erit in ſiniſtra parte, vel ad ſiniſtram partem vergens, vnde Martem infortunatum indicat, & ob id infœlicitates portendit, mobiles homines, peregrinos, & quamplurima in itineribus paſſuros dicit, vt diximus in capite de Marte. Sed in fœminis peius erit, nam pedibus minatur, ſcilicet mala in pedibus, compedes, dolores, & eiuſmodi ſimilia, ſed naturalis ratio eſt, quod complexio ſupra modum calida, quam Martiam diximus,

homines mobiles, præcipitoſos, inſtabiles, furioſos, & peregrinos facit, & in continuis motionibus, & itineribus ſunt, non niſi mala in pedibus patientur, & in ſiniſtra hominis parte, deprauationis naturæ ſigna diximus.

CAPVT VIII.

Næui in labiis quid portendant.

IN labiis tam maris, quam fœminæ conſpectus næuus, gulones, voraceſque notat, ex Melampo. Diximus in Phyſiognomonicis, vt qui næuum in labiis haberent, alterum in teſticulis habituros, & mulier in labiis vuluæ, quibus Scorpio præeſt, cui Mars dominatur, & diximus millies Martem gulones & edaces facere, qui cum calidiſſimos procreent, multum cibum appetant, & concoquant, & hoc ſignum Melampus ab Aſtrologis accepit. Edaces calidi ſunt, & caliditas ſuperfluos humores ejicit per ea membra, quæ exercet, videlicet per labia, gulam, & aluum. Et diximus qui in labiis ſignati ſunt, & in teſticulis, & vuluæ labiis ſigna eadem habere. Sed quia labia ſunt quoque loquelæ inſtrumenta, quoſcunque nobis viros videre licuit tali nota præſignatos, videlicet nigra ex melancholico humore in labiis & lingua, omnes loquaces, Oratores, facundos, concionatores, hiſtriones, agirtas, & qui loquelis dant operam, eaque in re diſertiſſimi fiunt.

CAPVT IX.

Maculæ in dentibus quid ſignificent.

IVppiter genituræ dominus dat maculas in dentibus, & qui Iouem in aſcendente habuerit, vel eius genituræ dominus fuerit, erit diues, præpotens, officioſus, & eiuſmodi talia, vt multoties in hoc libro ex Materno replicauimus. Cardanus maculas in dentibus albas & nigras euenire dicit, quæ cum dentibus naſcuntur, & abolentur duodecim annorum ſpatio, albæ ex pituitæ redundantia, nigræ ex melancholia.

CAPVT X.

De iis qui in mento & liene næuum habuerint.

SI næuum in mento mas habuerit, diues auri argentiue efficietur, idem & de fœmina putandum, eo quod ad lienis partem alteram continebit. Et paulo inferius Melampus: Si vterque in ea corporis parte, qua lien næuo affectus fuerit, valetudinarij vitam peraget. Et paulò poſt: Si vterque ſub aluo ſignabitur, eoſdem valetudinarios fore contendas. Is ex Aſtrologis rationem petiit: nam lieni præeſt Saturnus, melancholiæ dominus, & melancholia in ſplene reſidet. Saturnus infirmitates longas, vel chronicas largitur, & ob id ſemper valetudinarij. Sed naturalis cauſa eſt, quod, quibus ſplen tumet, vel ſignatum nigra erit nota, ij melancholia ſemper abundabunt, & atrabiliarij morbi longæui ſunt, & nunquam deſinentes, ob id valetudinarij. Ob eandem etiam rationem paulò inferius ſubdi: Qui in ſplene ſignati, valetudinarij. Sed prius, vbi dixerat: Qui in mento næuum habent, diuites erunt, auri, & argenti: quod in liene alterum habeant, ne videantur hæc dicta ſimul aduerſari. Sciendum, quod qui in mento næuum habent, alterum non prope lien, ſed ſub pectore, paulò liene ſuperius, circa cor, vbi Leo reſidet, cui Sol præeſt, qui auri diuitias pollicetur, & prope hunc locum pectus eſt, cui Cancer præſidet, cuius domina Luna, ob id argenti diuitias præbere dixit: nam ex Aſtrologis habetur, Sol aurum, Luna argentum pollicetur, nam inſignia cœli luminaria, inſignibus terræ metallis præſident, ſi Ptolomæo credimus. Lieni Saturnus præſidet, qui etiam diuitias ex hæreditate pollicetur.

CAPVT XI.

Næuus in maxilia inferiori, & hypogaſtrio quid ſignificet.

INquit Melampus: Si mas næuum in gula obtinuerit, diues euadet: & fœmina ſi illo in inferiori maxilla prædita fue-

rit, diues efficietur: eò quod illum, qua venter deſinit, habet, ſcilicet in hypogaſtrio. Vbi animaduerſione dignum næuum in maxilla inferiori, vel gula, non in eodem eſſe loco, nã gula intelligitur, vbi nodus prominet, & illa pars, vt diximus, reſpondet coſtis. Et Hali dicit: Cui videris næuum in gula, habebit alterum in coſtis partis dextræ. Sed ſub maxilla, vel gula intelligitur pars in mento ſuppoſita, & qui talem habuerit, diuites, tam mulier, quam homo futuri, & in ſuperna gulæ parte, in hypogaſtrio, vt recte monet Melampus. In ventre enim paulò infra pectus Leo dominatur, cui Sol præeminet, diuitiarum dator. Hoc autem dicimus, quod tali loco ſignati, magnanimi ſunt, liberales valde, & optimatum amici, & iis diuitiæ, vt ſæpius hoc opere meminimus, & nummi nunquam deerunt.

CAPVT XII.

Næuus in collo & ventre quid portendat.

SI in collo mas næuum poſſidebit, ditiſſimum indicat, & fœminam etiam eandem fortunam conſecuturam. Collo præſidet Taurus, cui dominatur Venus, & cui Taurus aſcendit, & ſi ſua bona in iuuentute prima amiſerit, poſtea cum lætitia ea denuo cumulabit, & augebit, & habebit bonæ fœlicitatis ornatum; ex Materno. Sed ego non diuites, ſed voraces dicerem: nam quibus locis næui foras expelluntur, in his potiſſimum robuſtitas & caliditas naturæ augurarer, & qui calidam & robuſtam habent gulam, ſemper eſurientes & edaces ſunt. Præterea, vt in ſuperiori ſigno iam diximus, qui in gula, vel collo næuum habent, & alium in aluo, vel ventre habebunt, & qui in ventre habuerint, demonſtrant ibi robuſtitatem & naturæ caliditatem in concoquendo, & qui recte concoquunt, voraces ſunt & gulones. Ob id Melampus, In ventre, ait, tam maris, quam fœminæ næuus conſtitutus, voracem vtrumque, & gulonem deſignat. Et nos vniuerſo hoc volumine vidimus: quando Natura inſtrumenta corporis ſignat, ea ſigna ad ſuam operationem exercendam, & hominis qualitates deſignandum appoſuiſſe,

CAPVT XIII,

Quid portendat næuus in humeris, & alis.

ASTrologi humeros Geminis dant, & iis Mercurium, qui ſagaces, pronos iurgiis & litibus implicitos facit, at ſi in ſiniſtra parte, pejor erit. Dicunt enim à Saturno trigono radiati, damna, detrimenta, & calamitates ſignificare. Sub alis, id eſt, circa pectus, vbi Cancer, Lunæ domus, quæ pulchritudinem aſpectus, & diuitias præbet, & famam cum beneuolentia. Et naturaliter pectus bene diſpoſitum, mores, fortitudinem, & virtutem præbet, & eiuſmodi hominibus diuitiæ non deſunt, nec locupletes vxores.

CAPVT XIV.

Maculæ in vnguibus quid preiudicent.

ETſi aliquibus videatur næuos in vnguibus obſeruare nimis vitioſum, aut ſuperſtitioſum nobis tamen aliter videtur, nil enim fruſtra agitur in naturæ officina; & præſertim in maximo naturæ miraculo homine, præſertim cum videantur aliquæ albæ, croceæ, cæruleæ, variarumque formarum, rotundæ, angulares, lineares & in variis vnguibus, tantoque tempore durant, quanto vngues creſcunt, & reciduntur, ſed videamus de iis, quæ Aſtrologi dicant. Ipſi digitos Planetis aſcribunt, & colores. Videlicet Veneri pollicem, indicem Ioui, Saturno medium, annularem Soli, Mercurio minimum. Alij majoris digiti pars quæ extra tumet Marti, & quæ indicem reſpicit Lunæ, colorem Saturno nigrum aſcribunt, Lunæ album, Marti rubeum, Soli croceum, Ioui & Veneri roſeum. Sed hæc futilia, & anilia ſunt. Colores enim non à planetis, ſed ab humoribus corporis pendent, vt ſæpius decantauimus, melancholiæ nigrum, phlegmati album, ſanguini roſeum, flauæ bili croceum, incenſæ album. Aſtrologi dicunt: Si macula in digiti vngue Martis accidet, peregrinationem oſtendit, Si miles, cum gloria & vtilitate. Si nigra

erit, noxia demonſtrat, lites, rixas. Si Veneris alba, munera & victorias ex ludo; at ſi nigra, luctus, faſtidia. Si index albas oſtendit maculas, lucra, vtilitates, nummos, inopinatas vtilitates; at ſi nigras, bonorum amiſſionem, infœlicem fortunam, & ſimilia. Pars altera medij digiti, quæ hæret indici, Saturno datur, altera Lunæ. Si in Saturni parte macula erit alba, hæreditates poſſidebit, donationes, ædificia; ſi nigra, iuſtitias, & melancholicas paſſiones, & ærumnas. Si in alia parte erit macula alba, vtilitatem, honorem, negotia aliena, itinera; ſi nigra, quæ diximus in Luna, demonſtrabit. Si in vngue annularis punctus albus conſpicietur, rotundus & clarus, dignitates demonſtrat, bonorum augmentum, honorum, & boni nominis, & ſi minor punctus, minores dignitates; ſed ſi niger, ærumnas, ex indice honores, & ſimilia.

Si in minimo punctus albus, oſtendet merces, ſcribas, ſenatus; ſi niger, afflictiones, & eiuſmodi res. At ſi lineæ albæ erunt, demonſtrant vitæ mutationes, ſecundum planetarum ſignificationes. Si autem virides, manifeſtas, ſi obſcuræ, obſcuras, ſi magnæ, magnas, & ſi paruæ, paruas. In dextra magna, parta ex induſtria, in ſiniſtra ex fortuna.

Quando exierit macula ab vngue, incipit effectus, quando autem in medio, erit in augmento, & ſic de fine: Sed hæc ridicula ſunt, & quæ ex aſtris iſti euenire contendunt, phyſica ratione oriuntur. Sunt enim excrementa cordis: eſt enim cor validiſſimum viſcus: quod à ſe noxia omnia propellit, ſed minus nobilia membra cum conatu, & minus viſibiles: quæ in vngnibus eueniunt, maxime viſibiles, quia tranſparentes, vnde in his, & oculis facilius obſeruantur. Vnde quando ex aliquo intenſo & vehementiſſimo timore, labore, mœſtitia, cor nobiliſſimum membrum obſidetur, ſua pellit robuſtitate. Si atrabilioris humor, nigras maculas ejicit, & cætera, ſed præcipue in annulari ibi enim ex corde venæ ſunt; ex hoc Medicorum juſſu aurei annuli in eo geſtantur digito, vt cor lætificetur, vnde prius aduerſa, poſtea maculæ oſtenduntur, ſed ob obſeruantium imperitiam non animaduertuntur: nam maculas videndo, ſuarum ærumnarum meminerint

præſentium, & futurarum. Sed ego ex paterna hæreditate cum aduerſa aliqua, & maxime melancholica paterer, vnde exilia & perſecutiones ſufferrem, nigerrimæ maculæ in vnguibus per totum ſeptennium apparuerunt, ob ſollicitudines, labores, honoris timorem, & exilia, quæ ſuſtinebam, quæ jurè cum moleſtiis euanuerunt, & hoc verum obſeruaui. Albæ nimirum ex phlegmate, cum corpus ea redundat, & maxime in vnguibus emergunt, cum corporis partes cæteræ non ita conſpicuæ, cum phlegmaticis conſiderationibus ſtimulamur.

CAPVT XV.

Maculæ in oculis Quid.

MAculæ in oculis duplices ſunt, aut in albo, & tunc eueniet, quando melancholicus humor multum abundat, vt videtur aliquando in moribundis, vel quando eiuſmodi oculi maculoſi ſunt nigris maculis, & habitu ſunt melancholico, vnde animi paſſiones ſubſequi certum eſt. Vel ſunt maculæ in oculis, vt grana milij, vel quadrangulæ diuerſorum colorum, ignitæ, rubræ, ceruleæ, iridis coloris quæ veneficas. & efferatos homines indicant, vnde horribiles euentus, & peſſimas mortes pronunciãt, vt diximus in Phyſiognomonia.

CAPVT XVI.

De næuis in manibus, pedibus, & virga quid portendant.

NÆuus in manibus vtriuſque fœcundos in ſobole procreanda monet viros & fœminas: ex Melampo. Idemque: Næuus in pedibus vtriuſque conſpectus liberorum plurimæ in ipſis fœcunditatis ſignum eſt. Sed quemadmodum diximus in Phyſiognomonicis, brachia, & crura eandem ſubeunt rationem, ſic manus & pedes, & qui in manibus ſignatus erit, idem & ſcroto, ſed qui in ſcroto ſignati, luxurioſi & fœcundi ſunt. Mars etiam in aſcendente dat ſignum in pede

dextro,occidente in ſiniſtro. Et Hali dixit: Si videris notam in manibus, aliam videbis in ſcroto, & pendilibus.

CAPVT XVII.

Næuus in lumbis quid portendat.

SI tam maris, quam fœminæ næuus in lumbis adhærebit, vterque inopia, & generis infœlicitate premetur. Ipſe ab Aſtrologis cauſam petit,lumbis enim Libra præeſt,vbi Venus dominatur. Sed ſi in ſiniſtra parte ſignatus erit.Venerem demonſtrabit infœlicem, & qui eam contrariam habebunt, non mediocria patientur detrimenta, & aduerſitates,idque ex rebus Venereis. Poſſumus & aſtrologicam cauſam adducere ex Materno. Ait enim: Iuppiter in Libra, dat quoddam ſignum in corpore. Idemque de Ioue loquens in Libra,

CAPVT XVIII.

Næui in pectore quid notent.

MElampus ait, cum næuum in pectore vterque geſtat, paupertatis obnoxios fore iudicabis. Hali Abenragel ait: Si aliquis notam habuerit in ſuperciliis,aliam notam habebit in pectore. Legimus item apud Meſſahalem, quod Saturnus in Leone ſignat in quadam corporis parte, quod non alibi, quam in pectore eſſe poteſt,cui præeſt Leo,& Saturnus dat paupertates, & ærumnas, damna, & ſimilia,

CAPVT XIX.

Si næuus ſupra cor apparuerit, quid ſperandum.

SI næuus in parte ſiniſtra,facinoroſum notat,cordi Leonem præeſſe iudicandum,quod videlicet viri ſint ignei,& præferuidi cordis. Naturalis cauſa eſſe poteſt, quia quando cor ſignatum eſt,igneæ & præferuidæ iræ ſunt viri,ideo præcipites,ſine conſilio irruentes, ob id ſaucij, exules, ac carceribus detenti, vitam finiunt derelicti, & ab omnibus odio habiti,

CAPVT XX.

De iis qui habent næuum in ventre, quid præſagiendum.

IN ventre tam maris, quam fœminæ næuus conſiſtens, voracem vtrumque, gulonemque deſignat. Aſtrologi imo ventri & pectini dicunt Scorpionem præeſſe, vbi Mars dominatur, qui calidiſſimus eſt, & qui ventrem calidum habent, voraces ſunt, & gulones.

CAPVT XXI.

De næuo in genubus.

MElampus: Si mas in genubus næuum obtinebit, coniugem diuitem obtinebit. In fœminæ dextro genu ſignū huiuſmodi probitatis, in læuo verò liberorum fœcunditatis inditium interpretaberis. Genua Capricornus obtinet, cui dominatur Saturnus. Vel ſi in dextra parte ſignati ſunt, denotat fœlicem Saturnum in Leone, & ibi perueniens à tempeſtatibus liberatus, ad ſerenitates & lætitias & diuitias deueniet. Sed audiendi non ſunt. Ratio naturalis eſt, quod virtus expulſiua debilis, & humores peſſimi ſunt & melancholici, & ex ſe ipſis cadunt in partes inferiores, vnde materiei paucitas demonſtratur, & quod corpus huiuſmodi humoribus vacet, & qui ita ſignati ſunt, probi ſunt.

CAPVT XXII.

De næuis qui in talis, quid.

NÆuum ſi mas in pedis talo geſtitat, vxori veſtiū vſum, fœmina vero viri poteſtatem intercipiet. Iuppiter Piſcibus dominatur, qui pedibus dominatur, & ipſe homines ſapientes, legum peritos, & multarum ſcientiarum ſolertes inquiſitores, ob id non mirum, ſi eorum vxoribus veſtium vſum intercipient, & ſi in mulieribus in ſiniſtro genu, prudentes, decoras, honeſtaſque producet, ob id non mirum, ſi virilis poteſtas ſibi adſciuerit.

LIBER SEXTVS.

PROOEMIVM.

SVPEREST optima noſtræ Cæleſtis Phyſiognomoniæ pars, ſcilicet, quæ ex defectibus, & exceßibus humani corporis partium, aliqua de moribus, & venturis præſagire poßimus. Difficillima nempe pars, & quæ reliquas difficultate ſuperabit, videbiturque aliquibus ſciolis quaſi præpoſtera Aſtrologia, quæ non niſi ex Medicinæ, & Philoſophiæ fontibus hauſta ſunt.

CAPVT I.

Facie pulcherrimi quid portendant.

LOQVEMVR de pulcherrimis, mox de deformibus ratio habebitur, ſi corpore pulchri ſint; & animo pulchriores, vel deformes moribus; & ſi fortunatos, vel infelices eos reddant, qui cum illis conſortium inibunt. Sed principio Ptolomæi placita videamus. Ipſe enim à Ioue, & Venere venuſtatem homines ſortiri narrat, & demunt, adduntque Sol ſtellarum princeps ſplendorem, dignitatemque, ingerens ſe Luna, vt ſuperius libri initio quoque vidimus. Iuppiter facit albos cum quadam coloris commendatione, oculos nigros & magnos, & forma venerabili, & Venus ſimilia his facit, quæ Iuppiter, niſi quod elegantiora, & plauſibiliora, muliebremque magis habitum decentia, omnia habitiora, ſucculentiora, ac denique teneriora. Peculiariter oculos dat decenter ſublucidos, opitulantur autem vnicuique horum configurati, Sol quidem ad formam decentem producendam & habitiorem, Luna ad maiorem conformitatem, & robur, ac temperaturam viuidiorem. Rurſus matutinæ ſtellæ & apparentes, Præterea pauiculatim conſtella-

tiones, tam intra Signiferum, quam extra, humanæ formæ conducunt: nam Libra, Virgo, & Sagittarius, conformitatem addunt & moderationem, & vocantur hæc ſigna humanæ configurationis. Ad id Hali: Virgo, vt honeſtas decet mulieres, dat pulchrum corpus, aliquantulum longum, benè conſtitutum, non pingue. Libra pulchræ formæ, mediocris in carne & corpore alba in carne. Idemque de Sagittario. Sed quæ longo temporis curriculo, longaque annorũ ſerie Aſtrologi contemplati ſunt, & obſeruarunt, ſi in eorum dogmatibus ſancitum eſt, ſi oculos in cœlum eleuaſſent, breui temporis momento poterant idem aſſequi ex ipſo ſyderum aſpectu, ſitu, motu, & quantitate. Quid formoſius in cœlo Iouis aut Veneris ſydere? Iuppiter amœno colore præfulgens, magna ſplendoris prærogatiua, ac maieſtate ad ſe oculos allicit, trahitque, vt vix ab eo poſſis diſtorquere. Venus roſeo, albicanti, aureo, blandoque colore radians, mane cœlum exornat, vt nil, demptis Sole & Luna, in toto cœlo ea venuſtius. Sol & Luna luminum magnitudine, affluentia & decore omnia ſuperat ſydera, vt tanquam Reges aliis lumen, dignitates, & prærogatiuas communicent. Dicunt etiam propter ſitum diuitias eorum abundantius polliceri, nam Orientales ſplendidiores, ac lumine auctiores conſpiciuntur, vt Venus mane phoſphoros dicatur, quaſi Lucifer contra Occidentales, lumine orbati, ac veluti viles & deiecti, cadentes dicantur. Formam, quam à ſignis prouenire dixerunt, non aliunde prouenire conſpicati ſunt, quam à primæ, vel ſecundæ magnitudinis ſtellis, atque Iouis & Veneris naturis, quippe eodem lumine, colore, & pulchritudine refulgent. In Geminorum pedibus ſtellæ ſunt, quorum naturæ Veneris & Mercurij. In Virgine ſtellæ ſunt in ala, in ſpica, in extremis pedibus, & veſtibus: & ſic de reliquis. Vnde ad rem redeuntes, eiuſmodi formæ in ſtellis conſpiciuntur, coloratæ, ſplendentes, ſcintillanteſque, & læto aſpectu conſpicuæ, ex iis optimi mores, & fortunati euentus euenire coniiciuntur. Sed his, quæ diximus, antiquorum hiſtoriæ contrariæ ſunt, in quibus varii leguntur viri forma conſpicui, ſed prauorum morum

inſignes, quemadmodum Alcibiades fuit, qui oris pulchritudine, & totius corporis compoſitione omnes ſui temporis natos ſuperauit. In pueritia viros ab vxoribus abſtulit, in iuuentute vxores à maritis, ſed moribus fuit contentioſus, incontinens, luxurioſiſſimus, omnibus voluptatum generibus maximè procliuis, qui & de occupanda patriæ libertate cogitauit. Idem de Pſedomanti alibi diximus, qui omnium formoſiſſimus erat, atque omnium flagitioſiſſimus. Fuit & ſpecioſus Diocles, ſed omni virtute refertus, qui ne ſuà pudicitia à Demetrio contaminaretur, cum ab eo nudus in balneo deprehenſus eſſet, in feruentem aquam ſe coniecit, & mori maluit, quam pollui. Scipio Aphricanus eximia fuit forma, eximiæ quoque virtutis, vt ambigendum ſit, num forma boni quidpiam, vel mali adferat. Nos hâc quæſtionem ita abſoluemus. Duplicem dicimus eſſe formam, iucundam alteram, delicatam, teneritudine, ſucculentia, carnium læuitate; alteram elegantem, & partium concinnitate, decora maieſtate, ac diuina quadam gratia plena, ad eam reuerendam, obſequendamque homines cogit; hæc Iouia erit, altera Venerea; hæc ob Veneris dominium, luxurioſos. tripudiis, voluptatibus, cantilenis, conuiuiis, & delitiis deditos, & intemperantes facit; illa dignitates, Magiſtratus, honores & Magiſtratus conſequitur, optimaque morum prærogatiua Principibus, Optimatibus, & Magnatibus familiaritate deuincit, vt quamplurima ab eis bona conſequantur. Huiuſmodi erat Alcibiadis, & Pſeudomanti pulchritudo; altera Dioclis, & Scipionis Iouia erat. Sed nos phyſicas rationes aſſignabimus, & cœleſtes, vtpote commentitias & illuſorias confutabimus. Præſtantiſſima Veneris & Iouis cõpoſitio ex noſtri corporis craſſi reſultat, calida videlicet & humida temperata, ſed Iouia paululum ad bilem vergens, ad humiditatem, ob id hæc optimis moribus, prudentia, ſcientia, & omnibus animi dotibus inſignis. Vnde facilè ex eiuſmodi moribus, Magnatum & Principum familiaritates & congreſſus, magiſteria, & officia nanciſcuntur; altera magis calida & humida ad luxuriam prona, ex alia diuitiæ, & omnia vitæ commoda proueniunt.

CAPVT II.

Facie & corpore deformes quid præſtent.

PORphyrius Platonicus Philoſophus, quorum animi iniqui ſunt, corpora item deformia habere dixit: nobiſque natura datum eſt, vt contemptui nobis ſint, qui turpi corpore, aut non ita eleganti: contra, qui corpore formoſo, ſtatim veneremur & diligamus, vſque adeo, vt ſi duo aliqua animi dote inſigniti ſint, longè magis exiſtimemus in formato, quam in turpi. Idque etiam ſenſit Virgilius:

Gratior & pulchro veniens in corpore virtus.

Pythagoras exiſtimabat corporum ſtructuram ingenij non diſſimilem, & diſtorta membra diſtortum ferre animum, cumque prauitate & paſſionibus immutatum, corpus conforme ſortiri. Ob id ſcholæ ſuæ appoſuit titulum, ne quis eo compage malè conſtructa; deformique vultu ingrederetur, pro certo habens naturæ ſecreto, nulli corpori vitium accidere, nullamque corporis prauitatem, quin animi, vitium, intemperantiamque ſequatur. Nec ſolum mala exiſtimantur, quæ deformia, ſed inauſpicatiſſima ſunt, occurrens cuipiam diſtortus, mali ominis, ſi formoſus, boni. Brutus apud Philippos infauſtum pugnæ exitum ſibi ſignificari prædixit, cum præcedentibus aciebus deformi Æthiopi occurriſſet, vt ex Plutarcho habetur. Simile accidit Hadriano Imperatori ex occurſu diſtortiſſimi Æthiopis, omnia ſibi extrema ingruere coniecit. Ad id Iuuenalis:

Et cui per mediam nolis occurrere noctem.

Legitur etiam de Ageſilao Spartarum Rege claudo, cui ab oraculo pronunciatum eſt belli exitium.

Sis inuicta licet tibi dico comparta canebis,
Ne claudo victrix patiare incommoda Rege,
Includent ſubito multo cum tempore morbi.
Et ſæuo bellum proſternens omnia fluctu.

Sed accedamus ad Aſtrologorum placita. Ptolomæus: Saturnus Occidentalis natos facit macilentos, paruos, & nigros,

ſic Mars rubentes, ac exiguo capite. Præterea Occidentales imbecillia corpora, dignitate prorſus nulla, ſimiliter Scorpio, Piſces, & Capricornus incommenſuratam ſtaturam conſtituunt. Sed ſi quis cœlum aſpiciat, videbit Martis ſydus obtuſo ignis ſplendore rutilare, & Saturni lurido pallore, & horribiliter minaci, vt nemo ſit ſanæ mentis compos, qui ex ſolo eorum aſpectu non conjiciat hominibus noxia ſydera, & minime ſalutaria eſſe. Ita etiam Occidentales ſtellæ, ſplendore orbatæ, minimæ magnitudinis, ac omni honore & dignitate cadere conſpiciuntur, & ſtellæ, quæ in Scorpionis fronte ſunt, Saturniæ & Martiæ naturæ ſunt, & qui in corpore græco nomine, Martis, & in nexu dorſi, Saturni, quæ in ipſa cauda Mercuriales, & gyrus etiam nebuloſus, & Martius eſt: & quæ in cornibus Capricorni, Martis, quæ in genubus, & aluo Martis, quæ in cauda, Saturni quippiam, quæ in cauda, Saturni, Quæ in capite Piſcis, habet Saturni quippiam, quæ in cauda Saturni, quæ in ſpica Martiæ, quæ in filo Septentrionali Saturniæ, quæ in nodo Martiæ. Ex his igitur ſtellis, quæ non ſolum deformes, ſed horribiles ſunt, non immerito deformes, & incommenſuratos homines producere dixerunt. Sed vt ſuperius diximus, etiam hiſtoriarum fides nobis aduerſa eſt, nam ſunt & deformes multi, & vitiorum pleni: ſunt etiam & turpes laudabilium morum, & conſpicuarum virtutum. Fuit & Therſites protenſo capite, deformi vultu, ac nimium breui ſtatura, quem non minus reprobis moribus Homerus eum deſcribit, quem ſine iudicio, & menſura locutum eſſe dixit. Æſopus omnium ſuæ ætatis hominum deformoſiſſimus fuit, acuto capite, preſſis naribus, depreſſo collo, prominentibus labris, niger, ventricoſus, valgus, & incuruus; tandem ſui temporis omnium ſapientiſſimus fuit: nam, vt ſæpius diximus, rem cito abſoluemus, eſt deformis facies, cadentium, & Occidentalium Saturni, & Martis, quæ vltra deformitatem habet vilitatem, deiectionem, & abominationem, eſt tamen vtrorumque altera deformis, ſed partium concinnitate non adeo incongrua, ſed ſuas habet quodammodo dignitates, & venerationes, vti

erat

erat Æſopi illa, altera erit Therſitis. Sed ad naturales qualitates deueniendo, eſt Saturni qualitas frigida & ſicca, Martis illa calida, aridaque vehementer, quæ omnium peſſimæ ſunt: ex his non niſi paupertates, carceres, miſeriæ, exilia eueniunt, vt ſexcentis in locis epilogauimus, & hæc non ex cœlorum, & planetarum influentiis, ſed ex ipſa peſſima eorum temperie, & morum inſtitutione.

CAPVT III.

Vitium corpore vitiati, ſint moribus vitiati.

Astrologi ad ſtellas referentes, quæ ex naturalibus cauſis eueniunt, inquiunt, corpore vitiatos eſſe etiam moribus vitiatos & infœliciſſimæ vitæ, quibus infortunata omnia eueniant: Ptolomæus corporis vitia accidere ſolere dixit cum maleficæ ſtellæ fuerint Orientales, & planetæ Orientales potentiores ſint, & quanto & maleficæ potentiores, eo deteriores, qui plus affligunt. Maternus autem Venerem in Leone corpore vitiatos reddere, & propterea pauperes, neglectos, varios, & natura diuerſos, maliſque facinoribus ſemper intentos, crebriſque ſæpius laboribus fatigatos. Eandemque in Virgine non ſolum corpore, ſed animo vitiatos facere, ſemper triſtes, anxios, ſollicitos, luctuoſos, & qui infimis hominibus ſemper aſſociantur, hi igitur, vt à ſtellis corporis vitia, ita & animi, & fortunæ accidere dicunt. Nos autem ſecus: nam & cauſæ naturales ſunt, & non ab aſtris: videmus enim naturam aliquando in faciliimis aberraſſe, & ideo non mirum, ſi in difficillimis, vt cum mutilos videamus, naturæ vitia videamus, & ſi circa corpus aberrauit, facile anima, quæ ipſum informat, vitiari ſolet, & fortuna hominis mores ſequitur, ſi fortuna eſt: nam cæca & oculata hominis prouidentia fortuna eſt: nam ignoti, improuidique ſunt, qui infortunati; prouidi verò fœlices & Phyſiognomones ſemper præcauendum cenſent ab ouiatione, & ſocietate infortunati hominis: per op s naturæ ſuperioris, ſcilicet ab homine, cui aliquod præcipuum organicum membrum deficiat. Et Ari-

ſtoteles ad Alexandrum ſcribens ait, caue præcaue ab homine infelice, & diminuto in aliquo membro, ſicut ab inimico, vt prouerbio abierit, Cauete à ſignatis, ne confidatis homini, cui aliquod membrum deficiat. Et ſeptimo Politicorum vltimo, dixit exponendos eſſe pueros natura orbatos, id eſt, vitiatos, non nutriendos, quaſi id lege ſancitum ſit, impoſſibile exiſtimans à corpore malè organizato laudabiles actiones oriri poſſe, vnde ad benè eſſe & ad benè viuendum congrua & ſufficiens organorum vel partium compoſitio. Videmus quod homo partes magis congruas, benè diſpoſitas & formatas habet, quam fœmina, ob id iuſtior, virtuoſior, perfectiorque fœmina iniuſtior, doloſior, magiſque imperfecta. Ex optima complexione, optima prouenit corporis compoſitio, ſic ex humorum diſtemperantia, mala corporis & morum congruentia: virtus formatiua quando in ortu valida, robuſta & perfecta eſt, dominatur humoribus & naturæ, tunc omnia optime diſponit, & cogit obedire, ſecus autem in imbecilli. Dicunt Aſtrologi, quod in decimo Scorpionis gradu aſcendit homo facie, collo, oculis, & toto capitis geſtu tortuoſus, & contradicens, ceruicis indomitæ, & obſtinatæ opinionis. In priſca Romanorum Theologia à conſecratione arcebantur manci, quique corpore debiles, aut membro vitiati, cenſebantur enim indigni, qui ſacra tractarent, & M. Sergium ob paruitatem, diminutionemque corporis à ſacris fuiſſe amotum. Et Dominus ad Moyſen locutus, iuſſit, ne claudus, vel paruo & grandi naſo, vel torto, vel fracto pede, aut manu, nec gibboſus vel lippus, nec albuginem habens in oculo ad ſacerdotium aſſumatur. His aſſentire videtur Auguſtinus ſanctus, qui dixerit, corporis incompoſitionem mentis inæqualitatem indicare. Regnorum libro Rex Dauid inquit: Non ingredieris huc, niſi abſtuleris cæcos, & claudos: & propoſuit præmium, qui abſtuliſſet cæcos & claudos, & icirco prouerbio dicitur, cæcus & claudus non intrabunt in templum.

CAPVT IV.

Monſtruoſos corporibus, eſſe & moribus & fortunis monſtruoſos.

ET ſi id cum ſuperiori adſimile videtur, Ptolomæus tamē differens fecit, demonſtratque ex tribus colligi debere, primo, vt luminaria cadant ab angulis, nulla familiaritate cum aſcendente hærente; ſecundo, vt maleficæ ſint in angulis, & maximè in aſcendente, & decima; vltimo, vt dominus loci coniunctionis, vel oppoſitionis natiuitatem præcedentis, neque aſcendenti, aut loco Lunæ, neque geniture domino aliqua familiaritate iungatur, vnde maleficis dominantibus, & in angulis conſtitutis, neceſſe eſt eſſe malorum morum, & peſſimæ fortunæ. Maternus vero dicit, vt nil iſte appetat, nullam rem audeat, cum ſciat, ſe ſic poſito Sole in omnibus ſuis actibus infœliciter impediri. Sed vulgo à Philoſophis decantatum eſt, monſtrum in corpore, monſtrum in anima, quod monſtrum in anima, quid ex euentibus conſequi poteſt, niſi mala, & infortunia.

Vnde ſancitum in Philoſophia eſſe iudico, qui aliquo deficit membro & principali, & monſtruoſum eſſe, & male fortunatum, & ei aliquid deficere de præcognitione & prudentia, & eis, qui male morati, & minime prudentes, ſemper noxia eueniunt, cum nec præuidere nec præcauere cognoſcant, & hominum fortunæ & infortunæ ſunt præcognitio, & ignorantia. Maternus hæc habet, ſi maleuolæ ſtellæ in cardinibus fuerint collocatæ partiliter, Sol vero, & Luna in cardinibus poſiti diametra ſe radiatione percutiant, & beneuolæ ſtellæ neque in cardinibus poſitæ, aut radiis Solis abſconſæ ſint, aut quadrupes, aut monſtrum naſcetur. Si Mars aut Solem, aut Lunam, aut horoſcopum quadrata, aut diametra radiatione reſpiciat. Si Luna in contortis ſignis fuerit, Geminis, Tauro, Ariete, Piſcibus, Aquario, aut Capricorno. Sed poterant Aſtrologi in cœlum reſpicientes, videre ſigna tortuoſe aſcendentia in Zodiaco, iudicare, quod nati ſub eis, non niſi tortuoſi eſſe poterant, ſed tortuoſe aſcendentia

ſigna ſunt, quæ breuiori tempore perorijuntur, cum in eorum aſcenſione plus de Æquatore, quam de Ecliptica, & hæc computantur, vt à medietate Signiferi deſcendente à principio Capricorni vſque ad finem Geminorum. Contra ſigna, quæ directe aſcendunt, rectos homines progignere, & bene diſpoſitos. Signa bicorporea ſunt Gemini, Sagittarius, & Capricornus, dixeruntque Aſtrologi bicorporea, quod in eis quamplurima reperiebantur ſydera, natura bonorum planetarum, quod oculis & coloribus poterant diuinare, ſine tanti temporis curriculo. In Geminorum pedibus ſtellæ ſunt natura Mercurij & Veneris, in capite duæ Mercurij & Martis, in cuſpide Sagittarij, Lunæ & Martis, in arcu, vbi manus, Iouis & Martis, in ore, Solis & Martis, in dorſo, Iouis & Mercurij, in pedibus Iouis & Saturni, in cauda, Veneris & Martis, in ore, Saturni & Veneris, in pedibus & aluo, Martis & Mercurij, in cauda, Saturni & Iouis. Summa igitur Aſtrologorum erit: Si maleuolæ ſtellæ in cardinibus poſitæ, vel Luna & Sol inimica radiatione eas ſauciabunt, ſine auxilio fortunarum, ſunt cauſæ monſtruoſorum. Sed quid optimi, vel boni ſaltem in moribus, in fortuna & vita portendere poterant? Sed ad phyſicas rationes reducendo, tanta humorum, complexionum & qualitatum diſcrepantia, & contrarietas, ex qua monſtra, & non naturæ ordine generata, quomodo bonos mores, vitam, fortunas portendere poterunt? Legimus in hiſtoriis, monſtra illico nata regni amiſſionem prædixiſſe, mortes, peſtes, prælia, ſanguinis effuſiones, & tunc expiràſſe, idque naturali euenit ratione, nam præter naturæ ordinem nati, breuiſſimæ ſunt vitæ, & anima, quicquid longo tempore factura erat, hoc breui temporis interuallo demonſtrat, & melancholici etiam prope morituri futura ſolent diuinare.

CAPVT V.

De longioribus & breuioribus viris.

LOquendum de iis hominibus, qui longitudine ſuper alios attollantur, & de breuiori ſtatura præditis, quid

morum, & vitæ contingentium portendant. Ptolomæus in Centiloquio: Dominus geniture in ſublimitatibus, & horoſcopi ipſorum in ſignorum principiis, & in ſignis rectæ aſcenſionis, longioris ſtaturæ natos producit.

Hæc quoque ex cœleſti Phyſiognomonia apparent, & à ſimilitudine quoque deſumptũ eſt: nam quando Sol, vel alter planeta in ſui deferentis auge, in ſublimi orbis eleuatione, quia maxime à nobis longe abeſt, longos homines facere, & cum in oppoſito anguis, atque prope nos eſt, breues corpore facere. Et in ſignis rectæ aſcenſionis videntur recte aſcendere: ob id rectos facere, & longos: in tortuoſis vero breues. Idem quoque initio ſignorum. Rectæ aſcenſionis ſigna ſunt, quæ, dum in ſphæra obliqua aſcendunt, plus temporis occupant, quam cum minori arcus Æquinoctialis, quam Eclipticæ peroriuntur, & ſunt ab initio Cancri vſque ad finem Sagittarij. Sed hoc non ex aſtrorum principiis, ſed naturæ. Planetæ autem; quæ longe à nobis abſunt, leuius operantur, & ſunt effœtarum virtutum, ob id languidos, imbecilles, & emaſculatos, contra autem breues, quia virtutes arctius coguntur in corpore, fortiores, & validiores, & robuſtioris virtutis. Phyſica ratio eſt, in breuibus corporibus ſanguis paruo loco continetur, vnde motiones veloces, & operando & intelligendo ſatis ſunt celeres, & in breui corpore breue eſt inter cor & cerebrum iter, vbi ſpiritus accenduntur: ob id fortiores & fortunatiores quoque, contra autem in magnis corporibus exiſtente magna latione ſpirituum, tardius ad ſupera, & ad operationes accedunt, ob id in his non viuidi ſpiritus, & illuſtres apparent, ſed effœti & debiles, vnde omnes debiles, timidi & infœlices in votis conſequendis, quam breuiores, vt latius in noſtris Phyſiognomonicis.

CAPVT VI.

De corporibus magnis & paruis.

DIcemus de corporibus magnis & paruis. Dicimus magna corpora, non longa, vt paulo ante diximus, ſed

lata, & magna, & parua corpora, quæ macilenta & imbecillia ſunt. Ptolomæus; Sol & Luna maxime opitulantur ad decentiorem formam producendam, & habitiorem. Inter planetas reliquos Iuppiter & Venus, quia reliquis maiores. Saturnus vero, & Mercurius parui. Præterea matutinæ ſtellæ apparentes ingentia efficiunt corpora, & præeuntes moderata. Et quarta vernalis ſcilicet Aries. Taurus, & Gemini ſtaturoſos efficiunt, magis ad calidam humidamque naturam accedentes. Præterea ſigna, quæ corpulentos faciunt & ſtaturoſos homines, eſſe Leonem, Virginem, & Sagittarium. Contra vero, cum ſtellæ Occidentales conſtiterint, imbecillia corpora, dignitate prorſus nulla. Et autumnalis quarta Libra, Scorpio, & Sagittarius, graciles efficit, & ſicciores, & ſigna, quæ parua producunt corpora, Piſcis, Cancer, & Capricornus. Tandem in Cenloquio: Domini genitura macilentorum hominum latitudinem non habent, quod ſi latitudo Auſtralis, agiles erunt, ſin Borealis, pigri. Hæc ex ſuperiorum ſyderum Phyſiognomonia addiſci poterant: nam Sol & Luna ſunt omnium planetarum maximi, ideo imaginari poterant ex eorum magnitudinibus corporum quantitates poſſe prouenire. Præterea Orientes planetæ, mane per interpoſitos humores conſpiciuntur, ideo videntur ſolito maiores, imo decuplo ampliores, Occidentales poſtea macilentos, dejectos. Et verne quarta, quia hilaris annus, rident omnia, videntur floridiores homines gigni, & pinguiores; contra autumnalis mœſta, nebuloſa, & triſtis, quia arbores fructibus ſpoliantur, & videtur mundus veluti mœſtus. Omnes planetæ ab Ecliptica latitudinem magnam habentes, videntur corporis latitudinem gignere, & quia latitudine carent, macilentiam. Et ſigna corpulenta, quæ maior ſtellarum caterua decorat, videntur etiam habitiora, opulentioraque corpora largiri: ſic vbi minor ſtellarum numerus, minus pinguedinis. Sed ad phyſicas rationes redeundo, non ex aſtris, ſed naturali ratione prouenire. Vernalis quarta ideo homines corpulentiores facit, quia, qui ſub ea naſcuntur, ſæpenumero ex calida humidaque complexione conſtant, & nos hic

ſæpius, & alibi diximus, qui calida, humidaque conſtant temperie, pingues, carnoſi, & qui ſub autumnali quarta, frigidi & ſicci, & qui eiuſmodi temperie conſtant, ſicci & macilenti. Præterea Luna frigida & humida, ex quibus pinguedo, & Sol calidus & ſiccus, fit ex his temperies ad corporis habitudinem. Et in reliquis planetis Venus & Iuppiter ſunt etiam calidi & humidi, & ideo efficiunt ſtaturoſos, ex Marte & Saturno calido & ſicco & frigido & ſicco minor pinguedo. Planetæ latitudinem habentes faciunt homines pingues, quia minus calidi, ex qua macies, ſed latitudo Auſtralis quia calidior, agiles facit, Borealis tardos & hebetes, quia magis humida. Ex his igitur colligunt Aſtrologi Iouem & Venerem dominantes in horoſcopo planetas Orientales, latitudinem habentes, & in vernali quarta, & in ſignis, Leone, Virgine, & Sagittario, præcipua, & fortunata ſigna, quæ in ſuis domiciliis Iouem, Mercurium, & Solem recipiunt, natos faciunt bene moratos, amatos, glorioſos, dignos, fideles, & huiuſmodi ſimiles, contra, ſigna à Marte & Saturno dominata, in latitudine. Septentrionali Occidentalia, & cadentia, natos formare immorigeratos, macilentos, triſtes & infœlices, & qui corpulenti, deſides, ad acquirendas opes minus paratos, & ex ſicca & frigida, & calida temperie malignos, & peſſimos.

CAPVT VII.

De Eunuchis, & quid portendant.

INquit Ptolomæus: Si Venus maſculina, & luminaria, & Verna Occidentalis, maleficæ proxime ſequentes partes aſcendant, mares euirati naſcuntur, & teſtium vitiis affecti, præcipue in Ariete & Libra, & aliquando ab oculorum vitiis non liberi. Quod Ptolomæus dixit, maxima euenit ratione: nam Venus male affecta genitalia efficit, & ratione luminariorum male affectorum lumina male efficiuntur. Maternus: Si Luna cum Saturno fuerit partiliter collocata, & Venus eam qualibet radiatione proſpexerit, & Saturnus in

finibus Veneris, aut Venus in finibus Saturni, nec Iuppiter Lunam aliqua radiatione reſpiciet, Eunuchi fiunt. Sol & Luna in fœmininis ſignis inuenti, aut ſimul poſiti, aduerſis locis collocati, & Venus in fœminino conſtituatur Luna & Mars in quocunque cardine partiliter collocati Eunuchos faciunt. Si Mars aut Luna diametra ſibi fuerint radiatione contrarij, Venus in dextro eorum quadrato fuerit, & Venus de diametro Saturnum reſpiciet per ſiniſtrum quadratum, Lunam, & Martem pulſauerint, vt Venus de diametro Lunam & Martem de quadrato reſpicient, Eunuchi naſcuntur. Sed Phyſica nos admonet ratio, frigidos & ſiccos vel frigidos & humidos minime ſalaces eſſe, & ſi virilia habent, frugi non ſunt, ſed complexio calida & humida, vel calida & ſicca luxurioſos reddit. Luna frigida & humida, Saturnus frigidus & ſiccus, & hi planetæ contrarij ſunt luxuriæ, & ſauciauerint Venerem, id eſt, complexionem calidam & humidam de oppoſito, id eſt, maxima oppoſitione, nam calidum oppoſitum frigido, & ſiccum humido, aut quadrata radiatione, ſcilicet calida & humida Venus, calidus & ſiccus Mars, cum in vna qualitate diſcordant, in altera conſentiunt ſimul, vt ſint apertæ inimicitiæ. Ex his ſæpe orbamur lumine, nam ſicut inordinati coïtus viſum debilitant, ſic ſuperfluum ſperma in corpore retentum, venenum generat.

CAPVT VIII.

De Cæcis, & quid portendant.

PTolomæus: Oculorum orbitas à luminaribus cauſatur, male in cœlo conſtitutis. Videlicet ſi in angulis prima, & decima conſtituātur, in anaphoris infortunarum. Si Luna in aſcendente ſolitaria, alterius oculi orbitatem portendit, cum Sole congrediens, aut ex aduerſo poſita, ambobus oculis orbati. A quo Maternus: Sol in aſcendente, Luna in medio cœli in angulis, infortunatum, & ab hinc ſi longe abſint beneficæ ſtellæ, cæcos, aut luminibus vitiatos reddit. Ptolomæus: Vel ſi eadem luminaria in ſtellis nebuloſis Signiferi reperiuntur,

reperiuntur, vt in Plejadibus Tauri, aſellis Cancri, cuſpide ſagittæ Sagittarij, in vrna Aquarij, vel Leone, vel Berenicis crine, vel nebuloſis ſtellis extra Zodiacum, lactea via, ſtellis occultis, aut nebuloſis, vel obſcuris ſtellis nubis naturæ, Martis & Solis. Et in Centiloquio: Si Luna Soli aduerſa in nebuloſis ſtellis adjungitur, erit in nati viſu malum. Qui enim ſub eclipſi naſcuntur, oculis turbabuntur. Præterea Saturnus & Mars minantur etiam luminibus. Si ſunt in Occiduo cardine, & ambæ maleficæ ſtellæ in cardine Orientali, & Sol quoque in cardine, oculis capietur. Præterea ſi Mars aut Saturnus, Lunam in angulis ſitam Occidentalem, & hi ipſi in centris conſtituti Solem acceſſerint, vtrique oculo minantur. Mars quidem à plaga, aut pulſatione, ferro, aut actione cœcitatem adducit. Si Mercurius concitatus in palæſtris & gymnaſiis, aut malorum hominum incurſibus, Saturnus per ſuffuſionem, frigus, glaucomata, & ſimilia. Et in Centiloquio: Si Luna in Occiduo cardine, ambæque maleficæ ſtellæ in cardine Orientali, & Sol quoque cardinalis, natus ipſe oculis capietur. Ab eo Maternus: Saturnus & Mars in cardinibus partiliter conſtitutus, vel Sol & Luna in horoſcopo, & Mars in ſeptima, & beneuolæ non aliqua radiatione reſpiciant. Sed quæ Aſtrologi ex variis experientiis emendicati ſunt, poterant ex ſtellarum phyſiognomonia illico edocere. Quis non videt Solem & Lunam eſſe, veluti cœli oculos? vt enim oculi noſtrum corpus illuminant, ita & luminaria hæc magna cœlum & mundum illuminant. Quid in homine illuſtrius quam oculus? quid in cœlo nobilius, quam duo hæc luminaria? vt oculi hominum ſtellæ, ita & ſtellæ ſunt mundi oculi. Æquum igitur erat, vt cum ea luminaria in cœlo lumine orbarentur, vt in eclipſi, vt qui ſub ea naſcerentur, eſſent & luminibus orbati, & qui ſub ſtellis illis nebuloſis, obſcuriſque naſcerentur, & oculi quoque eorum caligarent. Sunt enim Plejades in Tauro, aſelli in Cancro, nebuloſæ & obſcuræ, vt cæcos & lumine orbatos diceres: Et quia in cœlo lactea via conſpicitur, non aliunde lac illud euenit; niſi ex obſcuris ſtellis, & vix viſu perceptili-

bus, vt in meteoris noſtris latius explicauimus. Sic & Martis ſydus retuſe rubet, & Saturni plumbeo colore liueſcit, vt non immerito hominum luminibus impedimenta minentur.

Sed ex eorum ſcriptis colligere poterimus, luminaria, vt potiſſimum in angulis infeliciter collocata, portendunt natos maxima difficultate Magiſtratus, officia, & dignitates conſecuturos, cum ipſi ſint, qui eiuſmodi dignitates largiantur. Item Saturnus & Mars infeſti, infirmitates, vulnera & ignes decernunt, & eorum aſpectus infortunati, violenta etiam morte necari minantur. Idemque promittitur ex Luna in aſcendente infœliciter collocata. Sed hæc non ex cœleſti influxu portendi, ſed ex ipſa morum qualitate, nam qui cœci ſunt, ex affecto cerebro malum prouenit, & maximus defectus in maximo viſcere, maximum eſt, vnde & maxime, eorum actiones læduntur, & qui eiuſmodi viſcere vitiati ſunt, ſceleſti ſunt, vnde facile in rixas & mortes peruenturi ſunt. Vnde non infœliciter dictum fuit; Cauete à diminutis, quia infortunati. Et per diminutos maxime omnium intelliguntur cœci, & gibboſi, quia diminutio cecidit circa principalia viſcera, cerebrum & cor.

Quæ dicta ſunt de corporibus cœleſtibus, aut naturali temperamento qualitatum, aut humorum, ſic ſunt accipienda, vt intelligatur poſſe quidem humanam voluptatem ex his moueri ad eum modum, quo mouetur ab exteriore obiecto, non tamen quantum ad exercitium actus, vt explicat S. Thomas 1. 2. q. 4. a, ter. 5. Vnde & Ariſtoteles ait, Sapiens dominabitur aſtris.

FINIS.